

Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Covasna

Volum 1 – Studii de fundamentare

Studiul de fundamentare 2: Populația și evaluarea impactului social

Noiembrie 2023

Planul de amenajare a teritoriului județean Covasna

contract nr. 139 / 14.03.2023

Volum 1 – Studii de fundamentare

Studiul de fundamentare 2: Populația și evaluarea impactului social

Beneficiar: Județul Covasna

Tamás Sándor, președintele Consiliului Județean Covasna

Riti Oliver-Raul, Arhitect Șef

Elaborator:

Asocierea S.C. ECO MAPS S.R.L., Lider de Asociere, S.C. IHS Romania S.R.L., Asociat

Călin Roman,
Director General

Sorina Racoviceanu,
dr. arh-urbanist
Director

Noiembrie 2023

Colectiv de elaborare a documentației privind P.A.T.J. COVASNA

ETAPA I: STUDII DE FUNDAMENTARE

POPULAȚIA ȘI EVALUAREA IMPACTULUI SOCIAL

S.C. I.H.S. Romania SRL

**Coordonator echipă de specialiști în
elaborarea documentației PATJ Covasna**

dr. urb. arh. Nicolae Tarălungă
Specialist urbanist atestat RUR simbol B

**Elaboratori de specialitate în domeniul
amenajării teritoriului și urbanism**

dr. urb. arh. Sorina Racoviceanu,
Specialist urbanist atestat RUR simbol B și A

**Elaboratori de specialitate în domeniul
socio-demografie**

Dr. Daniela Zamfir,
Specialist urbanist în sociologie urbană și
demografie, atestat RUR simbol F3

dr. Ilinca-Valentina Stoica
Specialist urbanist geograf

S.C. ECO MAPS S.R.L

Coordonator contract

Specialiști GIS

dr. geogr. urbanist Ciprian Moldovan,
Specialist urbanist atestat RUR simbol G9

Întocmire cartograme GIS

geogr. Loredana Bufnea

Noiembrie 2023

Cuprins

Delimitarea Obiectivului Studiat.....	7
1. Analiza critică a situației existente.....	9
1.1. Demografie	9
1.1.1. Distribuția spațială a populației	9
1.1.2. Evoluția populației	11
1.1.3. Dinamica populației	15
1.1.4. Comportamentul demografic.....	28
1.1.5. Ritmul mediu anual de creștere a populației.....	32
1.1.6. Structura populației	33
1.2. Infrastructură și servicii sociale.....	47
1.2.1. Educația (structura, infrastructura educațională; servicii educaționale).....	47
1.2.2. Sănătatea (starea de sanătate, infrastructura sanitara, servicii sanitare).....	52
1.2.3. Asistența socială.....	64
1.3. Zone marginalizate (urban, rural).....	79
1.3.1. Zone urbane marginalizate	79
1.3.2. Zone rurale marginalizate.....	82
2. Evidențierea disfuncționalităților și priorități de intervenție	86
2.1 Disfuncționalități.....	86
2.2. Vulnerabilități demografice	93
3. Propuneri de eliminare/diminuare a disfuncționalităților	95
4. Evoluție: prognoze, scenarii sau alternative de dezvoltare	98
4.1. Prognoza demografică.....	98
4.2. Tendințe de dezvoltare –infrastructură și servicii sociale	108
Bibliografie.....	109
Anexa.....	111

Listă figuri

- Figura 1 – Mărimea demografică (2021)
Figura 2 – Densitatea populației (loc/kmp) (2021)
Figura 3 – Evoluția populației la recensaminte (număr locuitori) (1948-2021)
Figura 4 – Diferențe în evoluția populației (populația cu domiciliul vs populația rezidentă) pe medii
Figura 5 – Evoluția populației cu domiciliul și rezidentă (2012-2021)
Figura 6 – Ponderea UAT-urilor după evoluția populației
Figura 7 – Evoluția populației (%) (2011-2021)
Figura 8 – Rata medie a natalității (2011-2021) (‰)
Figura 9 – Născuți vii pe grupe de vârstă ale mamei (medie 2012-2021)
Figura 10 – Fertilitatea populației (copii/fem.) (2011-2021)
Figura 11 – Rata mortalității generale (2011-2021) (‰)
Figura 12 – Piramida deceselor pe grupe de vârstă și sexe (medie 2011-2021) (număr persoane)
Figura 13 – Bilanțul natural (‰) – context regional și național (2011-2021)
Figura 14 – Bilanțul natural al populației (2011-2021) (‰)
Figura 15 – Indicele de vitalitate (2011-2021) (%)
Figura 16 – Rata de creștere naturală (2011-2021) (%)
Figura 17 – Rata medie a sosirilor (2011-2021) (‰)
Figura 18 – Rata medie a plecărilor (2011-2021) (‰)
Figura 19 – Evoluția bilanțului migratoriu
Figura 20 – Bilanțul migratoriu mediu (2011-2021) (‰)
Figura 21 – Bilanțul total mediu (2011-2021) (‰)
Figura 22 – Indicele de potențial demografic (2011-2021) (%)
Figura 23 – Rata de nupțialitate
Figura 24 – Rata de divorțialitate
Figura 25 – Indicele de instabilitate a cuplurilor
Figura 26 – Ritmul mediu anual de creștere al populației (%) (2011-2021)
Figura 27 – Ponderea populației urbane – context regional (%)
Figura 28 – Evoluția populației pe medii (%) (2011-2021)
Figura 29 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – județ (număr persoane)
Figura 30 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – rural (număr persoane)
Figura 31 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – urban (număr persoane)
Figura 32 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%)
Figura 33 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%) pe medii
Figura 34 – Structura pe grupe mari de vârste (2021) (%)
Figura 35 – Indicele de îmbătrânire demografică (2021) (%)
Figura 36 – Evoluția indicelui de îmbătrânire demografică (2011-2021)
Figura 37 – Rata de dependență demografică (2021) (%)
Figura 38 – Indicele de masculinitate (2021) (%)
Figura 39 – Structura populației după nivelul de instruire (%)
Figura 40 – Structura etnică pe medii (%) (2021)
Figura 41 – Structura etnică a populației (2021)(%)
Figura 42 – Structura confesională a județului Covasna (2021)
Figura 43 – Structură confesională (2021)
Figura 44 – Evoluția numărului de unități de învățământ
Figura 45 – Structura unităților de învățământ (număr) (2021)
Figura 46 – Evoluția populației școlare în perioada 2010-2021
Figura 47 – Dinamica populației școlare (%) în perioada 2012-2021
Figura 48 – Evoluția numărului de absolvenți
Figura 49 – Evoluția ratei mortalității infantile pe medii de rezidență (‰)
Figura 50 – Rata mortalității infantile (rata medie multianuală – 2011-2021) (‰)
Figura 51 – Evoluția morbidității generale raportată de medicii de familie (număr)
Figura 52 – Incidența bolilor respiratorii la nivel județean (‰)

- Figura 53 – Incidența bolilor aparatului digestiv la nivel județean (‰)
- Figura 54 – Incidența bolilor aparatului circulator la nivel județean (‰)
- Figura 55 – Diferențieri teritoriale – medici/1000 loc (2021)
- Figura 56 – Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale
- Figura 57 – Localități rurale cu zone marginalizate din Județul Covasna
- Figura 58 – Localități rurale și urbane mici după nivelul dezvoltării umane locale
- Figura 59 – Indicele de vulnerabilitate
- Figura 60 – Structura pe grupe mari de vârstă -2032 (%)

Lista tabele

- Tabel 1 – Mărimea demografică a județului – încadrare în profil regional
- Tabel 2 – Rata natalității în context regional
- Tabel 3 – Rata mortalității în context regional
- Tabel 4 – Speranța de viață la naștere (medie 2011-2021)
- Tabel 5 – Structura populației pe grupe mari de vârstă în 2011 și 2021
- Tabel 6 – Unitățile de învățământ public și privat din anul școlar 2021-2022
- Tabel 7 – Rata abandonului școlar pe niveluri de educație
- Tabel 8 – Forma de încadrare a personalului didactic (%)
- Tabel 9 – Rata mortalității infantile (‰) – context regional și național
- Tabel 10 – Principalele cauze de deces (%)
- Tabel 11 – Numărul persoanelor spitalizate cu afecțiuni respiratorii
- Tabel 12 – Numărul persoanelor spitalizate cu afecțiuni cardiovasculare
- Tabel 13 – Morbiditatea generală pe clase de boli raportată de medicii de familie
- Tabel 14 – Numărul pacienților externati din spitale
- Tabel 15 – Zone greu accesibile pentru serviciul de ambulanță
- Tabel 16 – Medici la 1000 de locuitori – context regional
- Tabel 17 – UAT-uri care nu beneficiază de nici un medic la 1000 locuitori
- Tabel 18 – Cămine pentru persoane vârstnice licențiate la 20.09.2023
- Tabel 19 – Furnizori de servicii sociale acreditați în baza Legii 197/2012 -10 noiembrie 2023
- Tabel 20 – Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor după categorii de cheltuieli (lei) (2021)
- Tabel 21 – Distribuția populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență
- Tabel 22 – Rate ale marginalizării rurale după tipul de marginalizare
- Tabel 23 – Lista localităților rurale cu zone marginalizate din Județul Covasna
- Tabel 24 – Centralizator disfuncționalități și priorități de intervenție
- Tabel 25 – Indicatorii și clasele corespondente
- Tabel 26 – Centralizator propuneri
- Tabel 27 – Dinamica populației față de anul 2021 în varianta I (medie) de prognoză (2027, 2032, 2037) (număr persoane)
- Tabel 28 – Prognoza populației județului Covasna (total și pe medii de rezidență)
- Tabel 29 – Prognoza populației pentru 2027, 2032 și 2037 (varianta I-medie) – diferențieri teritoriale
- Tabel 30 – Prognoza populației pentru 2027, 2032 și 2037 (varianta II-optimistă) – diferențieri teritoriale
- Tabel 31 – Prognoza populației pentru 2027, 2032 și 2037 (varianta III-pesimistă) – diferențieri teritoriale
- Tabel 32 – Variante de prognoză pe categorii demografice (2032)
- Tabel 33 – Creșterea medie prognozată pentru 2032 (varianta I)

Delimitarea Obiectivului Studiat

Populația, evoluția demografică și impactul acesteia în diferitele domenii ale vieții socio-economice este, în ultimii ani, una dintre cele mai importante teme atât la nivel european cât și la nivel național, aceasta fiind una dintre cele mai importante componente ale sistemelor teritoriale, indiferent de nivel.

Demografia este o știință socială care are ca obiect de studiu populația umană privită din perspectiva dimensiunii numerice și a schimbărilor de volum¹.

Pentru necesități de analiză, noi putem considera că aspectele legate de populație formează un subsistem particular fiind, de fapt, părți integrante ale sistemului socio-economic și cultural. Din acest punct de vedere, Louis Rousset² a prezentat legătura dintre demografie și sociologie subliniind utilitatea studierii comportamentelor demografice nu de o manieră izolată, ci ținând cont de ansamblul elementelor demografice, de regulă asociate, rezultând, la acest nivel, subpopulații, în final remarcându-se „tipuri de comportament” și modalități de analiză ale logicii sociale de care țin.

Populația reprezintă, deci, un ansamblu de persoane care prezintă una sau mai multe proprietăți sau caracteristici esențiale comune. Studiul populației poate fi abordat într-o viziune sistemică, ca un sistem demografic relativ autonom, caracterizat printr-o serie de proprietăți, cum sunt: integritatea, autoreglarea, autoorganizarea și ierarhizarea.

În cadrul populației se produc modificări permanente ale efectivului și a structurilor ca urmare a intrărilor și ieșirilor din sistem. Intrările în sistem se produc prin nașteri în cadrul populației studiate și aportul imigrărilor/sosirilor de persoane din alte sisteme demografice, iar ieșirile au loc prin decese ale populației sistemului și prin emigrări/plecări spre alte sisteme demografice³.

Dinamica populației include toate fenomenele legate de mișcarea naturală și mișcarea migratorie sau mobilitatea teritorială a populației. Factorii principali de care depinde modificarea numărului de locuitori, într-o anumită perioadă, sunt natalitatea și mortalitatea, dar și schimburile de populație, respectiv plecările și sosirile sau emigrația și imigrația (în cazul în care aceste mișcări presupun trecerea unei frontiere oficiale). Dinamica populației poate fi analizată urmărind două direcții metodologice: calea inductivă, pornind de la cauză și efect sau cea deductivă prin care, cunoscând efectul se ajunge la explicarea fenomenelor.

Scopul sau obiectivele unei analize a componentei demografice pot fi:

- evidențierea unor transformări/modificări în repartiția, numărul și structura populației, pe baza analizei variației unor indicatori demografici;
- identificarea factorilor care determină aceste transformări, de ordin natural, social, economic, cultural și legislativ;
- sublinierea consecințelor actuale sau viitoare a acestor variații sau transformări asupra spațiului geografic, la diferite nivele (local, regional, național).

Pornind de la aceste obiective, analiza componentei demografice nu se limitează numai la observarea evenimentelor demografice și prezenta lor într-o formă adecvată ci presupune și prelucrarea prin mijloace specifice a informațiilor culese, în scopul stabilirii indicatorilor

¹ Rotariu T. (2003) *Demografie și sociologia populației*, Editura Polirom, Iași

² Rousset Louis, (1985), *Demographie et sociologie: deux disciplines solidaire*, European Journal of Population, 1,1

³ Ianoș I., coord. (2015), *Instrumente metodologice și didactice în domeniul planificării și dezvoltării teritoriale*. Documentații pentru geografi urbaniști, Editura Universitară, București

demografici generalizatori și, nu în ultimul rând, a tendințelor care se manifestă în evoluția fenomenelor demografice.

Astfel, prin prelucrarea, interpretarea și analiza datelor se pot desprinde concluzii științifice fundamentate privind dimensiunea, dinamica și tendințele de evoluție a unor fenomene demografice la nivelul unor comunități umane într-un spațiu și un orizont de timp stabilit.

Pentru studiul de față au fost utilizate date statistice de la Institutul Național de Statistică (baza de date tempo_online, Recensămintele populației și locuințelor), precum și date puse la dispoziție de instituții locale (Direcția de Sănătate Publică Covasna, Inspectoratul Școlar al județului Covasna) sau naționale (Ministerul Muncii și Solidarității Sociale).

Notă!

Conf. discuției din data de 17 iulie 2023, s-a decis, în vederea unei mai bune coordonări, integrarea elementelor din studiul 10 (definit în Caietul de sarcini: “Evaluarea Impactului social”) în studiul de fundamentare 2: “Populația”.

1. Analiza critică a situației existente

1.1. Demografie

1.1.1. Distribuția spațială a populației

Marimea demografică

Populația totală a județului Covasna era de 224192 locuitori, în anul 2021, reprezentând 8.57% din populația Regiunii Centru și 1.01% din populația României. Față de anul 2011 aceasta este în scădere cu 6555 locuitori. În medie, înregistrează o scădere de aproximativ 595 locuitori anual pentru intervalul 2011-2021. Din punctul de vedere al mărimii demografice, în cadrul regiunii, județul Covasna a ocupat ultima poziție, în toată perioada analizată, toate celelalte județe având dimensiuni mai mari (tabel nr.1). La nivel regional înregistrează cea mai mică scădere de populație în intervalul menționat, cu excepția celor două județe care au un trend ascendent al populației (Brașov și Sibiu).

Tabel 1 – Mărimea demografică a județului – încadrare în profil regional

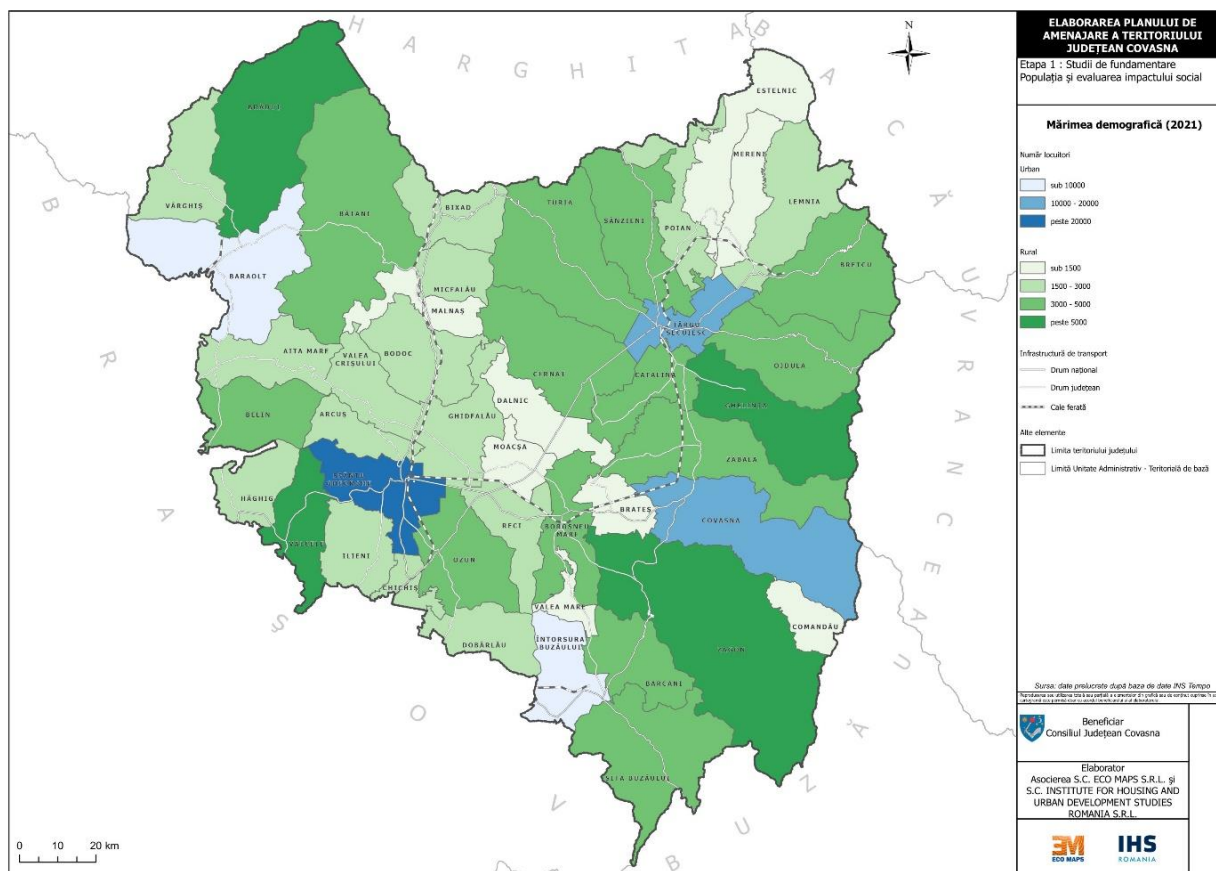
UAT	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
	Numar persoane										
Regiunea CENTRU	2648936	2646270	2643673	2641067	2639990	2637372	2635135	2633559	2631247	2629615	2621529
Alba	388869	387394	385716	384135	382870	381372	379663	377854	375989	374045	371145
Brașov	627696	628388	629164	629816	630991	631835	633088	634460	636249	638757	639496
Mures	602537	601226	599984	598872	597965	596660	595388	594431	592833	590756	587793
Sibiu	461629	462262	462809	463228	464077	464746	465495	466850	468059	469568	469203
Harghita	336684	336093	335608	335058	334611	333862	333213	332470	331476	330586	328926
Covasna	231521	230907	230392	229958	229476	228897	228288	227494	226641	225903	224966

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică (tempo_online)

Din cele 45 de UAT-uri care compun județul Covasna, doar unul înregistra peste 50000 de locuitori (municipiul Sfântu Gheorghe) în timp ce alte două orașe (Târgu Secuiesc și Covasna) aveau, în anul 2021, o populație mai mare de 10000 de locuitori. Puțin peste 50% dintre UAT-urilor județului Covasna aveau o populație cuprinsă între 927 și 3000 de locuitori (fig. nr. 1). Dintre acestea, doar două UAT are o populație mai mică de 1000 de locuitori (Dalnic și Comandău).

Mărimea medie a așezărilor urbane este de 22264 locuitori, în timp ce pentru așezările rurale este de de 2821 locuitori. Între orașele județului există, de asemenea, diferențe de mărime, unele considerabile. Există o disproporție dar nu foarte mare între municipiul Sfântu Gheorghe reședința județului, și cel de-al doilea oraș în ierarhie, municipiul Târgu Secuiesc, valoarea fiind de 3,24/1, județul încadrându-se în fenomenul de hipertrofie la nivelul sistemului urban. Raportul dintre primul oraș în ierarhie Sfântu Gheorghe (62796 locuitori) și ultimul oraș Baraolt (8981 locuitori) este de 6,99/1.

Figura 1 – Mărimea demografică (2021)

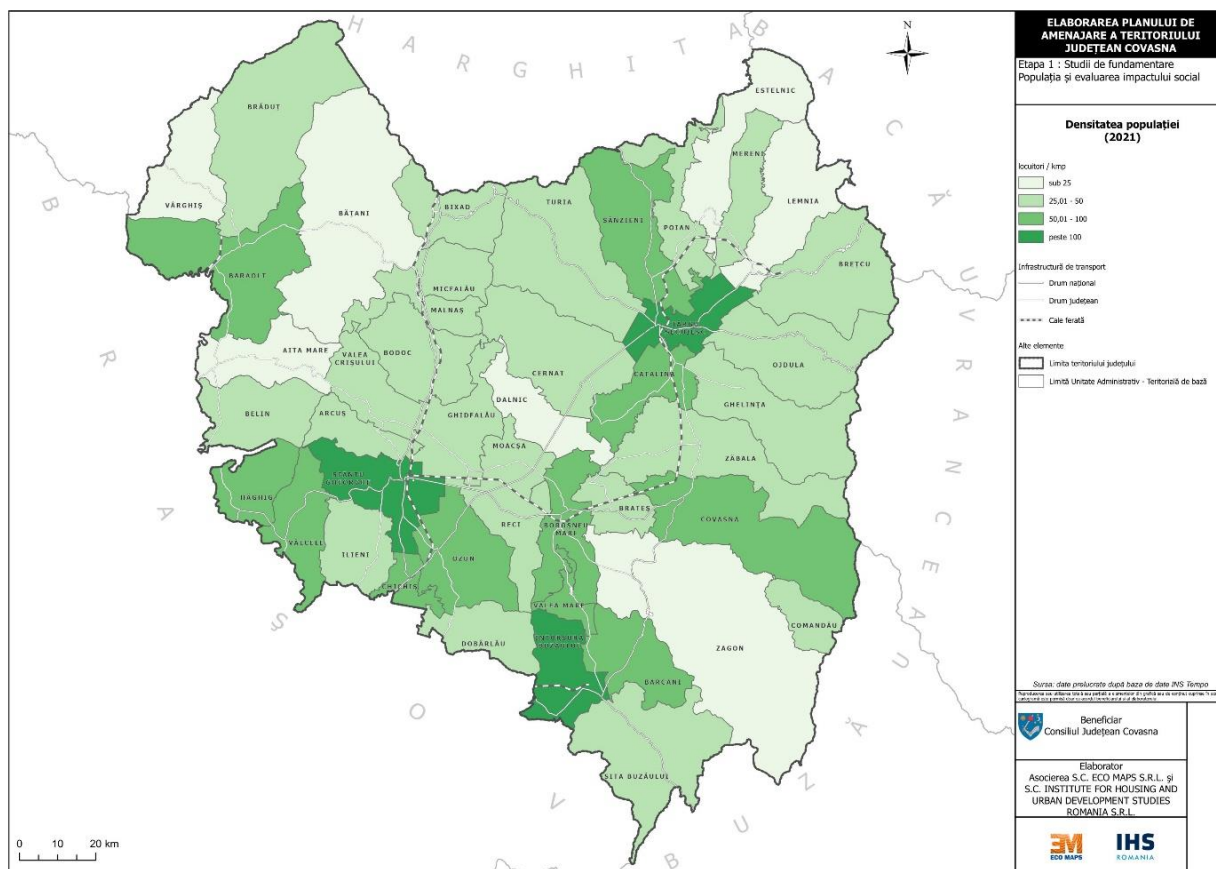
Sursa datelor: INS –tempo_online

Se poate observa influența exercitată de orașe în teritoriu printr-o concentrare a populației în comunele limitrofe, acestea având o mărime demografică mai mare, de peste 3000 locuitori. UAT-uri cu un număr mare de locuitori sunt situate și pe principalele axe de comunicație ale județului (rutiere sau feroviare), rezultând legătura directă dintre gradul de accesibilitate și concentrarea populației. UAT-urile cu cel mai mic număr de locuitori se află situate în partea nord estică (Estelnic și Mereni) și centrală (Malnaș, Dalnic, Moacăș și Brateș, Valea Mare) cu o mai slabă accesibilitate, relativ departe de centrele polarizatoare al județului.

Densitatea populației

Densitatea medie a populației județului Covasna se situează sub media regiunii (76,88 loc./kmp), dar și sub cea de la nivel național (92,79 loc./kmp), având o valoare de 60,43 loc./kmp. Este foarte diferențiată pe cele două medii de rezidență: 308,86 loc./kmp în mediul urban și 39,33 loc./kmp în mediul rural. Amplitudinea valorilor extreme este mare, de la 11,48 loc./kmp în comuna Estelnic până la 9861,16 loc./kmp în municipiul Sfântu Gheorghe (fig. nr. 2). Puțin peste 31% dintre UAT-urile județului au o densitate mai mare de 50 locuitori/kmp, cuprinzând și toate unitățile urbane.

Figura 2 – Densitatea populației (loc/kmp) (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

În afară de valorile distincte pe cele două medii (urban/rural), densitatea populației se diferențiază și la nivel teritorial, densitățile cele mai ridicate caracterizând UAT-urile urbane sau anumite comune din jurul orașelor. Se poate observa cum densitățile cele mai mari au o puternică conexiune cu principalele artere de circulație rutieră și feroviară din cadrul județului. Cele mai mici densități se înregistrează în zona nord vestică a județului (sub 25 loc/kmp), zonă cu o accesibilitate și o polarizare mai slabă. O zonă cu densități relativ mici este și colțul nord estic al județului.

Densități de sub 50 loc/kmp se înregistrează în peste 68% dintre UAT-urile județului, în timp ce, la polul opus, doar trei dintre acestea au valori ale acestui indicator de peste 100 loc./kmp (municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc și orașul Întorsura Buzăului).

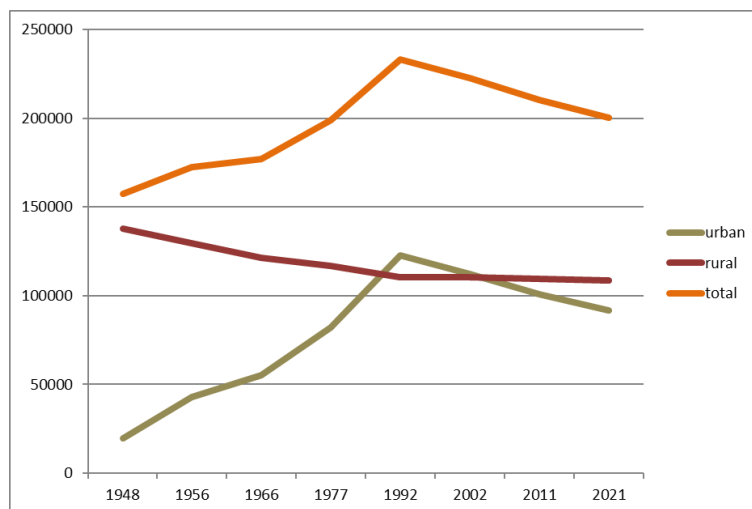
1.1.2. Evoluția populației

Evoluția numerică a populației a avut un trend ascendent în perioada până în anul 1992, ulterior înregistrând o descreștere destul de accentuată (fig. nr. 3), încadrându-se în modelul general de evoluție înregistrat la nivel național.

Cele două medii (urban și rural) au înregistrat, totuși, modele diferite de evoluție. În timp ce pentru mediul urban creșterea este accentuată în perioada 1948-1992, pentru mediul rural asistăm la un declin constant până în anul 1992, urmat de o stagnare până în prezent. Descreșterea populației din mediul rural (pentru intervalul 1948-1966) se poate datora și trecerii în categoria urbanului a mai multor UAT-uri. De fapt, dintre cele cinci orașe ale județului, trei au fost declarate orașe pe parcursul secolului XX (Covasna, Baraolt și Întorsura Buzăului). Dacă analizăm întreaga perioadă (1948-2021) putem observa că la nivel județean este o creștere de 42876 locuitori.

Mediul rural înregistrează o scădere de 29069 locuitori, în timp ce în cazul mediului urban se înregistrează o creștere de 71945 locuitori.

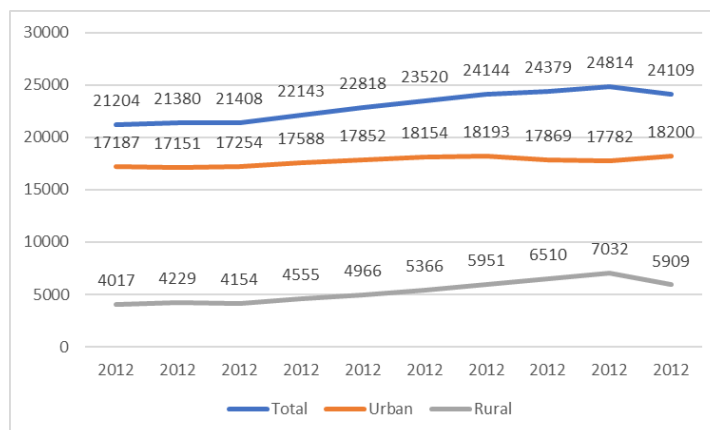
Figura 3 – Evoluția populației la recensăminte (număr locuitori) (1948-2021)

Sursa datelor: INS, Recensământul populației și locuințelor 1948, 1977, 1992, 2002, 2011, 2021

În perioada post 2011⁴ nu mai există date exhaustive privind populația rezidentă, Institutul Național de Statistică doar estimând volumul acesteia. Aceasta poate fi comparată cu populația care are domiciliul în județul Covasna, diferența fiind data de fenomenul migrației informale (adică fără operarea unei modificări în documentul de identitate)⁵. Aceste diferențe sunt destul de consistente în favoarea populației cu domiciliul, ajungând la un maxim de 24814 persoane în anul 2020. De altfel, pe tot parcursul perioadei 2012-2021 valorile depășesc 21000 de persoane. Pe medii, cele mai mari diferențe se înregistrează în cazul mediului urban (în jurul valorii de 17500 pe tot parcursul perioadei) (fig. nr. 4).

Figura 4 – Diferențe în evoluția populației (populația cu domiciliul vs populația rezidentă) pe medii

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

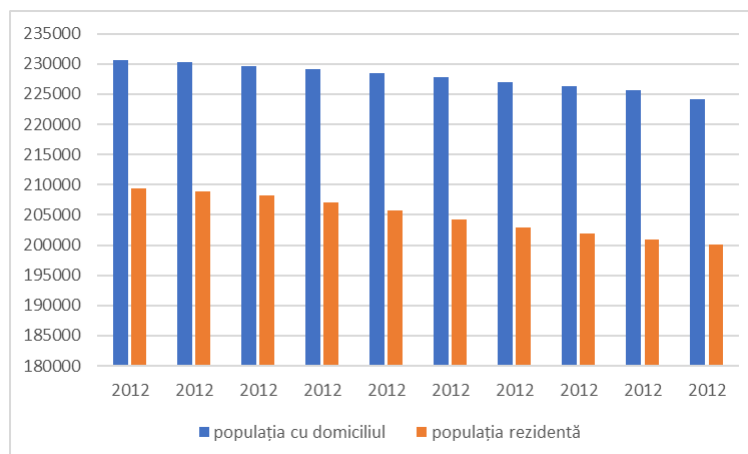
Evoluția populației pentru perioada 2012-2021 este una descendentă în ambele situații. Scăderile de populație sunt de 2,77% în ceea ce privește populația cu domiciliul și de 4,44% în

⁴ Datele finale ale ultimului recensământ (2021) nu sunt până la acest moment publice

⁵ S.C. I.H.S. Romania S.R.L (2020) Strategia de dezvoltare a Județului Alba pentru perioada 2021-2027 Analiza socio-economică și demografică a județului Alba - SECȚIUNEA 1- Profil socio-demografic/ Comunitatea

cazul populației rezidente. Dacă analizăm această evoluție pe cele două medii scăderile populație caracterizează mediul urban (-5,15% pentru populația cu domiciliul și -7,05% pentru populația rezidentă), situația fiind similar și pentru mediul rural în ambele situații (-0,31% și, respectiv - 2,05%). În cifre absolute, scăderile la nivel județean sunt de 6408 persoane în cazul populației cu domiciliu, respectiv de 9313 persoane în cazul populației rezidente (fig. nr. 5).

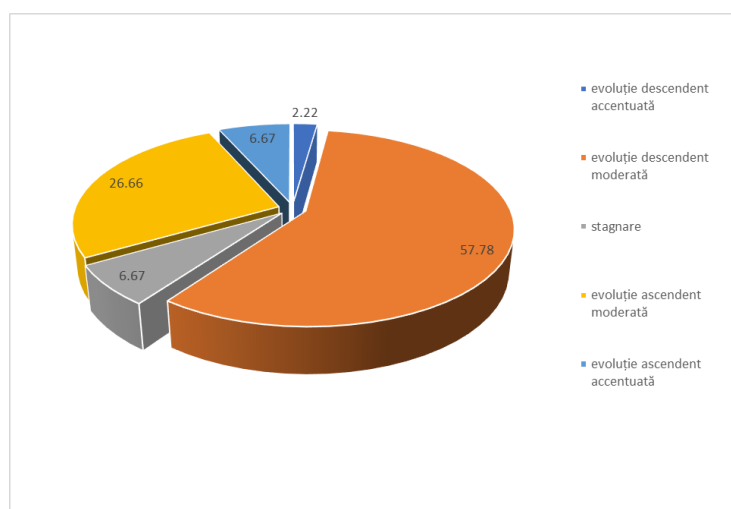
Figura 5 – Evoluția populației cu domiciliul și rezidentă (2012-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Analizând mai în detaliu evoluția populației cu domiciliul (pentru perioada 2011-2021⁶) constatăm că populația județului Covasna a avut o scădere de 3,02%. Și la nivel teritorial constatăm că peste 62% dintre UAT-uri a avut o evoluție descendentă a populației, dintre care una (Brateș) chiar o evoluție descendent accentuată (cu scăderi de peste 10%). În schimb, 17 UAT-uri au înregistrat creșteri de populație, dintre care 3 au avut o evoluție ascendent accentuată (fig nr. 6).

Figura 6 – Ponderea UAT-urilor după evoluția populației

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

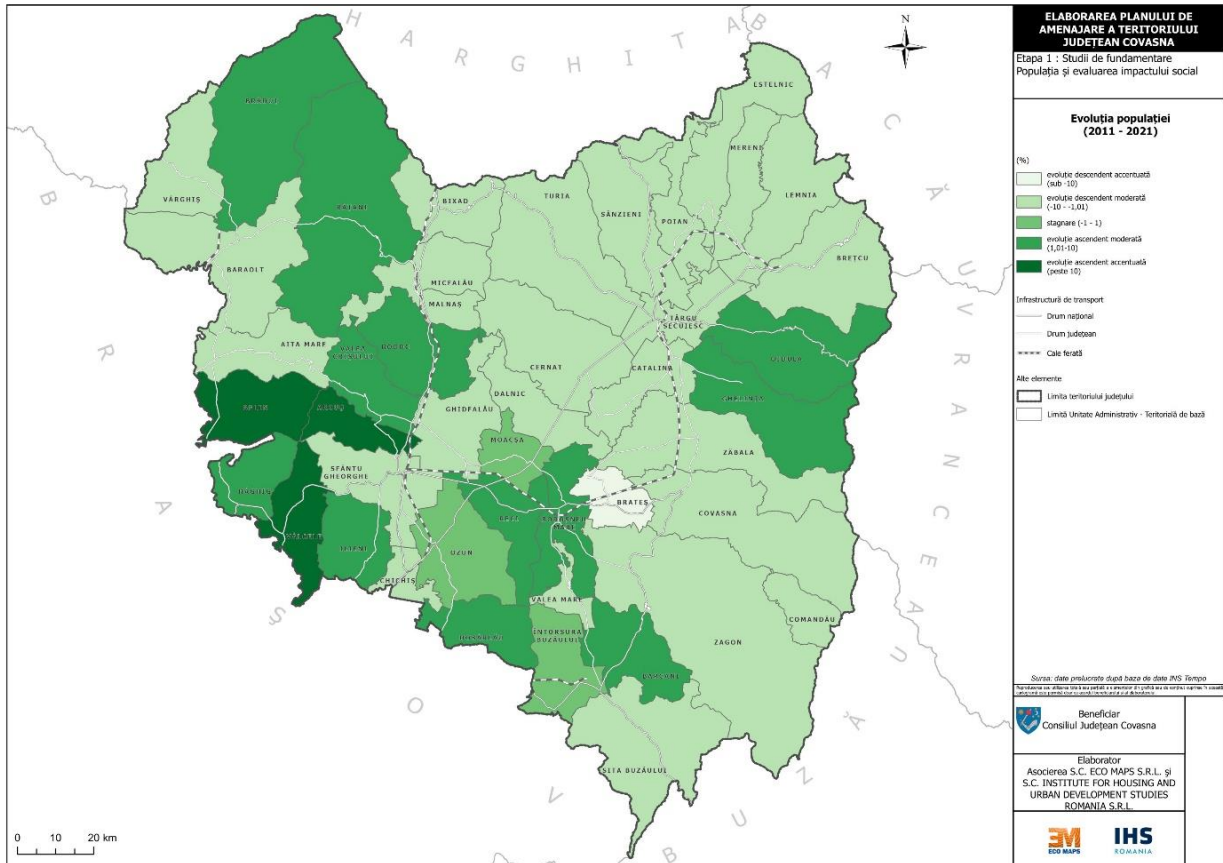
Cea mai mare creștere a populației, în acest interval, s-a înregistrat în comuna Vâlcele (peste 25%), în special datorită ratei natalității foarte ridicate (peste 30‰), dar și pe fondul unei rate a sosirilor relativ ridicate (peste 11‰) (fig. nr. 7). Singurul oraș care nu înregistrează o

⁶ Pentru datele anterioare s-a ales perioada 2012-2021 având în vedere că datele privind populația rezidentă sunt disponibile doar începând cu anul 2012.

evoluție descendentă este Întorsura Buzăului. Celelalte UAT-uri urbane au o evoluție descendent moderată. Cele mai mari scăderi ale populației se înregistrează în comuna Brateș (sub -11%).

Repartiția teritorială a creșterilor și descreșterilor de populație arată dezechilibre majore la nivelul județului. Astfel, o evoluție descendent moderată este evidentă în cea mai mare parte a județului. În schimb cele mai mari creșteri de populație se concentrează în UAT-uri situate la granița cu județele vecine (în special cu județul Brașov) sau în altele în care ratele ridicate ale natalității au dus la creșteri mari de populație.

Figura 7 – Evoluția populației (%) (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

1.1.3. Dinamica populației

Mișcarea naturală a populației

Mișcarea naturală a populației definește schimbările care se produc în numărul și structura populației ca urmare a nașterilor și deceselor, căsătoriilor și divorțurilor din cadrul unei populații.

Natalitatea

Reprezintă frecvența sau intensitatea nașterilor în cadrul unei populații, acest fenomen fiind influențat de politica demografică promovată în diferite etape, precum și de elemente cum ar fi structura pe grupe de vârste și sexe, ponderea populației fertile, nivelul de dezvoltare economică, standardul de viață, gradul de instruire al populației etc.

Valorile ratei natalității în județul Covasna sunt superioare celor de la nivel național (9,20‰) dar și celor regionale (9,67‰), având o medie (pentru perioada 2011-2021) de 10,91‰. Ecartul valorilor extreme este cuprins între 6,4‰ (Comandău) și 31,55‰ (Vâlcele). Pentru intervalul menționat, județul Covasna deține a doua valoare a acestui indicator comparativ cu celelalte județe care fac parte din regiunea Centru, fiind devansat doar de județul Brașov. Valorile anuale plasează, de asemenea, județul Covasna pe al doilea loc al clasamentului la nivel regional (aproape în fiecare an) în ceea ce privește rata natalității (tabel nr. 2).

Tabel 2 – Rata natalității în context regional

	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	medie 2011-2021
România	8.73	8.96	9.60	9.06	9.24	9.41	9.67	9.66	9.70	9.09	8.17	9.21
Regiunea CENTRU	9.47	9.59	10.08	9.74	9.70	9.93	10.14	9.92	9.84	9.41	8.59	9.67
Alba	8.36	8.37	8.67	8.39	8.36	8.57	8.71	8.44	8.61	7.97	7.28	8.34
Brasov	9.82	9.79	10.66	10.19	10.18	10.52	10.64	10.61	10.51	9.99	9.00	10.17
Covasna	9.81	10.42	10.87	9.94	9.68	10.23	10.04	10.04	9.98	10.01	9.03	10.00
Harghita	9.74	10.00	10.13	10.06	9.65	9.74	9.80	9.87	9.89	9.10	8.93	9.72
Mures	9.72	9.62	10.10	9.71	9.89	10.04	10.45	10.10	9.86	9.96	8.86	9.84
Sibiu	9.26	9.62	10.05	9.94	9.98	10.08	10.53	9.92	9.77	8.99	8.28	9.67

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Între mediul urban (cu o medie de 10,71‰) și cel rural (cu o medie de 10,67 ‰) nu există diferențe semnificative. Cu toate acestea, se înregistrează variații destul de mari în profilul teritorial.

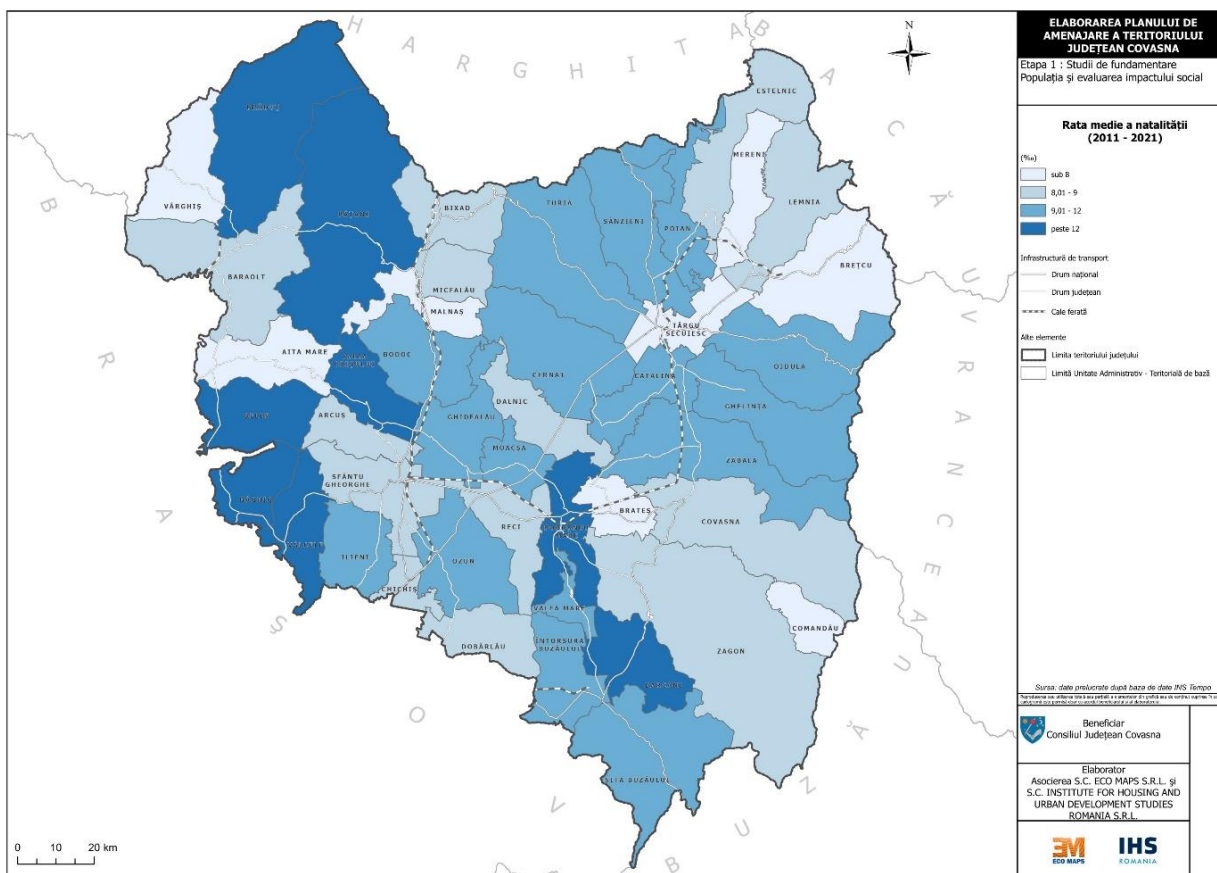
Cele mai mici valori se înregistrează municipiul Târgu Secuiesc dar și într-o serie de comune (Comandău, Mereni, Malnaș, Vârghiș, Brateș, Aita Mare și Brețcu) caracterizate prin valori mai mici de 8‰. (fig. nr. 8). UAT-urile care se încadrează în valori de sub 10‰ ale acestui indicator dețin o pondere de peste 64%.

În schimb, peste 17% din UAT-urilor județului au o rata a natalității mai mare de 12‰, fiind concentrate, în general, în jumătatea vestică a județului. Cele mai mari valori din mediul urban se înregistrează în orașul Întorsura Buzăului (11,38‰) iar în mediul rural cea mai mare valoare aparține comunei Vâlcele (31,55‰).

Atât în mediul urban cât și în cel rural există o strânsă corelație între structura etnică, confesională sau structura pe grupe de vârste și ratele ridicate ale natalității.

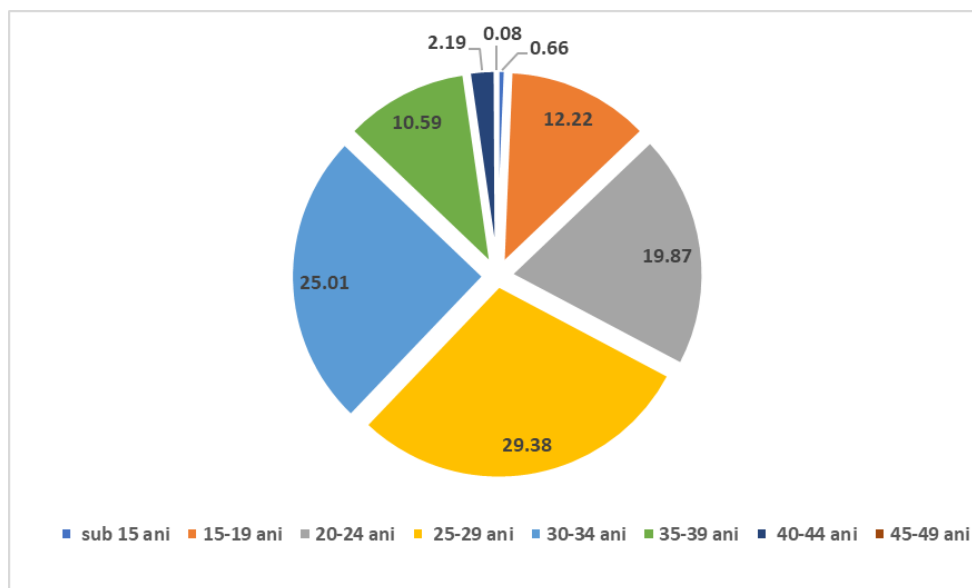
În ceea ce privește grupele de vârstă ale mamelor, constatăm că, pentru perioada 2011-2021, cele mai multe nașteri aparțin grupei 25-29 de ani (29,38%) (fig. nr. 9). O problemă o poate constitui ponderea grupei de vârstă de 15-19 ani (12,22%) și sub 15 ani (0,66%), nașterile la vârste atât de tinere putând determina probleme sociale și de abandon al copiilor.

Figura 8 – Rata medie a natalității (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Figura 9 – Născuți vii pe grupele de vârstă ale mamei (medie 2012-2021)

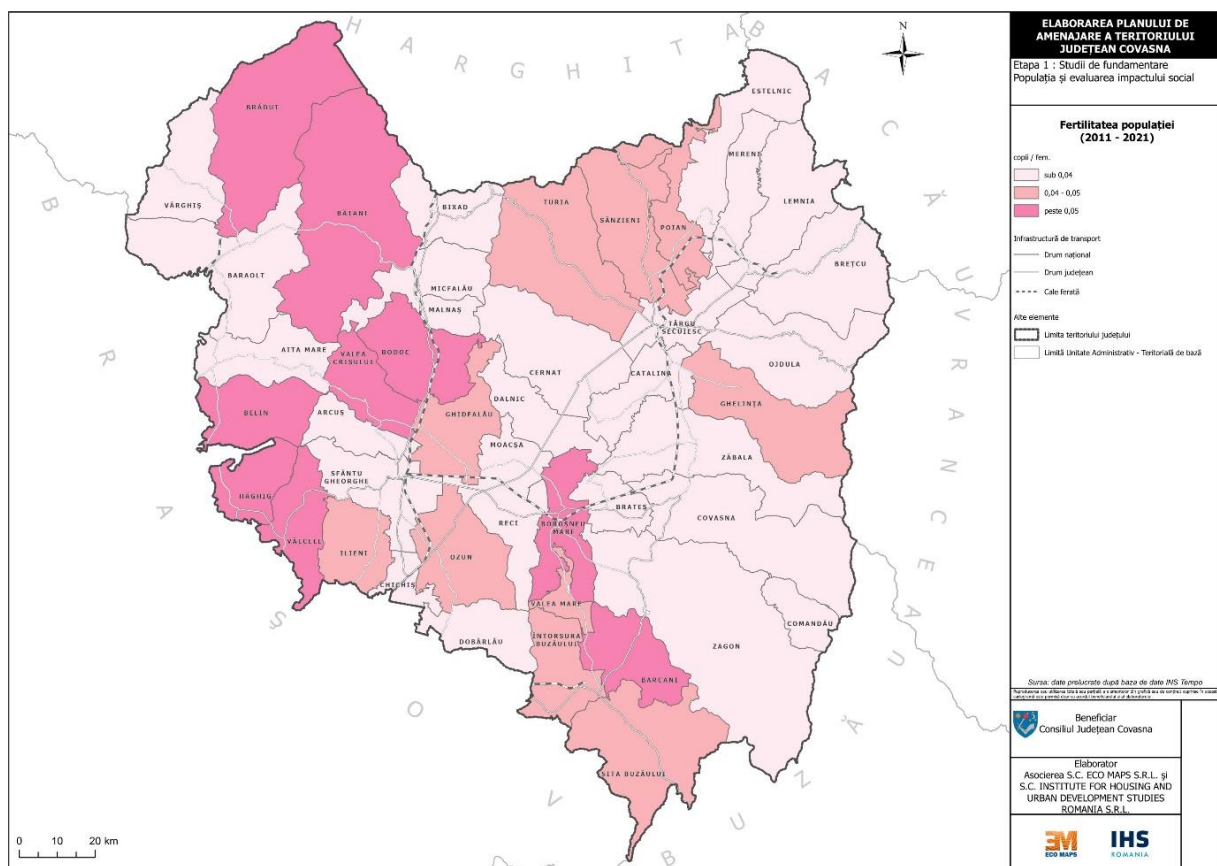
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Fertilitatea

Rata de fertilitate generală este un indicator obținut din raportarea numărului născuților vii, într-o anumită perioadă, la numărul mediu al populației feminine fertile (cu vârste cuprinse între 15 și 49 de ani). Rata medie de fertilitate (2011-2021) în județul Covasna este de 0,041 copii/femeie, cu diferențe între cele două medii (0,035 în mediul urban și 0,045 în cel rural), fiind peste cea înregistrată la nivel național (0,037) și regional (0,039). Cele mai mari valori ale fertilității se înregistrează în mediul rural (fig.nr.10), patru UAT-uri având o fertilitate de peste 0,06 copii/femeie (Vâlcele, Belin, Brăduț și Hăghig).

În mediul urban doar orașul Întorsura Buzăului depășește valoarea medie la nivel de județ. Totuși, 60% dintre UAT-uri au valori ale fertilității sub media județului, din care patru UAT-uri urbane.

Figura 10 – Fertilitatea populației (copii/fem.) (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Mortalitatea

Mortalitatea generală reprezintă frecvența deceselor în cadrul unei populații și, alături de natalitate, determină mișcarea naturală a populației.

Rata medie a mortalității în județul Covasna (2011-2021) este de 11,49‰, situându-se sub media națională (12,07‰), dar peste cea regională (11,28‰). Se află pe al treilea loc la nivel regional (depășit fiind doar de județele Alba și Mureș), deși nu pe tot parcursul perioadei analizate (tabel nr. 3).

Tabel 3 – Rata mortalității în context regional

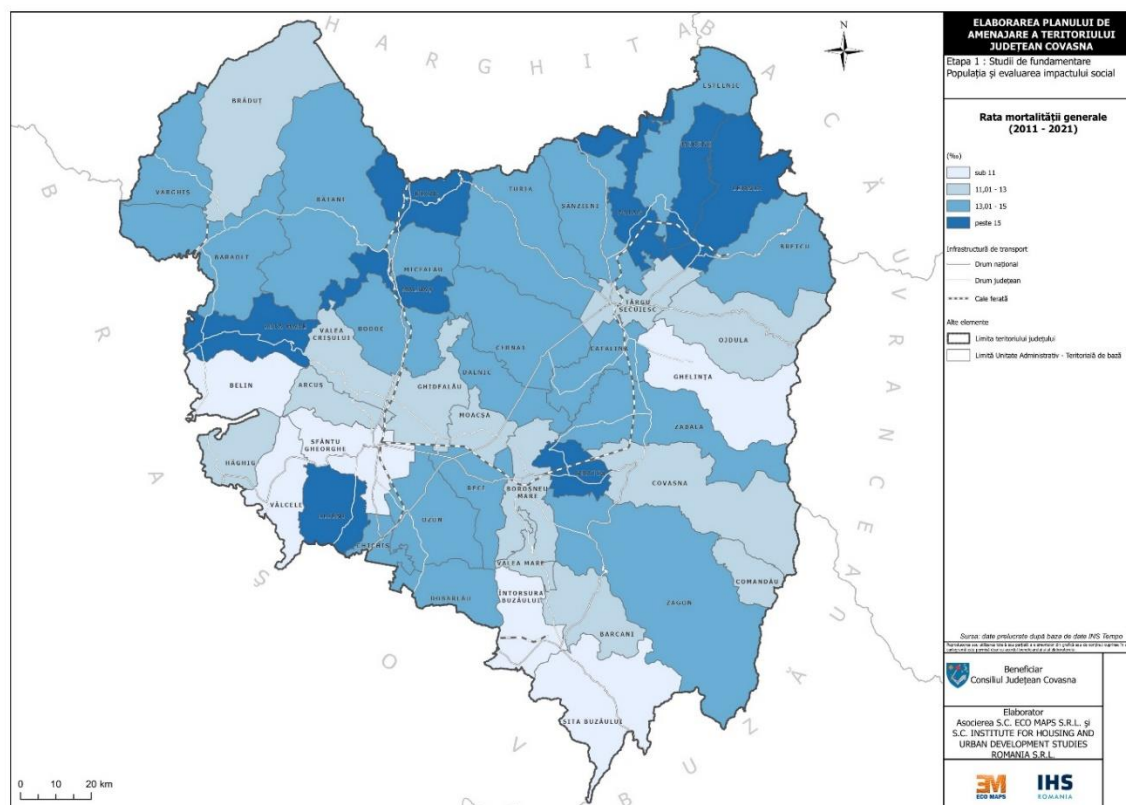
	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	medie
România	11.18	11.39	11.19	11.44	11.79	11.62	11.82	11.95	11.77	13.45	15.14	12.07
Regiunea CENTRU	10.37	10.46	10.37	10.59	11.03	10.83	10.91	11.19	11.11	12.91	14.30	11.28
Alba	11.40	11.39	11.30	11.30	12.12	11.68	11.67	11.73	11.56	13.55	15.61	12.12
Brasov	9.27	9.34	9.72	9.73	10.02	9.76	10.10	10.34	10.15	12.04	13.36	10.35
Covasna	10.46	10.75	10.37	10.94	10.74	10.90	11.54	12.20	11.26	12.83	14.48	11.50
Harghita	10.56	10.60	10.12	10.63	11.08	10.75	10.88	11.47	11.52	12.89	14.65	11.38
Mures	11.46	11.27	11.12	11.41	12.14	11.97	11.83	12.02	12.39	14.12	15.44	12.29
Sibiu	9.38	9.89	9.71	9.91	10.18	10.15	9.95	10.18	10.05	12.12	12.78	10.39

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Se remarcă diferențierile destul de mari între mediul urban (cu o valoare de 10,11%) și mediul rural (12,91%). Pentru mediul urban valorile sunt sub cele înregistrate la nivel național (10,18%) sau regional (10,24%). În schimb, pentru mediul rural valoarea este sub media națională (14,50%) dar ușor peste cea regională (12,83%).

Cele mai mari rate ale mortalității (de peste 15%) se înregistrează în zonele rurale situate dispersat în cadrul județului (Ilieni, Poian, Lemnia, Aita Mare, Malnaș, Mereni, Bixad, Brateș), cuprinzând în total 17,77% din totalul UAT-urilor. O parte din UAT-urile menționate sunt situate la distanțe relativ mari de orașele importante (pentru a beneficia de asistență medicală de specialitate). Peste 68% dintre UAT-uri au valori ale ratei mortalității cuprinse între 11-15%. Unele dintre acestea nu beneficiază de un centru polarizator în zonă, în ciuda existenței unor orașe dar care sunt de dimensiuni modeste și cu o putere slabă de atracție.

Figura 11 – Rata mortalității generale (2011-2021) (%)

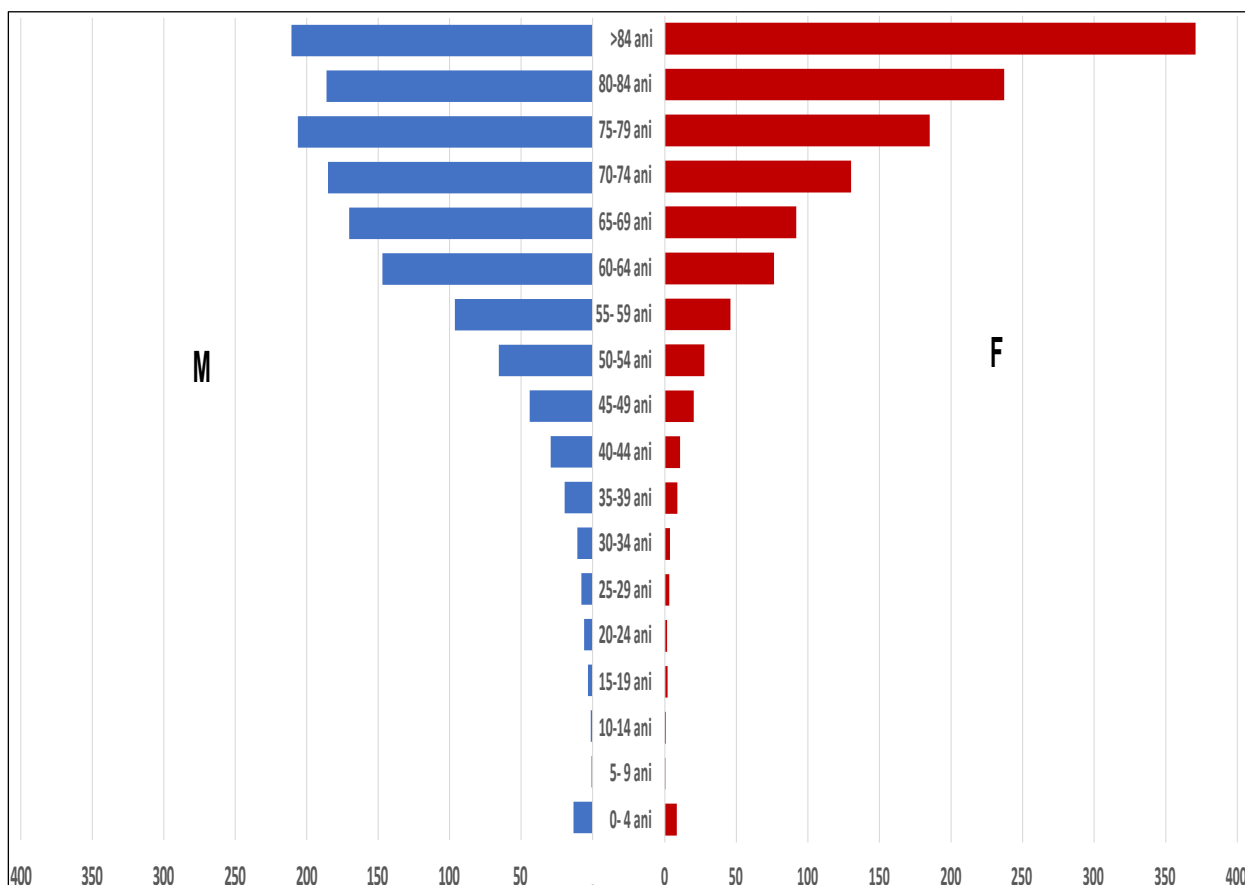

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Cele mai mici valori se înregistrează în orașe și în zonele adiacente acestora dar și în comunele care au o populație tânără. Cea mai mică valoare a ratei mortalității se înregistrează în comuna Vâlcele, fiind de 7,86‰ iar cea mai mare valoare în comuna Brateș (17,53‰) (fig. nr. 11). Pentru mediul urban, cea mai mică valoare a ratei mortalității aparține orașului Întorsura Buzăului (9,07‰), iar cea mai mare orașului Baraolt (13,08‰).

Cele mai multe UAT-uri (39) se încadrează în valori cuprinse între 11‰ și 17,5‰, valori relativ mari, datorate în special lipsei prevenției și infrastructurii medicale dar, în anumite zone, și a îmbătrânirii populației. De altfel, structura pe grupe de vârstă și sexe a persoanelor decedate ne arată că cele mai multe decese se înregistrează la grupele de vârstă superioare (peste 65 de ani), deși cu anumite diferențe pe cele două sexe (la bărbați începând cu grupa de vârstă de peste 50-55 de ani, în timp ce la femei la cea de peste 75 de ani) (fig. nr. 12). De altfel, în demografie, este recunoscută o supramortalitate masculină, respectiv decesele la vârste mai mici decât cele care caracterizează sexul feminin. Îngrijorător însă este numărul relativ ridicat de decese la grupa de vârstă de 0-4 ani, care denotă condiții igienico-sanitare precare, lipsa informațiilor în ceea ce privește îngrijirea copiilor sau lipsa asistenței medicale.

Figura 12 – Piramida deceselor pe grupe de vârstă și sexe (medie 2011-2021) (număr persoane)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Speranța de viață la naștere este de 75,15 ani ca medie pentru intervalul 2011-2021, valoare care se situează atât sub media națională (75,35 ani) dar și sub cea regională (75,86 ani). Valorile speranței de viață sunt net diferite pe cele două sexe (71,82 ani pentru populația masculină și 78,59 ani pentru cea feminină). De asemenea, există diferențieri între cele două medii (76,24 ani pentru mediul urban și 74,08 ani pentru mediul rural) datorate, în special, accesului diferit la serviciile de îngrijire medicală. (tabel nr.4).

Tabel 4 – Speranța de viață la naștere (medie 2011-2021)

Total (ani)			Urban (ani)			Rural (ani)		
Ambele sexe	M.	F	Ambele sexe	M	F	Ambele sexe	M	F
75,15	71,82	78,59	76,24	73,11	79,20	74,08	70,61	78,01

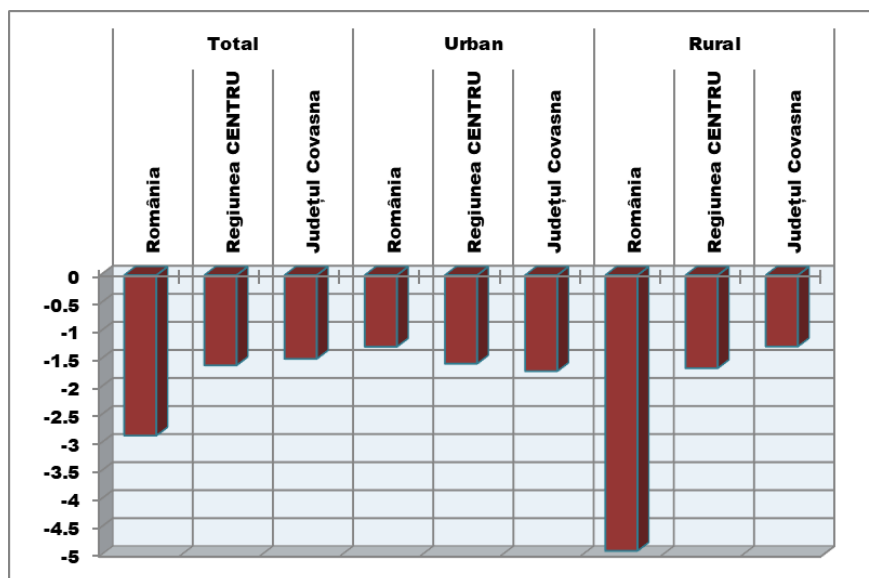
Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Bilanțul natural

Pentru a sintetiza mișcarea naturală a populației se calculează bilanțul natural (ca diferență între cele două rate, a natalității și, respectiv, a mortalității).

Media la nivel județean, pentru intervalul 2011-2021, este negativă (-1,49‰), valoare mai mare decât media națională (-2,85‰) și regională (-1,60‰). Pentru mediul urban valoarea este mai mică atât față de media regională (-1,71‰ față de -1,57‰) cât și față de cea națională (-1,27‰). Pentru mediul rural, diferențele sunt destul de mari atât față de media regională (-1,65‰) cât și față de cea națională (-4,91‰) având o valoare de -1,27‰. (fig. nr.13).

Figura 13 – Bilanțul natural (‰) – context regional și național (2011-2021)

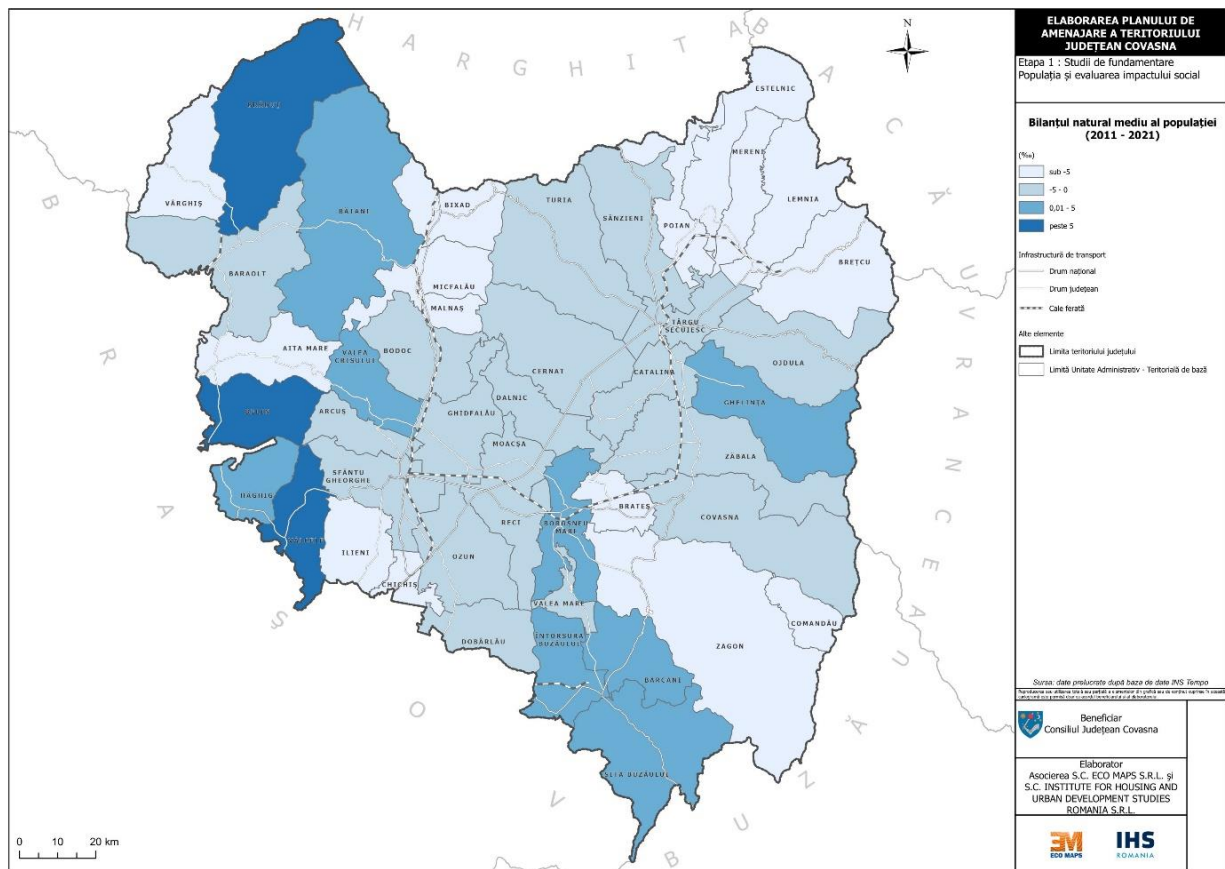

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

La nivel județean se remarcă o diferențiere între mediul urban (-1,71‰) și mediul rural (-1,27‰). Cele mai scăzute valori (sub -5‰) se înregistrează în comunele din partea de nord est a județului (Estelnic, Mereni, Lemnia, Brețcu, Poian) dar și în câteva comune din sud-est (Zagon, Comandău, Brateș), caracterizate de o natalitate scăzută și o mortalitate ridicată, pe fondul îmbătrânirii populației. Tot în această categorie se încadrează și o serie de UAT-uri situate în partea de nord și de est a județului (Bixad, Micfalău, Malnaș, Ilieni, Chichiș, Aita Mare, Vârghiș). Valorile cele mai ridicate (mai mari de 5‰) caracterizează trei UAT-uri rurale situate în vestul județului (Brăduț, Belin, Vâlcele).

Cea mai mică valoare se înregistrează în comuna Mereni (-10,13‰). Peste 75% dintre UAT-urile județului Covasna au valori negative ale bilanțului natural (fig. nr. 14), care poate constitui, în timp, premisa unei vulnerabilități demografice. Doar șapte UAT-uri înregistrează valori pozitive ale bilanțului natural, singurul centru urban din această categorie fiind orașul Întorsura Buzăului.

Figura 14 – Bilanțul natural al populației (2011-2021) (%)

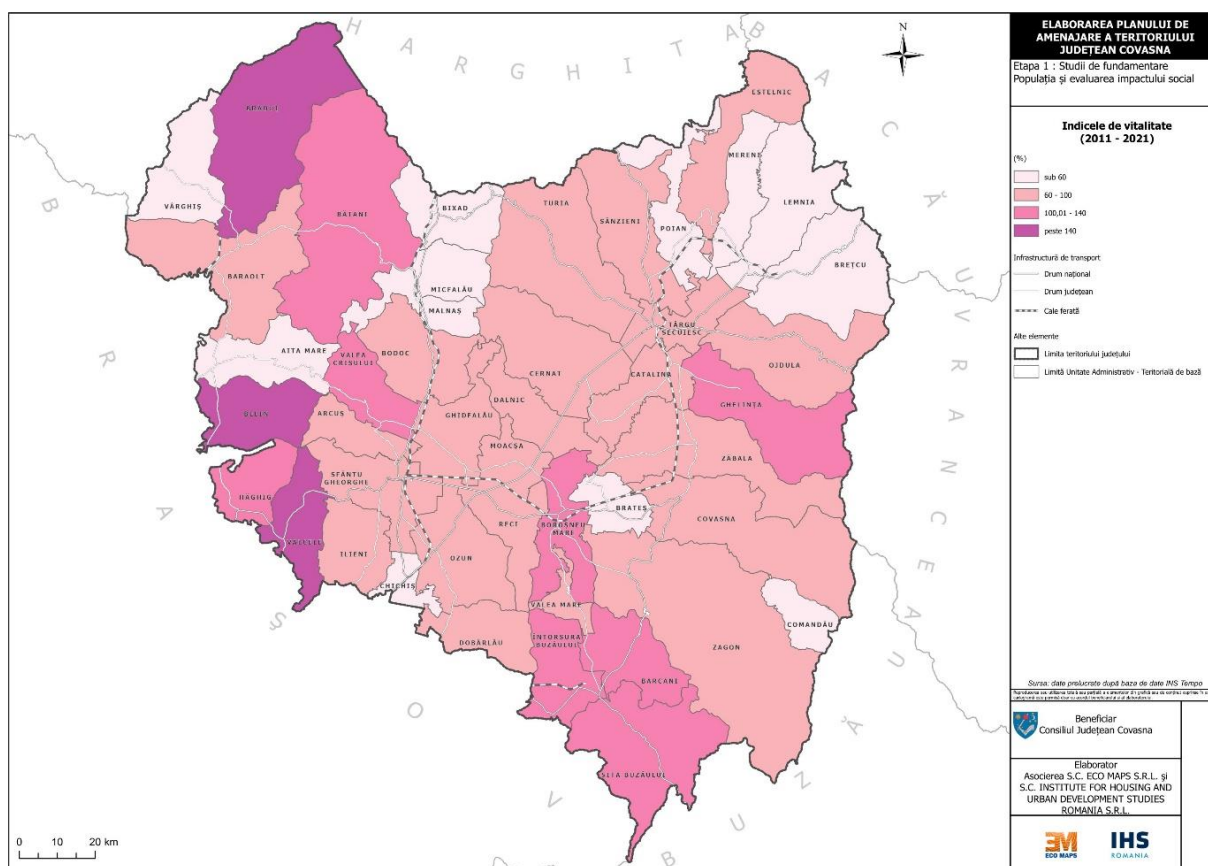
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Indicele de vitalitate

Acest indicator este exprimat prin raportul dintre numărul născuților vii și numărul decedaților la un moment dat. Cunoașterea acestui indicator permite cunoașterea tendințelor privind evoluția numerică a populației sau structura populației pe grupe de vârstă. În funcție de numărul născuților vii care poate fi mai mic, egal sau mai mare decât numărul deceselor, indicele are valori mai mici, egale sau mai mari decât 100:

- valori mai mici de 100 - reflectă tendința de scădere a numărului populației analizate, ca urmare a neasigurării reproducerii simple.
- indicele se menține egal cu 100, mai mulți ani consecutivi, populația tinde să devină staționară, în ipoteza absenței migrației, numărul rămâne neschimbat.
- valori mai mari de 100, populația se reproduce lărgit, numărul născuților vii depășește pe cel al decedaților, deci numărul populației are tendința să crească.

Figura 15 – Indicele de vitalitate (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

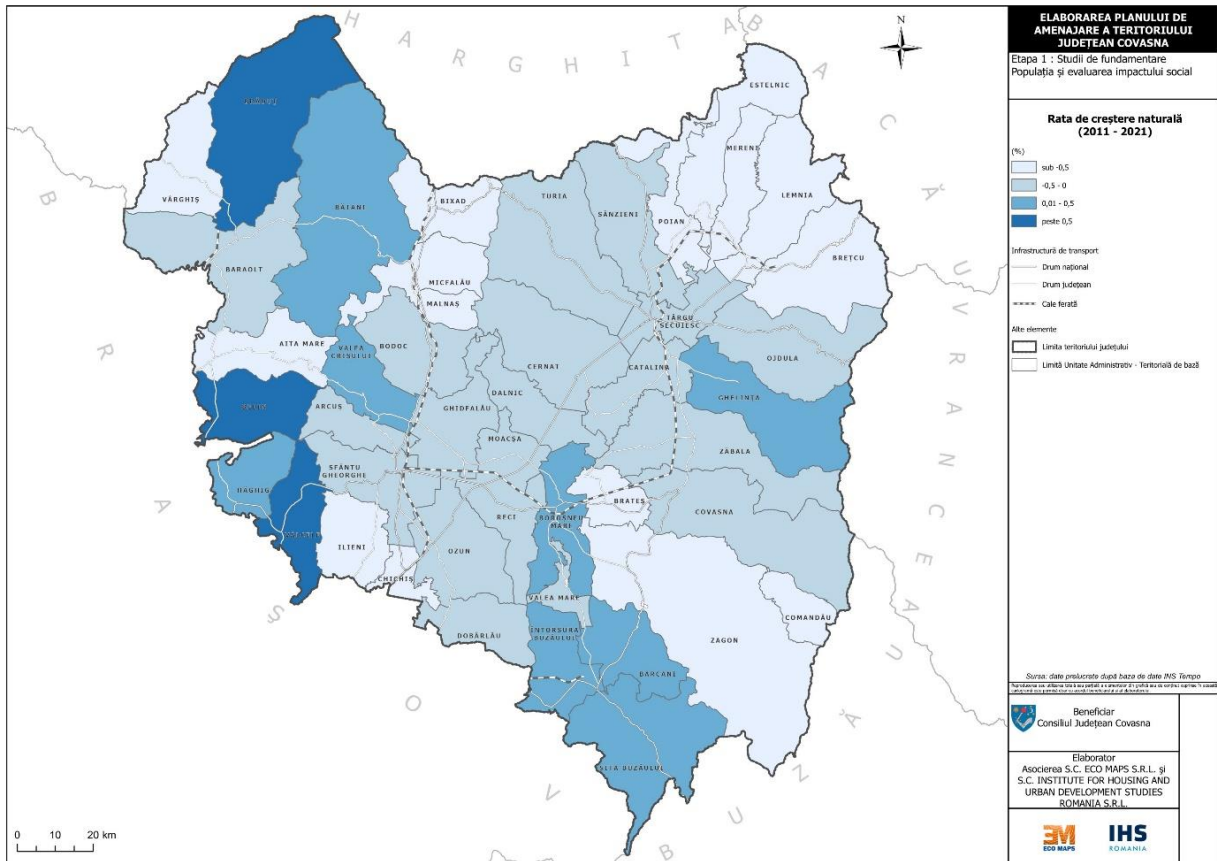
Media județeană a indicelui de vitalitate este de 87,45% (vitalitate destul de ridicată, chiar dacă sub 100), ușor diferențiată pe cele două medii (83,19% pentru mediul urban și 86,5% pentru mediul rural). Pentru ambele medii valorile reflectă o tendință de scădere moderată a populației. Valori de peste 100% se înregistrează în 24% dintre UAT-urile județului. Cele mai mari valori, de peste 140%, care arată o tendință de creștere accentuată a populației, aparțin unor UAT-uri caracterizate prin rate ridicate ale natalității (Vâlcele, Belin și Brăduț.) (fig. nr. 15).

Vitalitatea cea mai redusă cu valori de sub 70% este caracteristică mediului rural deși și trei orașe au o valoare la fel de scăzută (Baraolt, Covasna și Târgu Secuiesc). Valori de sub 60% au UAT-urile situate partea de nord est și nord a județului (Poian, Mereni, Lemnia, Brețcu, Bixad, Micfalău, Malnaș) dar și dispersat în rest (Comandău, Brateș, Chichiș, Aita Mare, Vârghiș). UAT-urile cu vitalitate redusă (de sub 70%) sunt numeroase (25 de UAT-uri reprezentând 55,55% din total).

Rata de creștere naturală

Rata de creștere naturală măsoară intensitatea creșterii/descreșterii unei populații din cauza unui surplus (sau a unui deficit) de nașteri în raport cu decesele. Pentru județul Covasna valorile acestui indicator, ca medie pentru perioada 2011-2021, se situează la -0,14%, cu un maxim de 2,37%, pentru comuna Vâlcele, și un minim de -1,01%, în comuna Mereni (fig. nr. 16).

Figura 16 – Rata de creștere naturală (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Între cele două medii există diferențe minore: mediul urban înregistrează o valoare de -0,21%, în timp ce mediul rural este caracterizat de o rată de creștere naturală de -0,27%.

În cadrul județului se înregistrează doar două valori peste 1% (Belin și Vâlcele). În 20% dintre UAT-ri (dintre care unul urban – Întorsura Buzăului) există o rată cuprinsă între 0 și 1%, cele mai însemnate valori caracterizând comunele cu o structură etnică, confesională sau pe grupe de vârste care favorizează un număr de nașteri ridicat. Majoritatea UAT-urilor înregistrează și vor înregistra, dacă tendința se menține, scăderi de populație. Cele mai mici valori ale acestui indicator (negative) se înregistrează în 75,5% dintre UAT-uri (dintre care patru urbane), în general pe fondul unei natalități mai scăzute datorată, în special, îmbătrânirii demografice, dar și a unei mortalități foarte ridicate în unele dintre acestea (Mereni, Brateș, Malnaș, Bixad, Aita Mare, Lemnia, Brețcu, Poian, Chichiș, Vârghiș, Ilieni, Micfalău etc.).

Mișcarea migratorie a populației

Variația numărului, structurii și distribuției spațiale a unei populații este determinată atât de mișcarea naturală cât și de cea migratorie. Mișcarea migratorie cuprinde rata sosirilor și a plecărilor din localitate.

Rata sosirilor la nivel județean a fost de 9,76‰ (medie 2011-2021), valoare mai mică decât cea înregistrată la nivel regional (14,18‰) și național (16,65‰). Județul Covasna se află pe ultima poziție la nivelul regiunii, având o atractivitate redusă. În cazul mediului urban valoarea medie (7,99‰) se situează mult sub media națională (14,99‰) și regională (12,13‰), situându-se tot pe ultima poziție la nivelul regiunii. Pentru mediul rural valoarea medie (11,55‰) este mult sub media regională (17,26‰) sau națională (18,78‰), ocupând penultima poziție în cadrul Regiunii

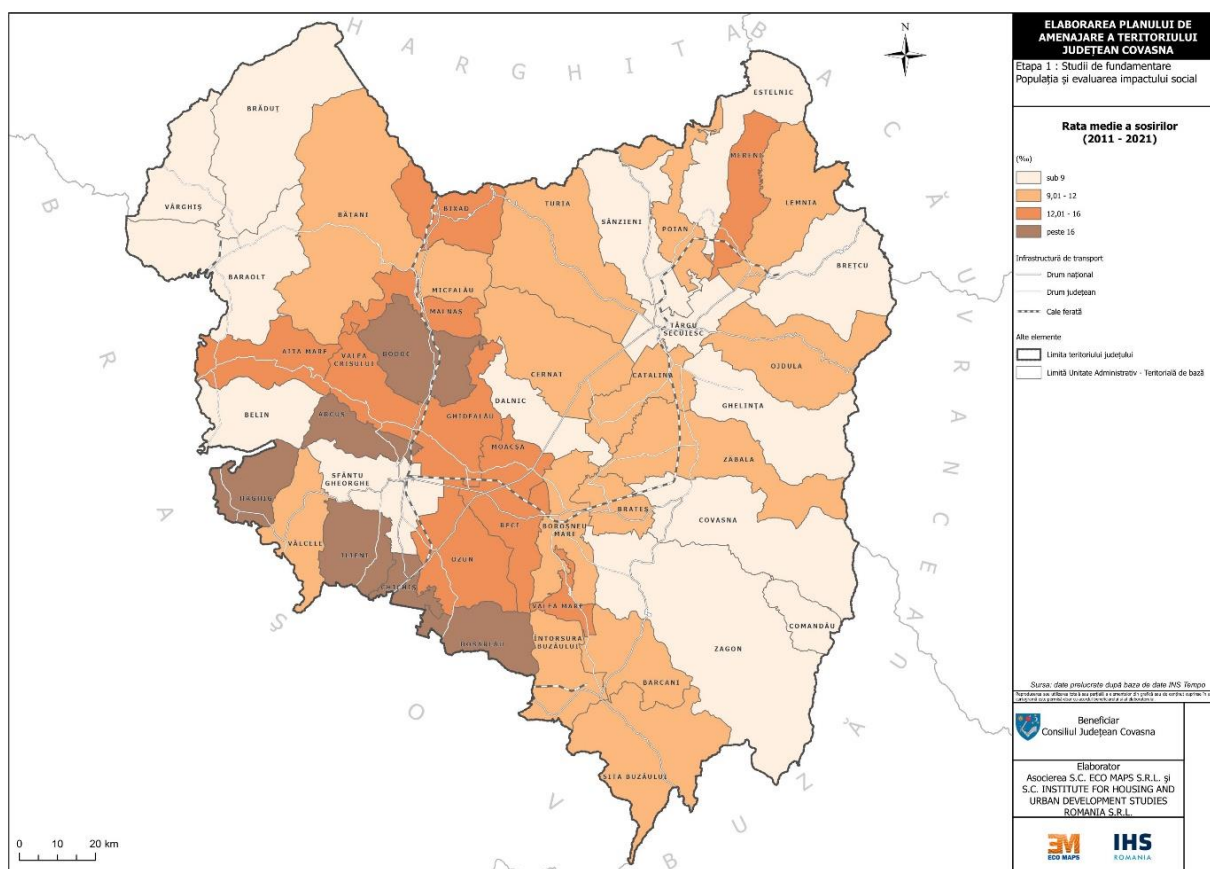
Centru (după județul Harghita). De altfel, dintre cele 7 UAT-uri cu rate de peste 15% nici unul nu este urban (fig.nr.17). Cele mai atractive areale sunt situate în proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe (Ilieni, Arcuș,) dar și la granița cu județul Brașov (Dobârlău, Chichiș, Hăghig). Rate mai mici de 8% înregistrează comunele Comandău, Brăduț, Estelnic și orașul Baraolt care pot fi considerate cele mai puțin atractive la nivelul județului.

Rata medie a plecărilor la nivelul județului Covasna este de 11,47%, sub media regională (13,76%) și sub cea națională (16,80%). Valoarea pentru mediul urban (12,10%) se situează sub cea înregistrată la nivel național (17,38%) sau regional (13,72%), înregistrând în cadrul regiunii cea mai mică rată. Situația este oarecum similară pentru mediul rural unde media județeană (10,83%) este situată sub cea regională (13,83%), sau națională (15,7%), având una dintre cele mai mici rate din din regiune (după județul Harghita). La nivelul județului 40% dintre UAT-uri înregistrează valori de peste 11%, din care două (Ilieni, Chichiș) au valori de peste 15% (fig. nr. 18).

Cele mai mari rate ale plecărilor le înregistrează comuna Chichiș (16,13%) urmată, cu valori de peste 14% de alte patru UAT-uri (Ilieni, Malnaș, Sita Buzăului, Dobârlău). De remarcat că aceste valori mari caracterizează doar UAT-uri rurale.

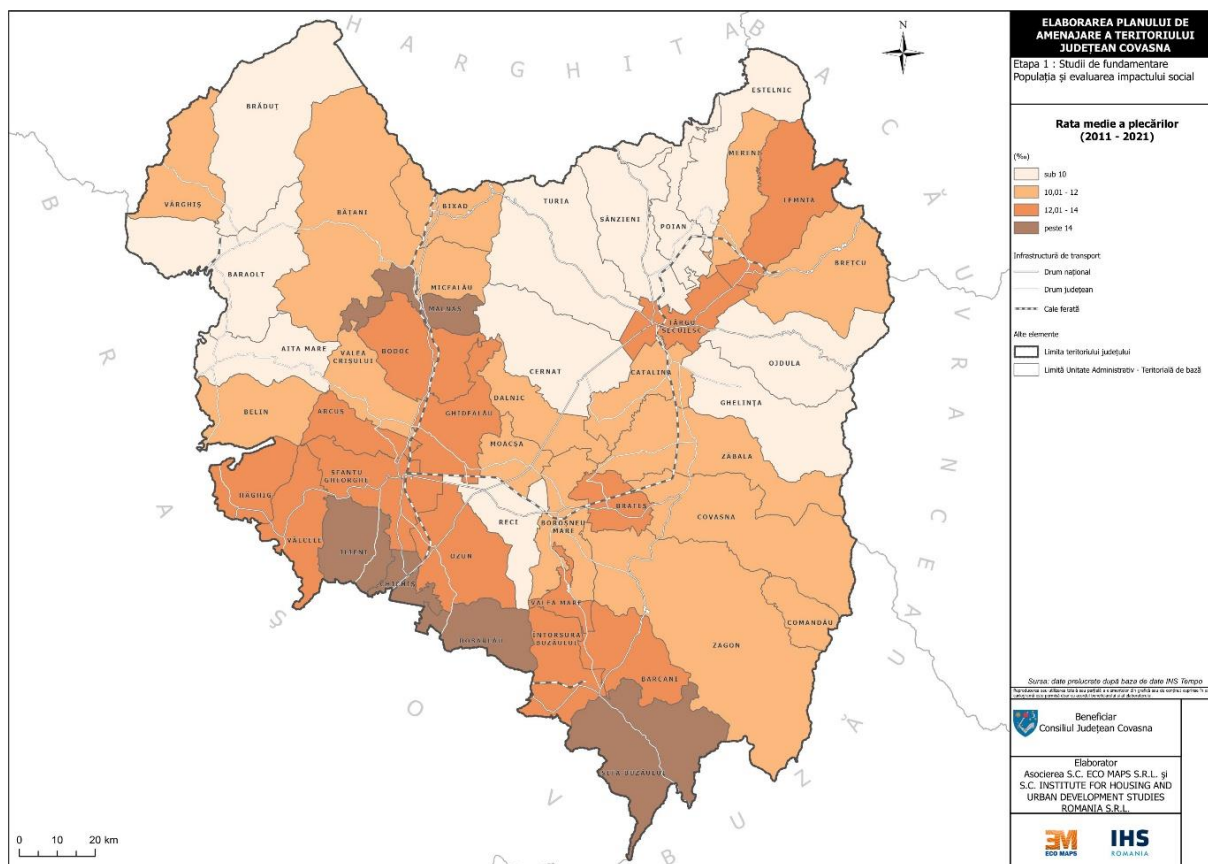
Valori relativ mari se înregistrează, de asemenea, într-un areal relativ compact din jumătatea sudică și sud vestică a județului. UAT-urile caracterizate de valorile cele mai mici ale acestui indicator sunt situate în areale relativ compacte în partea de nord vest dar și în arealul adiacent orașului Târgu Secuiesc.

Figura 17 – Rata medie a sosirilor (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Figura 18 – Rata medie a plecărilor (2011-2021) (%)

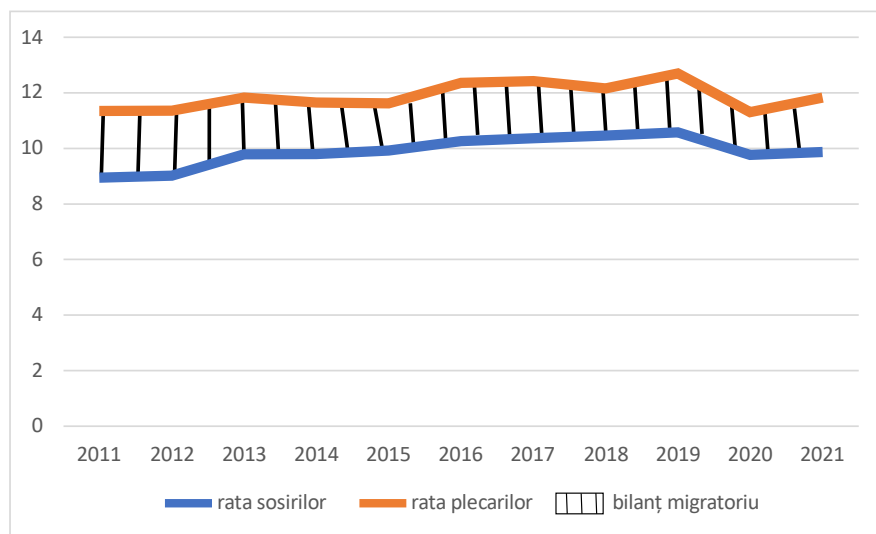

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

În ceea ce privește migrația internațională, județul Covasna se caracterizează printr-o emigrație definitivă relativ redusă, chiar dacă este într-o continuă creștere. În perioada 2011-2021 au emigrat definitiv 1042 de persoane. Cei mai mulți dintre acestea se încadrează în grupele de vârstă cuprinse între 15 și 44 de ani (716 persoane), iar peste 78% au emigrat din orașe. Nu același lucru se poate spune despre emigranții temporari, al căror număr, în perioada 2012-2021 a atins 21666 de persoane, peste 45% dintre aceștia aparținând urbanului. Structura pe sexe a acestora arată un echilibru (în jur de 10500) dar structura pe vârste arată ca majoritatea aparțin grupelor de vârstă tânără (2395 persoane) și adultă (18845 persoane). Dintre persoanele adulte, cei mai mulți aparțin grupelor de vârstă cuprinse între 20 și 49 de ani (15231 persoane).

Bilanțul migrator, ca rezultat al diferențelor dintre sosiri și plecări (fig. nr.19), este negativ la nivelul județului (-1,95‰). Totuși, ar fi de remarcat că diferențele între mediul urban și cel rural sunt foarte mari. În mediul urban bilanțul migrator este negativ, cu o valoare medie de -3,7‰, în timp ce în mediul rural valoarea este de 1,09‰, diferența fiind de peste 4‰.

Figura 19 – Evoluția bilanțului migratoriu

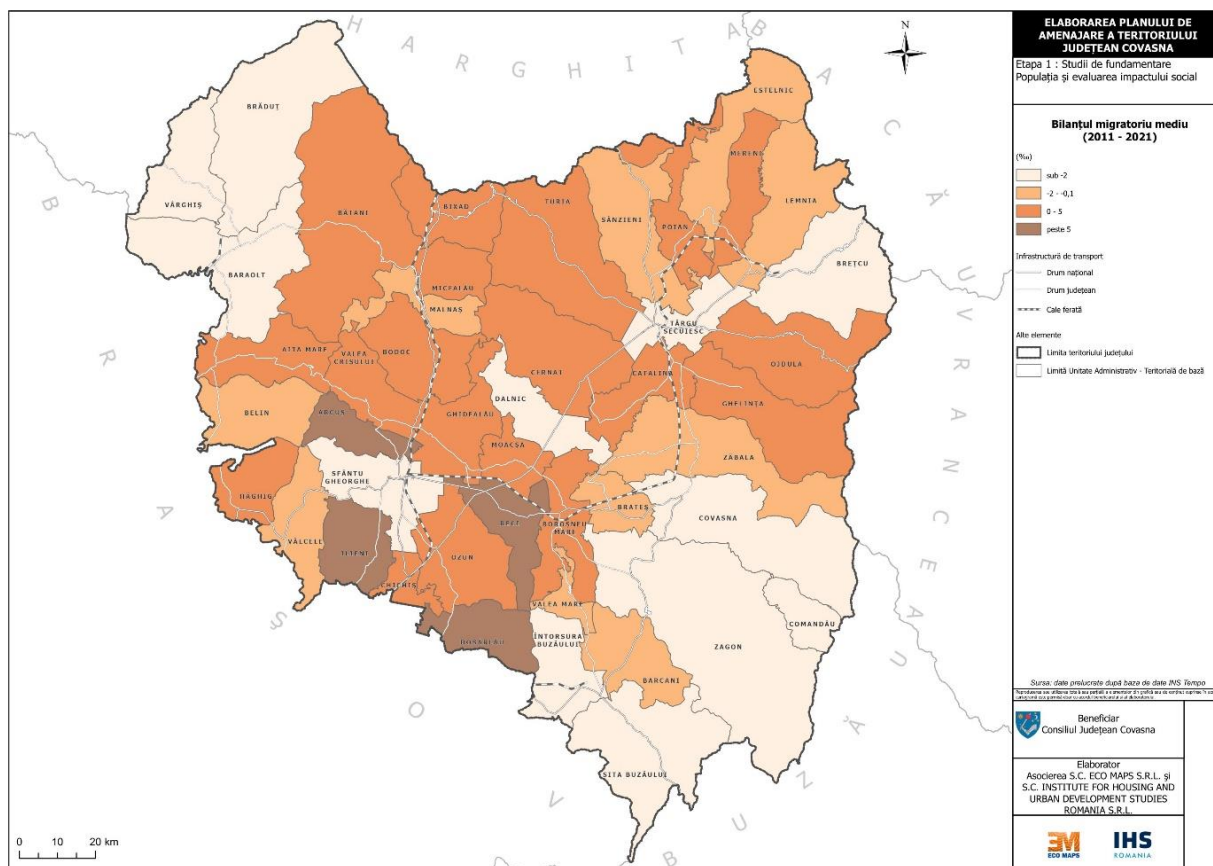

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Peste 48% dintre UAT-urile din județul Covasna înregistrează valori negative, adică deficit. Din analiza realizată în profil teritorial rezultă că cele mai mari pierderi de populație (prin migrație) se înregistrează în partea nordică vestică și sud estică a județului, probabil datorită izolării și, uneori, a accesibilității reduse. În aceste zone numărul mare de plecări se poate datora și lipsei unor oportunități de angajare în special pentru tineri (fig. nr. 20). Cele mai mici valori, de sub -4 ‰ înregistrează o serie de UAT-uri urbane (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc) la care se adaugă comunele Comandău și Sita Buzăului. De altfel, toate UAT-urile urbane sunt caracterizate de un bilanț migratoriu negativ.

Cele mai mare spor migratoriu se înregistrează în comuna Arcuș, situată în proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe (cu valori de peste 17‰) datorat fenomenului de suburbanizare. Valori ridicate se înregistrează și în comuna Ilieni, situată în aceeași zonă. De remarcat că peste 50% dintre UAT-urile județului înregistrează valori pozitive, chiar dacă majoritatea se încadrează în intervalul 0-2 ‰.

Figura 20 – Bilanțul migratoriu mediu (2011-2021) (%)

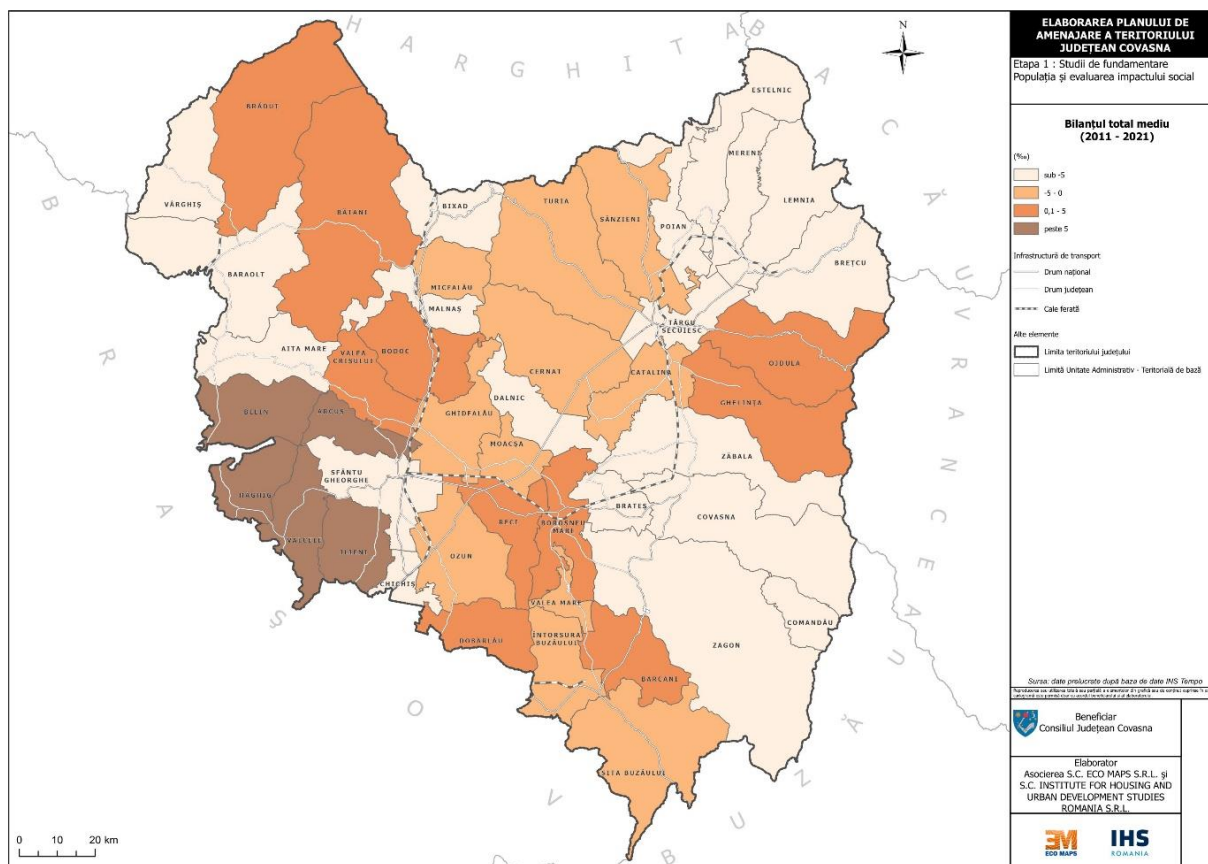
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Bilanțul total al populației

Bilanțul total pentru intervalul 2011-2021 este la nivel județean de -3,46%, cu diferențiere foarte mare între cele două medii (-5,83% pentru mediul urban și -1,66 % pentru mediul rural). De altfel, valorile indică, în majoritatea cazurilor, o tendință de scădere a populației, peste 65% dintre UAT-urile județului fiind caracterizate de valori negative (fig. nr. 21). Ecartul acestora este de la -11,16% (comuna Brateș) la -0,03% în comuna Ghidfalău. Toate orașele județului au un bilanț total al populației negativ. (fig. nr. 21). Cele mai mari valori (de peste 5%) caracterizează câteva comune situate fie către granița cu județul Brașov sau în proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe (Vâlcele, Arcuș, Belin, Ilieni, Hăghig).

Se pot observa anumite grupări de UAT-uri cu un bilanț total al populației mare (zona suburbană a municipiului Sfântu Gheorghe) dar și arealul cu bilanț negativ din nord estul și sud estul județului.

Figura 21 – Bilanțul total mediu (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

1.1.4. Comportamentul demografic

Comportamentul demografic este un element esențial care influențează repartiția și evoluția numerică a populației. Acest aspect poate să sufere o anumită dinamică în funcție de modificările survenite în structura pe grupe de vârste și sexe, în special a populației adulte, cât și raportat la schimbările care au loc în viața economică, socială și politică.

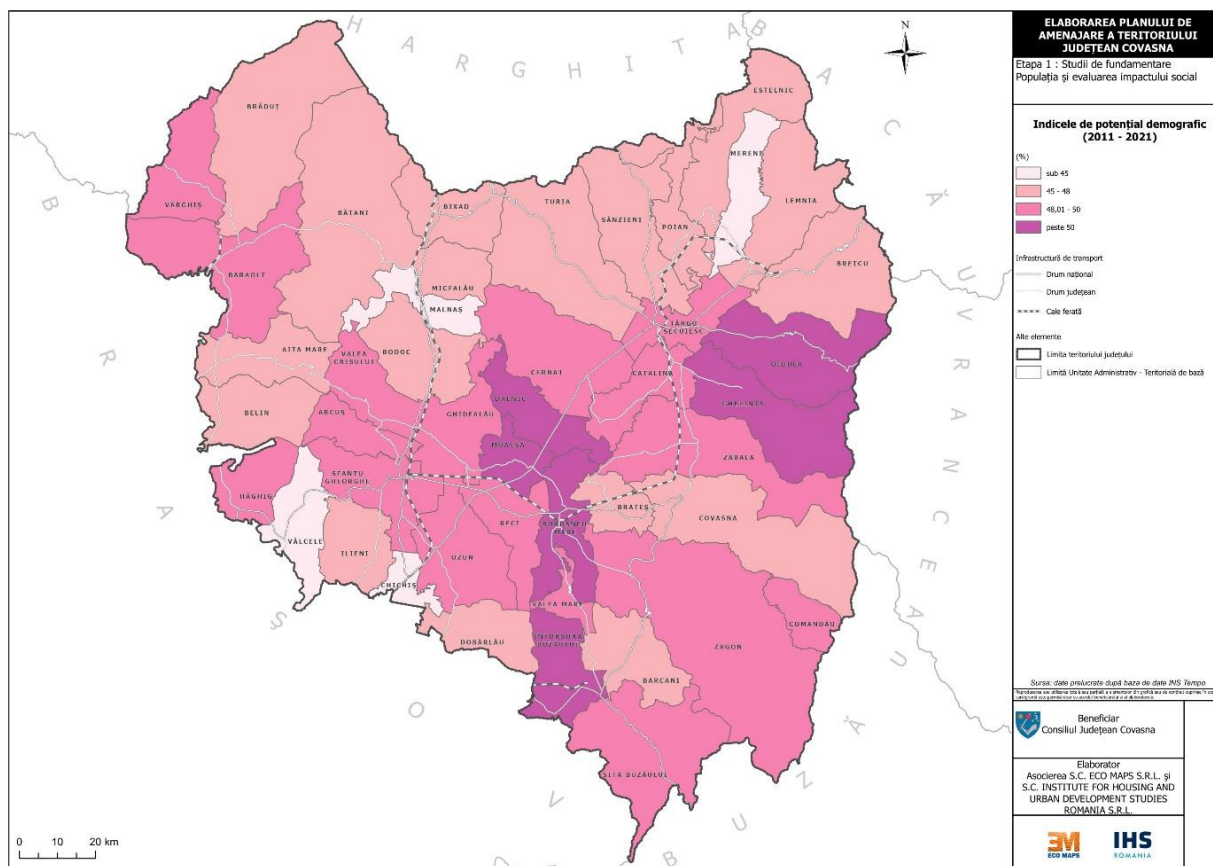
Principalii indicatori care pot oferi o imagine sugestivă asupra acestui element sunt potențialul demografic și stabilitatea (sau instabilitatea cuplurilor).

Potențialul demografic poate fi apreciat prin relația dintre numărul persoanelor feminine cu vârste cuprinse între 15-49 de ani și numărul total al acestora. Ca urmare, indicele de potențial demografic poate fi calculat pe baza următoarei formule:

$$I_{pd} = \frac{P_{f(15-49)}}{P_{ft}} \times 100$$

În cazul județului Covasna, potențialul demografic nu este foarte ridicat, având o valoare medie de 48.36%. Valori de peste 50% se înregistrează în doar șase UAT-uri (Ghelința, Boroșneu Mare, Ojdula, Moacșa și Întorsura Buzăului). Cele mai mici valori (sub 45%) caracterizează patru comune (Mereni, Malnaș, Vâlcele, Chichiș) (fig. nr. 22). Cea mai mică valoare (42,34%) a acestui indicator aparține comunei Mereni din partea de est a județului.

Figura 22 – Indicele de potențial demografic (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Stabilitatea cuplurilor poate fi măsurată prin raportul dintre numărul de divorțuri și cel al căsătoriilor, deci putem spune că, de fapt, stabilitatea se apreciază prin indicii de instabilitate, după formula⁷:

$$I_{ins} = \frac{Nr.divorturi}{Nr.casatorii} \times 100$$

Întrucât cei mai mulți copii se nasc în cadrul familiei (deși există o tendință descendentă în acest sens), numărul de căsătorii ca și stabilitatea acestora, evidențiată prin numărul de divorțuri, este importantă. Indicatori relevanți în acest caz sunt:

a.Rata de nupțialitate care reprezintă numărul de căsătorii care revin la 1.000 persoane. Această rată este calculată folosind numărul de căsătorii, nu numărul de persoane ce se căsătoresc și cuprinde atât prima căsătorie cât și următoarele:

$$c = \frac{nr. \text{căsătorii}}{P} \times 1000$$

b.Rata de divorțialitate evidențiază numărul de divorțuri ce revin la 1.000 de locuitori într-un an. Această rată ia în calcul numărul de divorțuri și nu numărul de persoane care divorțează.

$$d = \frac{nr. \text{divorțuri}}{P} \times 1000$$

⁷ Ianoș I, Guran L. (1995) *Comportamentul demografic recent al orașelor României*, S.C.G., t XLII, București

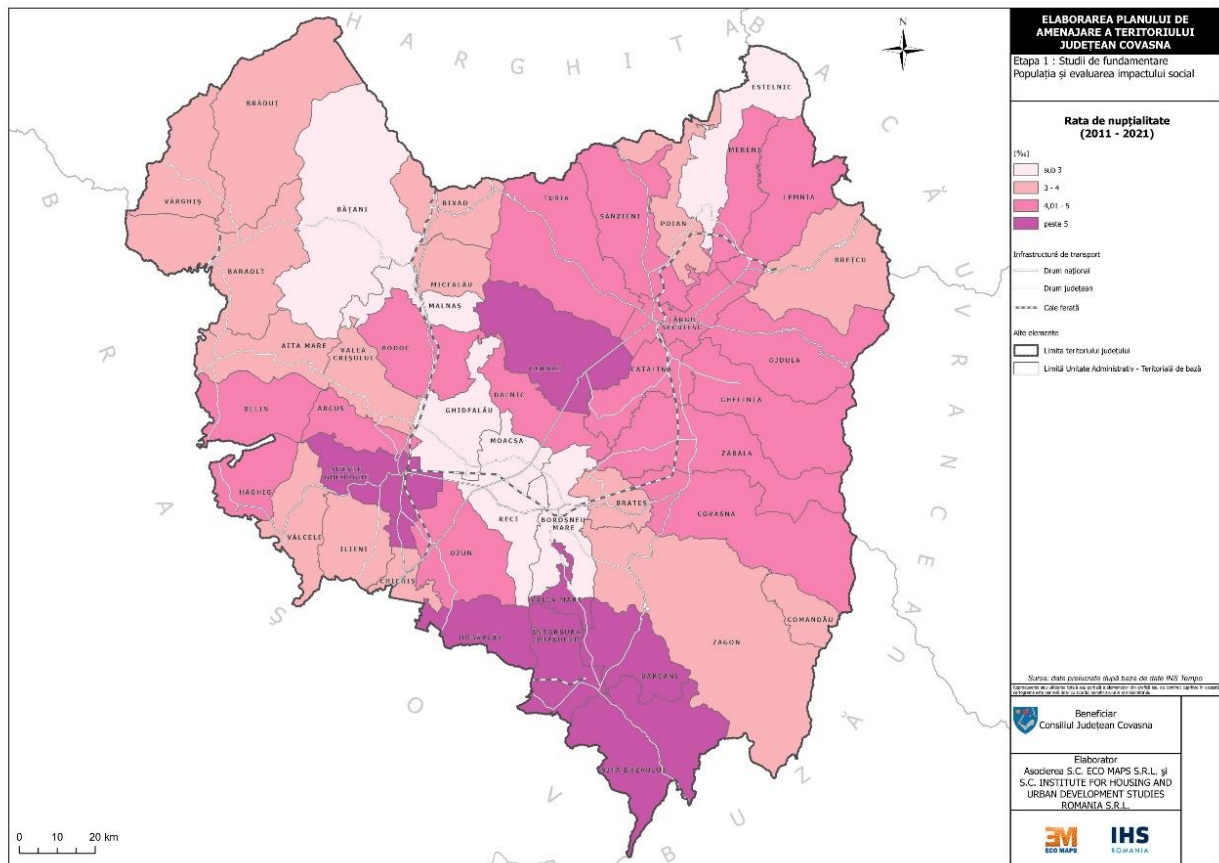
Rata de nupțialitate are o medie de 4,42%, cu valorile cele mai mari în comuna Sita Buzăului (6,66%), dar cu valori relativ ridicate și în municipiul Sfântu Gheorghe (5,05%) sau în orașul Întorsura Buzăului (5,42%)

Între cele două medii diferența nu este foarte mare (4,61% în mediul urban și 3,91% în mediul rural) (fig. nr. 23). Peste 48% dintre UAT-urile județului au valori de sub 4%, majoritatea aparținând mediului rural (excepția este orașul Baraolt).

Rata de divorțialitate are valori reduse la nivel județean, de 1,1%, cu valorile cele mai mari (de peste 1,2%) în două UAT-uri urbane (Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc). Cele mai mici valori (sub 0,6%) le înregistrează UAT-uri din mediul rural (Moacșa, Micfalău, Bățani, Vâlcele, Brăduț, Bixad și Mereni). Între cele două medii diferența este destul de mare (1,22% în mediul urban și 0,82% în mediul rural), dar la valori mici (fig. nr. 24).

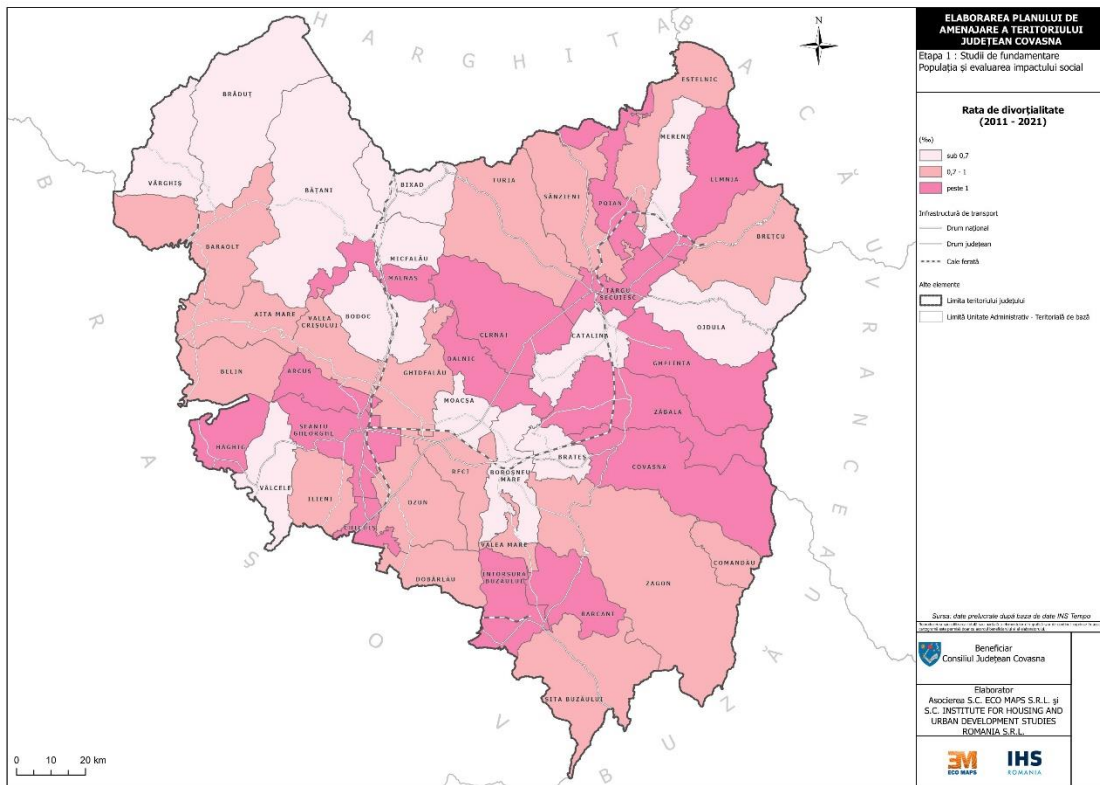
Indicele de instabilitate a cuplurilor are o valoare de 24,96%, ceea ce înseamnă că practic există un raport de sub 1 la 3 între divorțuri și căsătorii. Între cele două medii există diferențe (26,5% pentru mediul urban și 21,61% pentru cel rural) (fig. nr. 25).

Figura 23 – Rata de nupțialitate

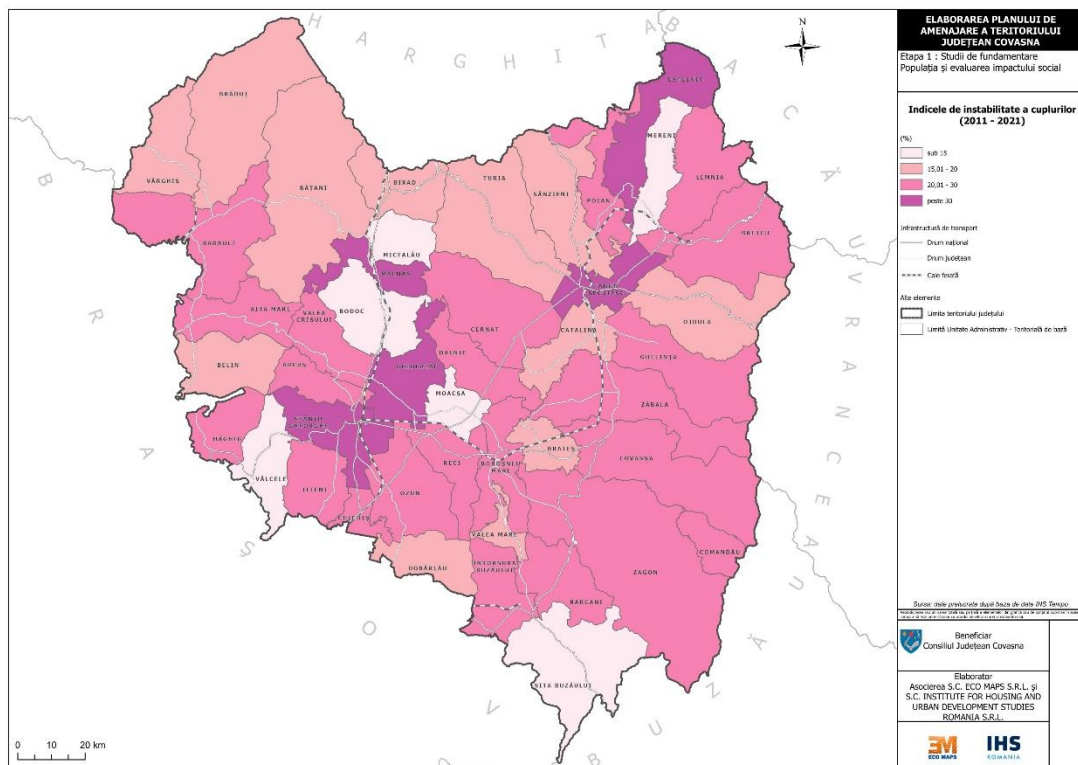
Sursa datelor: date prelucrate după INSI –tempo_online

Figura 24 – Rata de divorțialitate

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Figura 25 – Indicele de instabilitate a cuplurilor

Sursa datelor: date prelucrate după IINS – tempo_online

1.1.5. Ritmul mediu anual de creștere a populației

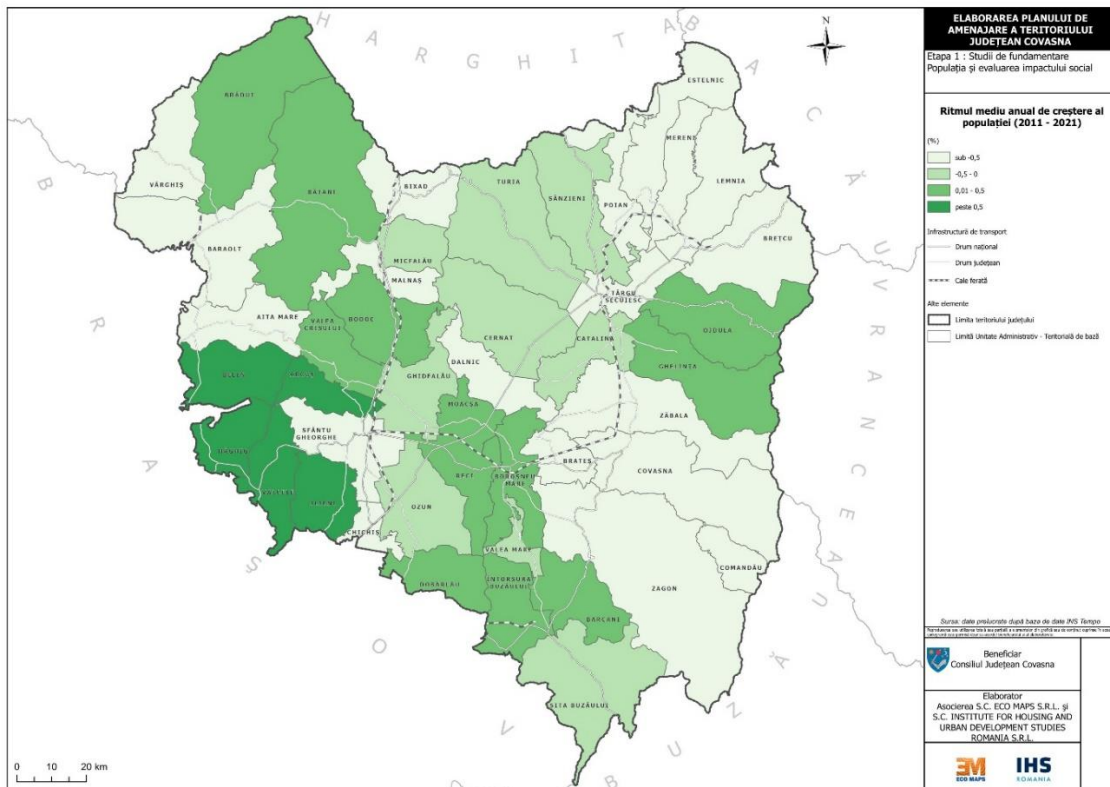
Ritmul (rata) mediu(e) anual(ă) de creștere, arată dinamica unei populații în decurs de mai multe perioade, calculată ca o medie geometrică a ratelor (ritmului) anual de creștere. El reiese din extragerea rădăcinii de ordinul n din ritmul creșterii pe întreaga perioadă, exprimat în procente. Acest indice demografic indică dinamica unei populații fiind folosit la nivel universal, și se calculează după următoarea formulă:

- R este ritmul mediu anual de creștere;
- P_n este populația la un moment dat;
- P_0 este populația la o dată anterioară;
- n este numărul de ani dinre P_n și P_0 .

Pentru județul Covasna acest indicator de sinteză a fost calculat pentru perioada 2011-2021, înregistrându-se un ritm mediu anual de creștere negativ (-0,3%). Pe medii situația este diferită, dar ambele sunt caracterizate de valori negative (-0,56% pentru mediul urban și -0,12 pentru mediul rural. Rezultă că populația urbană se află în declin demografic accentuat în timp ce cea rurală are un declin mai lent. La nivel teritorial, putem observa că 28 dintre UAT-uri înregistrează un declin demografic, unele dintre acestea având un ritm mediu anual mai mic de -1% (Brateș și Comandău). (fig. nr. 26).

Cele mai ridicate valori ale ritmului mediu anual de creștere (de peste 1%) se înregistrează în UAT-uri caracterizate de un bilanț natural ridicat (Belin, Arcuș, Vâlcele). În intervalul de valori caracteristice unei creșteri demografice lente (între 0 și 1%) se încadrează 14 UAT-uri. De remarcat că aproape toate centrele urbane (cu excepția orașului Întorsura Buzăului) se caracterizează prin declin demografic, cu valori cuprinse între -0,78% (Târgu Secuiesc) și -0,57% (Sfântu Gheorghe).

Figura 26 – Ritmul mediu anual de creștere al populației (%) (2011-2021)

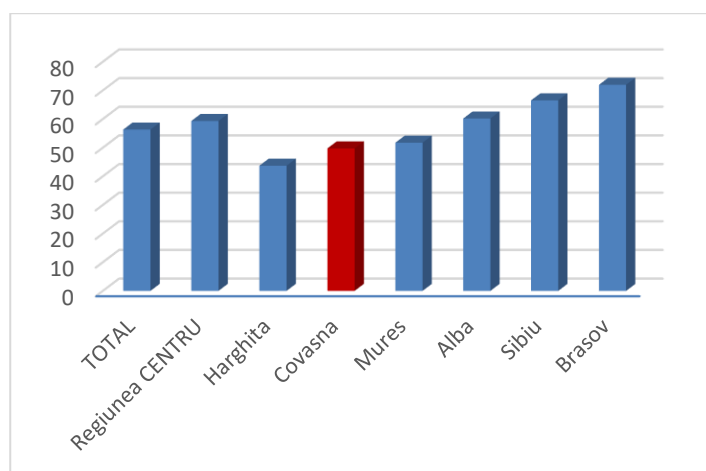
Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

1.1.6. Structura populației

Structura populației pe medii

Structura populației pe medii este, la nivelul anului 2021, oarecum echilibrată respectiv 49,75% populație urbană și 50,25% populație rurală. Gradul de urbanizare al județului este, însă, unul foarte scăzut (cu peste 6% mai mic decât media națională), fiind situat și mult sub media regională (59,33%) (fig. nr. 27). Aceasta valoare scăzută se poate explica prin faptul că în județul Covasna există doar cinci orașe, dintre care doar municipiul Sfântu Gheorghe are peste 50000 de locuitori. Aceștia i se adaugă municipiul Târgu Secuiesc cu peste 15000 de locuitori Restul orașelor județului au un număr de locuitori cuprins între 8900 și 10700 locuitori. De remarcat că patru dintre cele cinci UAT-uri urbane se încadrează în categoria orașelor mici.

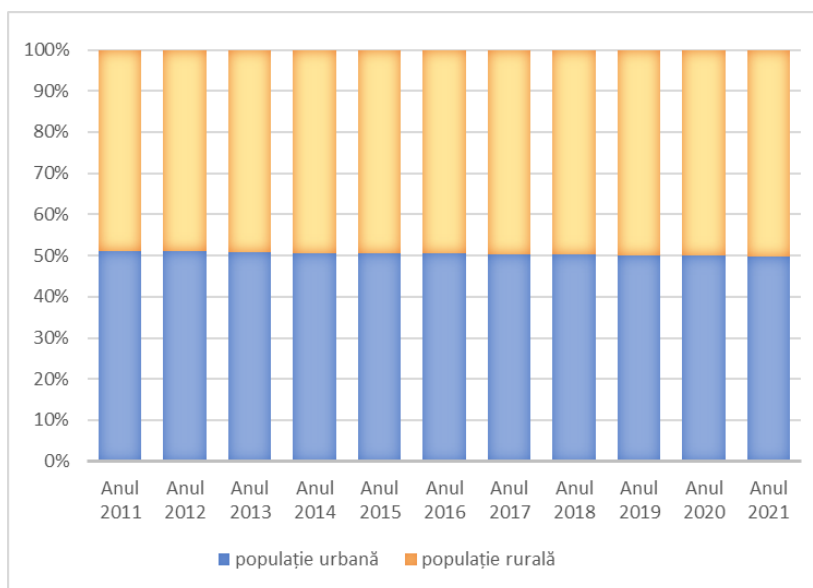
Figura 27 – Ponderea populației urbane – context regional (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Față de anul 2011 se remarcă o scădere de 1,4% a ponderii populației urbane (fig. nr. 28). Această scădere este legată de scăderea numerică a populației urbane (cu peste 6500 persoane) pe fondul unei stagnări a celei rurale.

Figura 28 – Evoluția populației pe medii (%) (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Structura populație pe grupe de vârste și sexe

Structura populației pe grupe de vârste

Structura pe grupe de vârstă în anul 2011 și în anul 2021 relevă tendința generală de scădere a populației adulte apte de muncă și a celei tinere, precum și de îmbătrânire a populației prin creșterea ponderii vârstnicilor (tabel nr. 5).

Tabel 5 – Structura populației pe grupe mari de vârstă în 2011 și 2021

UAT	Ponderea în total populație (%)		
	Grupa 0-14 ani	Grupa 15-64 ani	Grupa 65 ani și peste
Județul Covasna (2011)	16,64	69,64	13,72
Județul Covasna (2021)	15,80	67,36	16,84
Regiunea Centru (2011)	15,59	70,56	13,85
Regiunea Centru (2021)	15,33	67,33	17,34
România (2011)	15,29	70,2	14,51
România (2021)	14,67	68,09	17,24

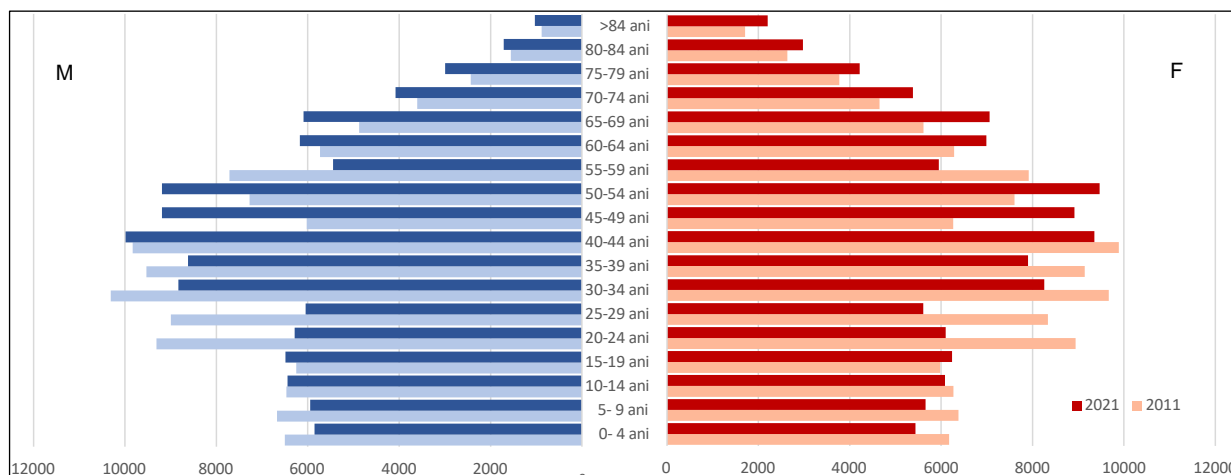
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Pentru anul 2021, valorile grupei tinere sunt ușor superioare atât mediei naționale cât și celei regionale. Îmbătrânirea populației este aproape egală cu cea înregistrată la nivel național sau regional. În cazul populației adulte se remarcă nivelul similar celui regional dar o pondere mai mică a acesteia față de nivelul național.

La nivel județean, dacă analizăm structura pe grupe cincinale de vârstă, se observă tendința de îmbătrânire a populației și de reducere a grupei de vârstă 0-14 ani în cazul ambelor sexe. De asemenea, este destul de evidentă tendința de supramortalitate masculină, în special la grupele de vârstă situate peste pragul de 60 de ani. De altfel, forma piramidei, sub formă de amforă relevă aceste fenomene (fig. nr. 29).

Tendința de reducere a mortalității în special la vârstele înaintate determină o creștere a ponderii populației vârstnice rezultând o îmbătrânire demografică prin vârful piramidei. Această tendință o putem observa și la gupele de vârstă ale populației adulte unde cele mai mari scăderi se înregistrează în cazul vârstei de 20-34 de ani, anumite creșteri înregistrând populația cu vârste cuprinse între 34 și 49 de ani. Populația tânără înregistrează o scădere pentru ambele sexe față de anul 2011.

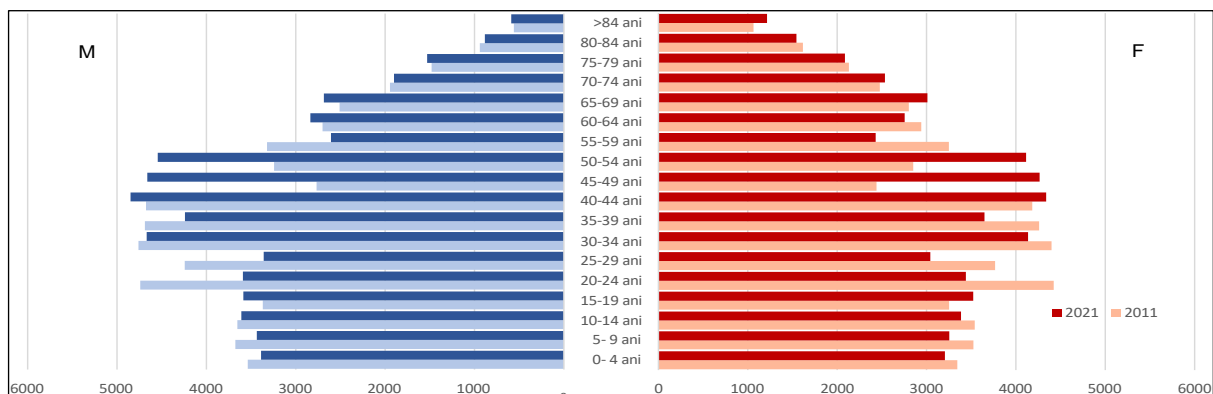
Figura 29 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – județ (număr persoane)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

În județul Covasna grupele de vârstă nu sunt foarte echilibrate. Populația adultă reprezintă 67,36% din totalul populației, cea tânără deține un procent destul de ridicat în contextul mediei naționale (15,80%), în timp ce vârstnicii reprezintă 16,84%. Cu toate acestea între mediul rural și cel urban este un ecart relativ mare în această privință, în special în ceea ce privește grupa tânără și cea vârstnică (fig. nr. 30 și fig. nr. 31). Astfel, în mediul urban populația de peste 65 de ani reprezintă 17,76%, în timp ce mediul rural înregistrează o valoare mai mică a ponderii acestei grupe de vârstă (15,93%). În același timp are loc o creștere a ponderii populației vârstnice la nivel județean (cu 3,12%) și în mediul urban (cu 5,74%), în timp ce în mediul rural această grupă are o doar o ușoară creștere de 0,43%. Acest aspect nu înseamnă că populația din mediul rural este mai tânără ci se explică prin speranța de viață mai mică a populației rurale, care determină o mortalitate mai ridicată în rândul vârstnicilor. Și în cifre absolute, populația vârstnică înregistrează o creștere de 5572 persoane în mediul urban și de 449 persoane în mediul rural.

Figura 30 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – rural (număr persoane)

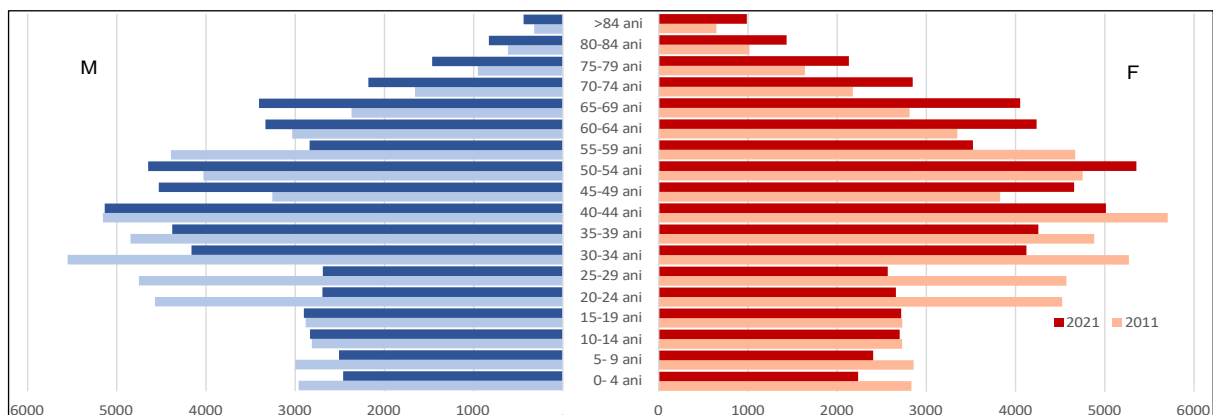

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Piramida realizată pentru mediul urban nu relevă o situație mai echilibrată, remarcându-se și aici tendința de îmbătrânire a populației, prin creșterea populației de peste 65 de ani în 2021 față de 2011. Baza piramidei, așa cum se poate observa, este îngustă și relevă o tendință de reducere a numărului populației tinere. Doar grupa adultă deocamdată se menține la un nivel rezonabil, chiar dacă și aici observăm o scădere a acesteia în jumătatea inferioară (15-39 de ani), față de cea superioară (40-65 de ani).

În același timp, ponderea populației tinere înregistrează, în intervalul 2011-2021, o scădere atât în mediul urban (cu 0,95%) cât și în cel rural (0,86%). Și în cifre absolute scăderea este mai mare în mediul urban față de cel rural (-2047 în mediul urban față de -997 în mediul rural).

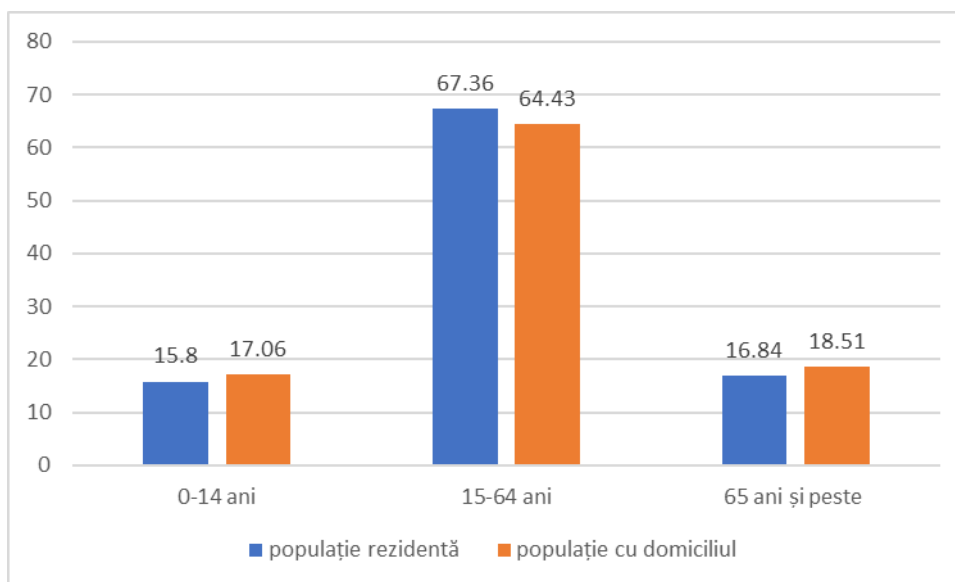
Figura 31 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – urban (număr persoane)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

O comparație între populația cu domiciliul și cea rezidentă (estimată) în ceea ce privește grupele mari de vârstă relevă faptul că ponderea populației adulte este mai mică în cazul populației rezidente, în timp ce tinerii și vârstnicii au o pondere mai mare (fig. nr. 32). Explicația este una destul de simplă în sensul că migrația pentru muncă este realizată în special de populația activă. De remarcat, totuși, că diferențele sunt de sub 3%.

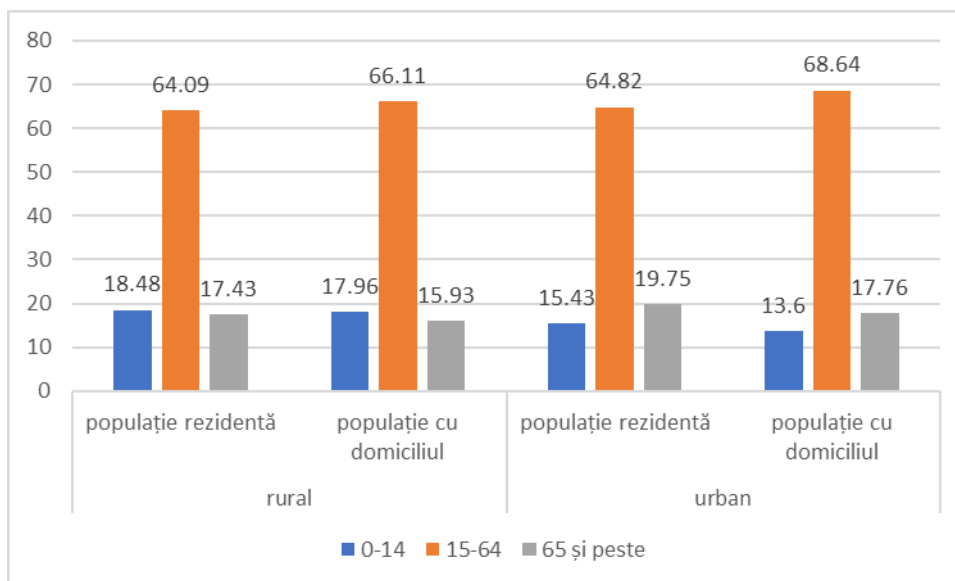
Figura 32 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Nu există discrepanțe mari între cele două medii (fig. nr. 33). Totuși, diferențele înregistrate în cazul populației adulte arată că dacă în mediul rural este în favoarea populației cu domiciliul, în mediul urban situația este inversată.

Figura 33 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%) pe medii

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Cele mai mari ponderi ale populației tinere (din total populație) se înregistrează într-o serie de localități caracterizate printr-o rată a natalității relativ ridicată (Vâlcele, Belin, Brăduț, Hăghig,

Bățani, Boroșneu Mare) cu peste 20% aparținând grupei de vârstă de 0-14 ani. Peste 37% dintre UAT-urile județului înregistrează valori de sub 15% la această grupă de vârstă. Există și două UAT-uri în care ponderea populației tinere este de sub 12% (Vârghiș și Brateș). Totuși, majoritatea (peste 62%) au ponderi ale populației tinere cuprinse între 15-37%, iar 12 UAT-uri, majoritatea rurale, au valori peste media județeană. Dintre orașele județului doar Întorsura Buzăului are ponderi ale populației tinere peste media județeană în timp ce patru dintre acestea (Covasna, Târgu Secuiesc, Baraolt și Sfântu Gheorghe) au valori mici, de sub 15%.

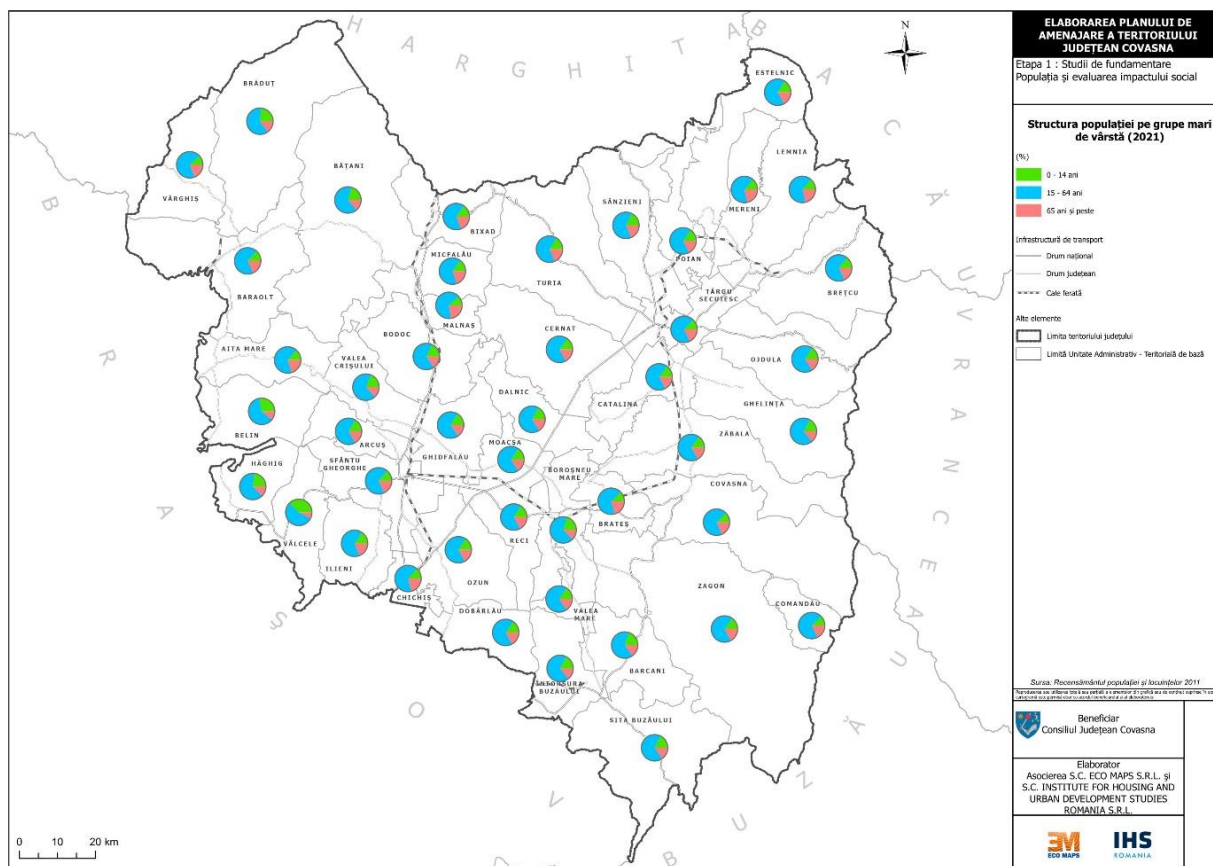
Dacă ne raportăm la anul 2011, în anul 2021 peste 82% dintre UAT-urile județului sunt caracterizate de descreșteri ale ponderii populației tinere. Totuși, aceste scăderi nu sunt foarte mari fiind situate între -5,95% (Estelnic) și -0,34% (Malnaș). Doar trei UAT-uri înregistrează creșteri de peste 1% (Belin, Arcuș și Vâlcele). Aceeași comparație realizată în cifre absolute relevă faptul că cele mai mari descreșteri se înregistrează în orașele Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna și Baraolt (cu peste 300 de persoane), la polul opus situându-se comuna Vâlcele cu o creștere de 526 de persoane din această categorie de vârstă (deși procentual înregistrează o creștere de doar 2,08%).

Ponderile cele mai mari ale grupei de vârstă adultă caracterizează cinci UAT-uri (cu peste 69% - Covasna, Vârghiș, Ghelinița, Târgu Secuiesc și Comandău). În același timp, cea mai mică pondere a acestei grupe de vârstă aparține comunelor Vâlcele (55,04%), Belin (61,31%), Brăduț (61,82%) și Sânzieni (63,85%). De altfel, 53,33% dintre UAT-urile județului au o pondere a populației adulte situată sub media județeană (67,36%). Dacă ne raportăm la anul 2011 observăm că 20 de UAT-uri înregistrează scăderi ale ponderii populației adulte, unele dintre acestea chiar mai mari de 5% (municipiul Sfântu Gheorghe). În același timp există și creșteri ale ponderii acestei grupe de vârstă (25 de UAT-uri), dar în multe dintre acestea această creștere este una datorată scăderii populației totale la care se face raportarea. În cifre absolute, 20 de UAT-uri înregistrează creșteri ale numărului de persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani. Cele mai mari creșteri le înregistrează comunele Vâlcele, cu peste 590 de persoane și Belin, cu peste 220 de persoane. În alte trei UAT-uri (Bățani, Hăghig și Brăduț) creșterile sunt de peste 100 de persoane. La polul opus se situează patru dintre orașele județului (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna și Baraolt) cu pierderi ce se înscriu într-un ecart de la 6789 persoane în municipiul Sfântu Gheorghe până la 608 persoane în orașul Baraolt.

O populație îmbătrânită caracterizează, în egală măsură, ambele medii. Ponderile cele mai mari ale populației de peste 65 de ani (de peste 20%) sunt caracteristice comunelor Malnaș, Mereni, Lemnia, Chichiș, Brateș și Aita Mare. În același timp, 80% dintre UAT-urile județului au peste 15% populație în vârstă de 65 de ani și peste.

Convențional se consideră că o populație este tânără dacă proporția grupei vârstnice este mai mică de 7%; procesul de îmbătrânire demografică este în desfășurare dacă ponderea populației vârstnice este cuprinsă între 7-12%, iar o pondere mai mare de 12% corespunde unei populații îmbătrânite demografic. Peste 95% dintre UAT-urile județului Covasna se încadrează în valori de peste 12%, deci au o populație îmbătrânită. Totuși ponderile cele mai mici ale populației de peste 65 de ani (sub 12%) sunt în UAT-urile caracterizate printr-o natalitate ridicată (Vâlcele și Belin) (fig. nr. 34).

Figura 34 – Structura pe grupe mari de vârste (2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Comparativ cu anul 2011, în peste 70% dintre UAT-uri se înregistrează o creștere a ponderii populației vârstnice. Această evoluție se datorează pe de o parte creșterii speranței de viață, iar pe de altă parte scăderilor înregistrate în cazul populației tinere și adulte. Cele mai mari creșteri (cu peste 5%) se înregistrează în trei UAT-uri, din care două urbane (municipiile Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe) la care se adaugă comuna Comandău. În cifre absolute cele mai mari creșteri ale populației vârstnice (de peste 400 de persoane) se înregistrează în orașele Covasna, Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe (cu o creștere de peste 3800 de persoane vârstnice).

Tendința de lungă durată de creștere a proporției populației vârstnice (de 65 de ani și peste) paralel cu reducerea proporțiilor populației tinere și uneori a celei adulte în cadrul efectivului populației poartă denumirea de îmbătrânire demografică și este un fenomen determinat de evoluția natalității, mortalității și migrației.

Îmbătrânirea populației creează probleme legate de asigurarea unor servicii medicale și sociale specifice, induce modificări ale forței de muncă (dependența persoanelor inactive de cele active în ceea ce privește plata pensiilor), determină schimbări în structura familiei, comportamente diferite de petrecere a timpului liber, alimentație, locuință, relații sociale (Harper, 2006)⁸.

Pentru a putea cuantifica procesul de îmbătrânire demografică se utilizează un indice calculat după formula:

$$I_{id} = P_{65}/P_{14} \times 100$$

în care:

I_{id} este indicele de îmbătrânire demografică

⁸ Harper, S. (2006), *Ageing societies: myths, challenges and opportunities*, Hodder Arnold, New York

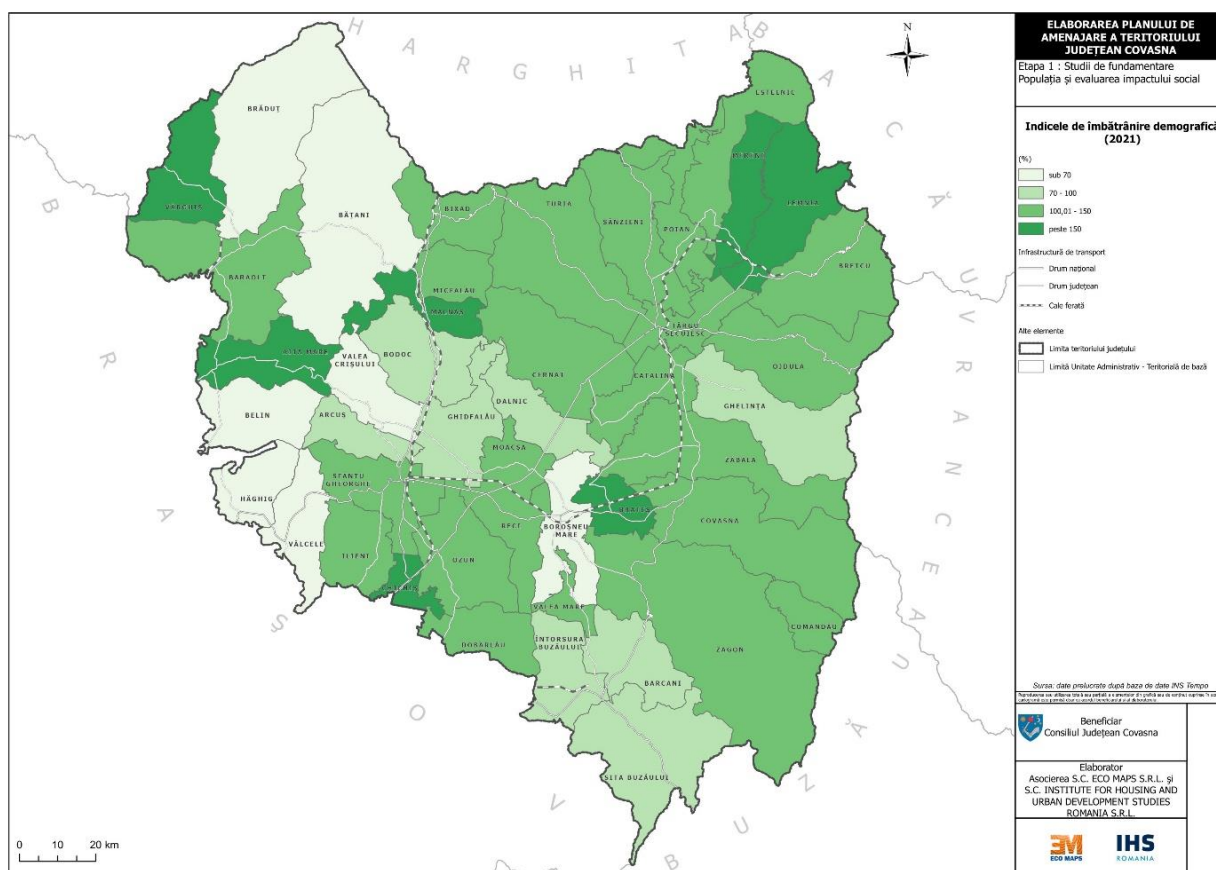
P₆₅ reprezintă populația în vârstă de 65 de ani și peste

P₁₄ reprezintă populația cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani.

La nivelul anului 2021 județul Covasna avea un indice de mediu de îmbătrânire a populației de 110,78%, valoare considerată destul de mare care confirmă tendința de creștere a grupei vârstnice. Valoarea medie pentru mediul urban (129,39%) este mai mare comparativ cu cea caracteristică mediului rural (108,45%).

Valorile cele mai mari ale acestui indice (peste 150%) caracterizează șapte UAT-uri rurale situate dispersat în cadrul județului (Malnaș, Brateș, Lemnia, Vârghiș, Mereni, Chichiș, Aita Mare) (fig. nr. 35). Oricum, 30 dintre UAT-urile județului au valori de peste 100% ceea ce arată că fenomenul de îmbătrânire demografică este generalizat. De altfel, în județul Covasna, doar 8 UAT-uri au valori de sub 80% ale acestui indice, ceea ce indică o populație tânără, fără o perspectivă de îmbătrânire demografică imediată. Cea mai mică valoare (de 20,11%) o deține comuna Vâlcele.

Figura 35 – Indicele de îmbătrânire demografică (2021) (%)

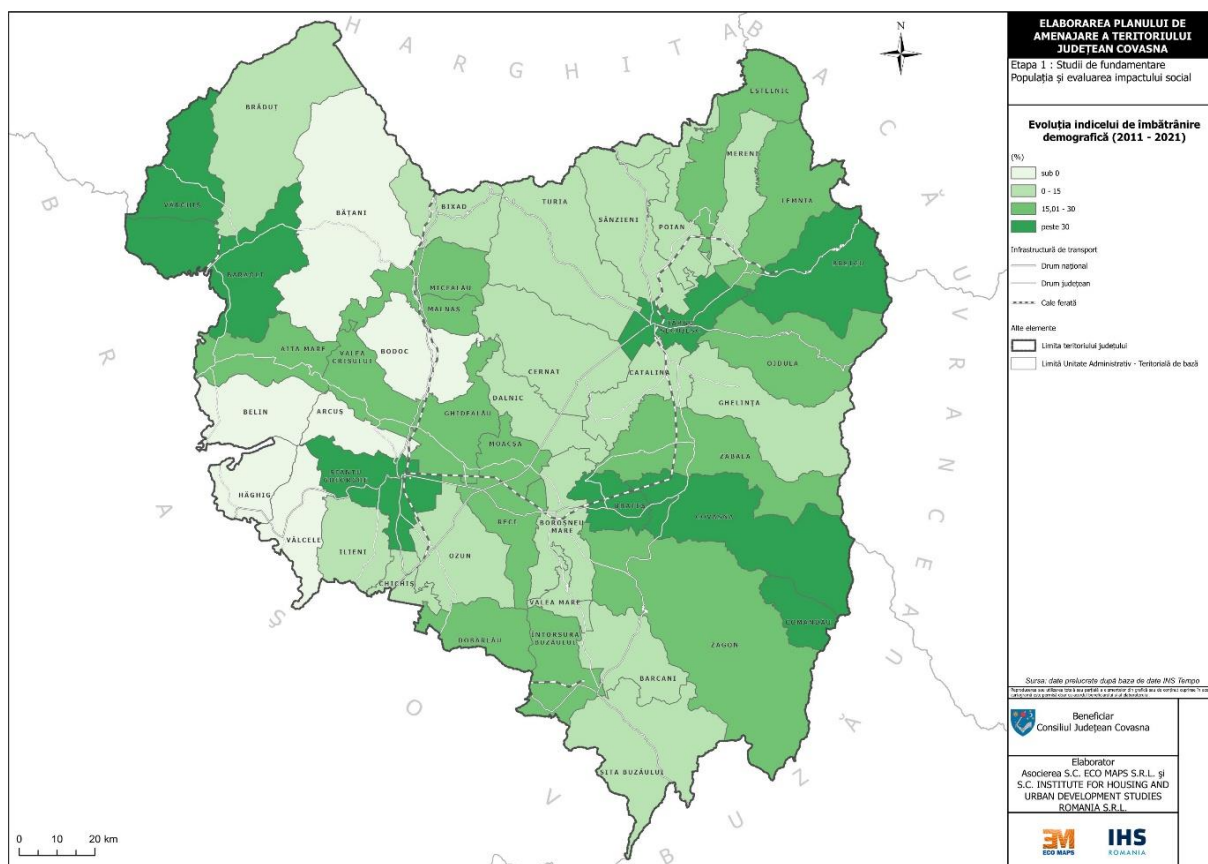
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

În ceea ce privește evoluția acestui indice în perioada 2011-2021, la nivelul județului Covasna a avut o creștere de 18,05%. În cazul mediului urban creșterea este de 44,53%, cu aproape 30% mai mult decât în cazul mediului rural. Această diferență se poate datora speranței de viață mai mari din mediul urban.

Doar 12 dintre UAT-urile județului înregistrează creșteri de peste 25% ale valorilor indicelui de îmbătrânire, în timp ce 6 UAT-uri înregistrează scăderi. Cele mai mari creșteri se înregistrează în zonele deja afectate de îmbătrânirea demografică ceea ce, pe termen mediu, poate constitui o problemă destul de mare. În afara acestor zone, putem remarca și alte areale a căror tendință de îmbătrânire se face remarcată (fig. nr. 36).

Această evoluție arată că, practic, în următorii ani, și aceste areale vor avea o populație îmbătrânită, chiar dacă în prezent se încadrează în valori medii ale acestui indice. În același timp, unele comunele cu o populație deja îmbătrânită prezintă un ritm încetinit de creștere sau chiar scăderi ale valorilor acestui indice.

Figura 36 – Evoluția indicelui de îmbătrânire demografică (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Imaginea “presiunii” exercitate de tineri și de vârstnici asupra populației în vârstă de muncă este subliniată de raportul de dependență demografică (rata de dependență demografică) prin care se pot evidenția consecințele îmbătrânirii demografice a populației.

Acest indicator se calculează după formula:

$R_d = (P_{14} + P_{65}) / P_{15-64} \times 100$, unde: R_d este rata de dependență demografică, $P_{14} + P_{65}$ este populația dependentă demografic, P_{15-64} este populația adultă

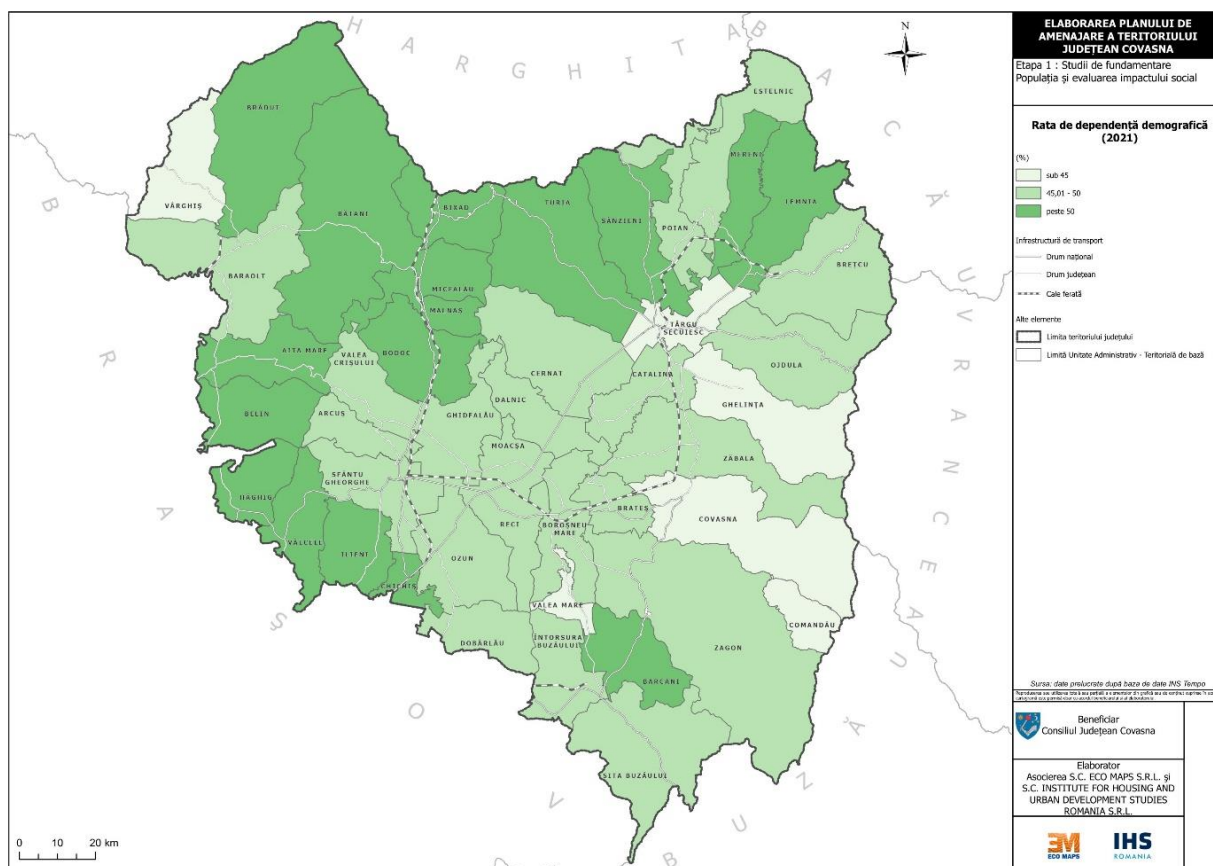
La nivelul județului Covasna rata de dependență demografică are o valoare de 49,99% pentru anul 2021, înregistrând o ușoară scădere de 0,91% față de anul 2011. Această scădere este datorată în principal scăderii populației tinere.

Cele mai mari rate de dependență demografică se înregistrează în comunele care se confruntă cu fenomenul îmbătrânirii demografice sau care au o populație tânără foarte numeroasă (Vâlcele, Belin, Brăduț, Sânzieni, Hăghig), cu valori ce depășesc 55%. Rezultă că presiunea asupra populației active este mult mai ridicată. Pentru ansamblul mediului rural rata de dependență demografică are valori ridicate (50,55%), fiind însă în scădere față de anul 2011 (cu 1,83%).

Pentru mediul urban rata de dependență este mai scăzută (în medie de 45,52%) dar este în creștere față de anul 2011 (cu 6,4%). Acest fapt se datorează creșterii grupei vârstnice, atenuată cumva de scăderea grupei de vârstă 0-14 ani, dar mai ales scăderii numerice a populației adulte. Cele mai mici valori (de sub 45%) se înregistrează în Comandău, Târgu Secuiesc, Ghelinta,

Vârghiș, Covasna și Valea Mare (fig. nr. 37), mai ales datorită reducerii grupeii de vârstă 0-14 ani dar pe fondul unei populației adulte încă numeroase. Doar cinci UAT-uri înregistrează creșteri mai mari de 5% ale ratei de dependență (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna, Sânzieni și Malnaș).

Figura 37 – Rata de dependență demografică (2021) (%)

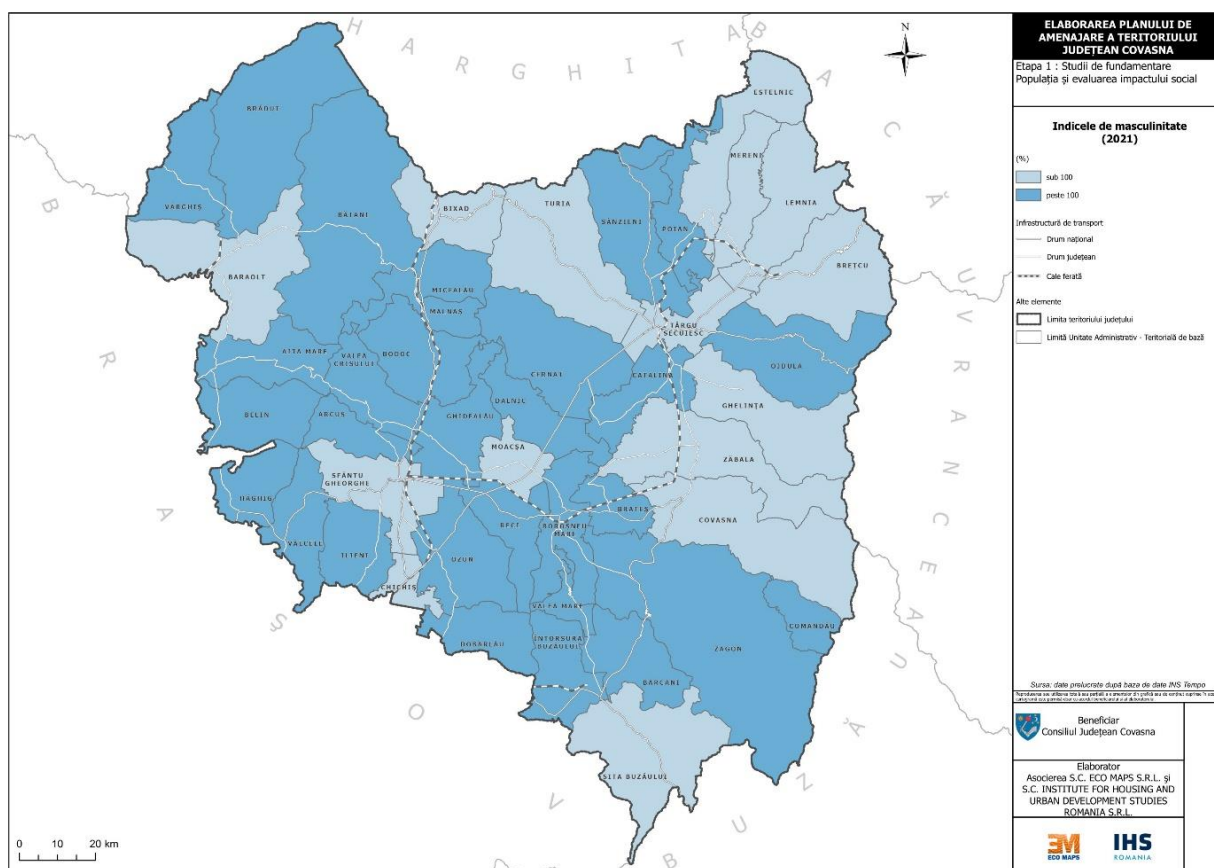
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Structura pe sexe

Structura pe sexe este echilibrată, remarcându-se, totuși, o ușoară dominanță a femeilor 50,76%, în timp ce populația de sex masculin reprezintă 49,24%. La nivel teritorial există însă UAT-uri care prezintă un dezechilibru mult mai accentuat. Astfel, în special în mediul urban (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna), dar și în comunele Estelnic, Mereni și Lemnia ponderea populației de sex feminin este de peste 51%. Pe de altă parte, există 13 de UAT-uri rurale în care ponderea populației de sex masculin atinge valori de peste 51% sau chiar depășește 52% (Valea Mare). De altfel, structura pe sexe a celor două medii este puțin diferită, înregistrându-se o valoare mult mai mare pentru UAT-urile urbane în ceea ce privește populația feminină (51,29%), în timp ce pentru mediul rural valoarea este de 49,52%. Acest dezechilibru între cele două medii poate fi datorat speranței de viață mai ridicate din mediul urban, în special în ceea ce privește femeile.

Pentru a putea cuantifica dezechilibrele între cele două sexe s-a calculat indicele de masculinitate (fig. nr. 38) care reprezintă raportul dintre numărul de bărbați raportat la 100 de femei.

Figura 38 – Indicele de masculinitate (2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

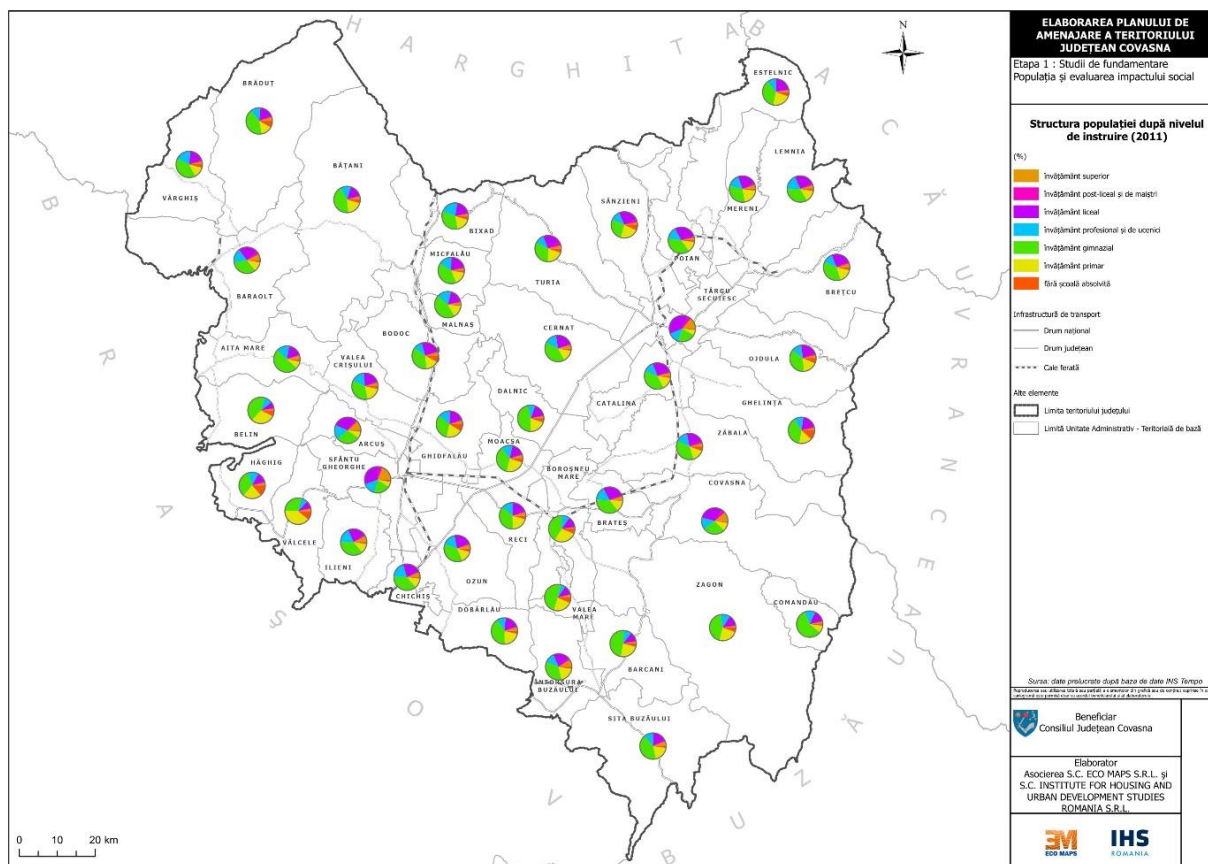
Acest raport indică un foarte ușor avantaj al femeilor, valoarea indicelui la nivel județean fiind de 99,9%. În peste 30% dintre UAT-uri valoarea este mai mică de 100% ceea ce înseamnă că acestea se confruntă cu fenomenul de feminizare a populației. Acestea cuprind în general mediul urban (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna Baraolt), dar și comunele situate atât nord-estul a județului cât și dispersat în rest.

Există și câteva UAT-uri rurale în care valoarea indicelui este peste 107% (Valea Mare, Ghidfalău, Brateș).

Structura populației după nivelul de instruire

Structura populației după nivelul de instruire pentru județul Covasna arată că se află peste de media națională în ceea ce privește populația fără școală absolvită (3,92% față de 3% media națională) sau în ceea ce privește ponderea analfabeților (2,16% față de 1,36% la nivel național). În schimb ponderea populației cu studii superioare se situează cu aproape 5% sub media națională (9,8% față de 14,37%). Explicația decalajului înregistrat la nivelul învățământului superior poate fi aceea că județul Covasna nu deține instituții de învățământ superior (doar trei extensii ale Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca).

Figura 39 – Structura populației după nivelul de instruire (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –Recensământul populației și locuințelor 2011

Situația este destul de dezechilibrată între cele două medii, populația urbană având un nivel de instruire mai ridicat (15,77% cu studii superioare și 31,06% cu studii liceale) față de cea rurală (4,17% cu studii superioare și 18,68% cu studii liceale). De asemenea, populația fără școală absolvită are o pondere de 2,44% în urban și mai mult decât dublă în rural (5,31%).

La nivel teritorial discrepanțele sunt destul de mari (fig. nr. 39), municipiul Sfântu Gheorghe având cea mai mare pondere a populației cu studii superioare (peste 19%), în timp ce în mediul rural doar comuna Arcuș depășește media județeană (12%).

În toate orașele județului populația cu studii superioare depășește 7%. În schimb, există șapte UAT-uri rurale în care ponderea populației fără școală absolvită depășește 7% (Hăghig, Ghelinta, Vâlcele, Ghidfalău, Brăduț, Bodoc și Belin). Cea mai mare valoare o deține comuna Hăghig cu 13,43%, comună în care ponderea celor care au absolvit doar învățământul primar sau gimnazial este de aproape 50%, semnaland faptul că rata abandonului școlar este ridicată. De altfel, peste 75% dintre UAT-urile județului, aproape toate aparținând mediului rural (singurul oraș în această categorie este Întorsura Buzăului), au o pondere de peste 50% a celor care au doar studii primare sau gimnaziale. În același timp, peste 35% dintre UAT-uri (toate rurale) au o pondere de peste 5% a celor fără școală absolvită.

Structura etnică

Structura etnică la nivel județean nu este una omogenă 66,7% din populație fiind de naționalitate maghiară și 21,37% de naționalitate română. Prezente în proporții variabile, celelalte etnii au ponderi relativ scăzute, cu excepția romilor (4,75%).

Situația pentru mediul urban și rural este oarecum similară, în ambele cazuri maghiarii reprezentând populația majoritară (60,37% în mediul urban și 72,24% în mediul rural) (fig. nr. 40). Cu excepția a nouă UAT-uri (Barcani, Sita Buzăului, Întorsura Buzăului, Dobârlău, Valea Mare, Vâlcele, Hăghig, Belin și Zagon) populația majoritară este de naționalitate maghiară cu ponderi variabile (între 98,10% în comuna Dalnic și 50,58% în comuna Chichiș) (fig. nr. 41).

Figura 40 – Structura etnică pe medii (%) (2021)

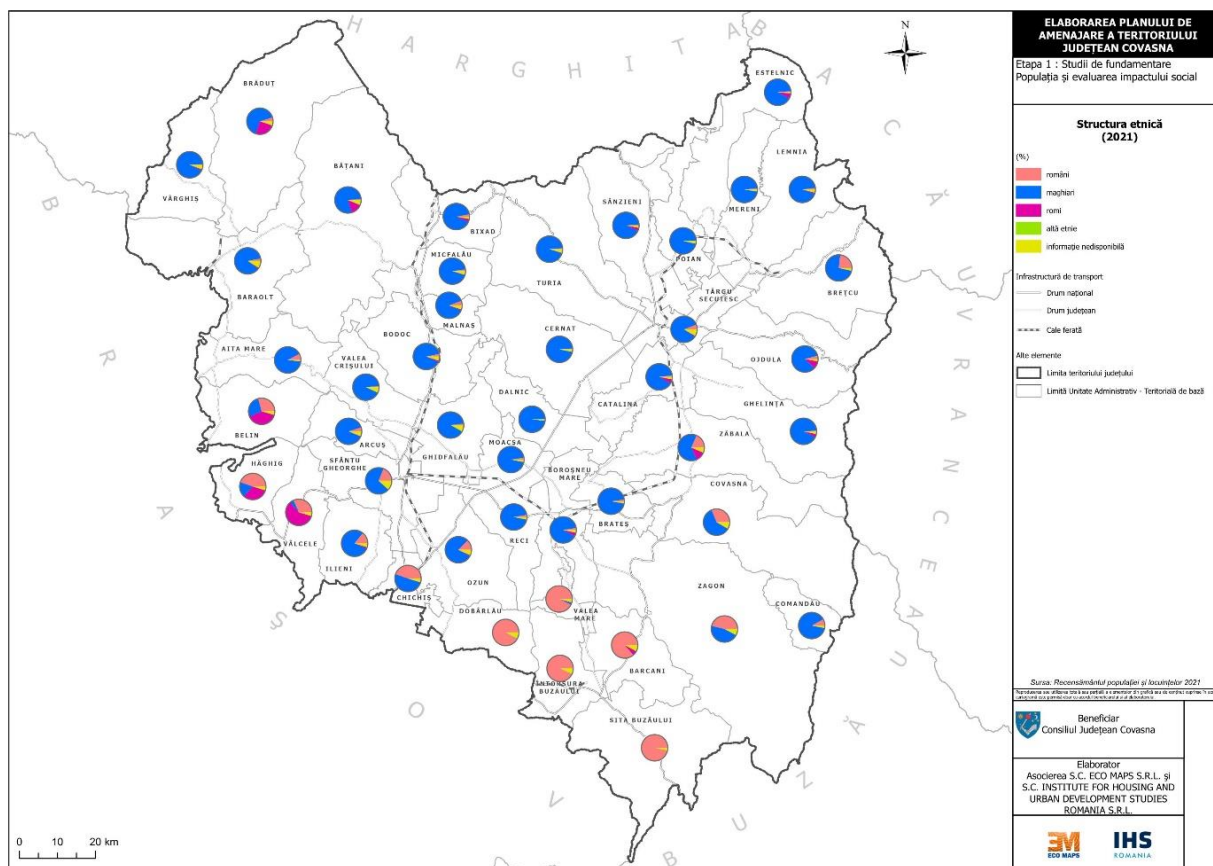

Sursa datelor: date prelucrate după INS – Recensământul populației și locuințelor 2021

La nivel teritorial există totuși câteva diferențieri. Populația de etnie română este majoritară în UAT-urile Sita Buzăului, Valea Mare, Întorsura Buzăului, Dobârlău și Barcani, deținând ponderi semnificative (între 46,32% și 12,58%) și în altele (Zagon, Hăghig, Chichiș, Vâlcele, Covasna, Belin, Brețcu, Sfântu Gheorghe, Zăbala, Ilieni și Ozun).

O altă etnie cu ponderi relativ mari este cea romă care înregistrează valori semnificative (între 58,84% și 6,03%) în opt de UAT-uri rurale. Valori de peste 10% se înregistrează în comunele Vâlcele (cu peste 50%), Belin, Hăghig, Brăduț (fiecare cu peste 20%), Bățani și Zăbala.

Figura 41 – Structura etnică a populației (2021)(%)

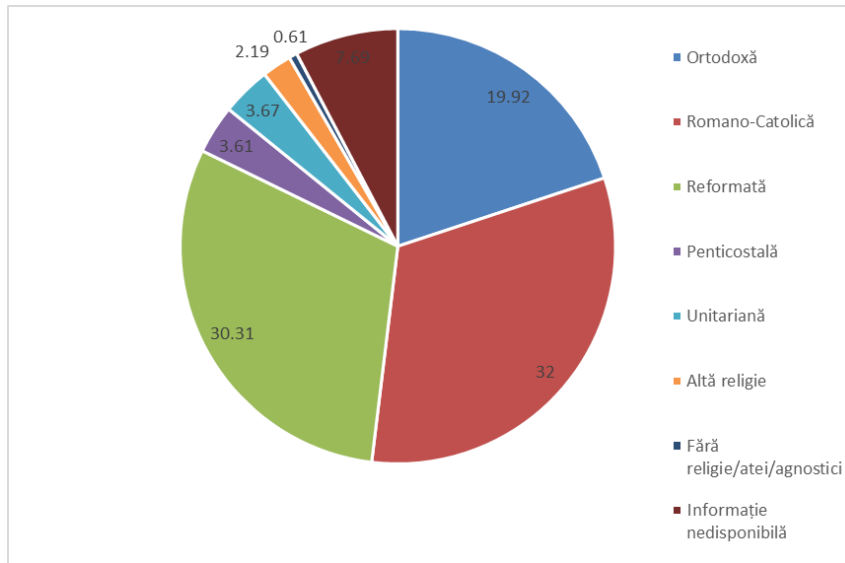
Sursa datelor: date prelucrate după INS –Recensământul populației și locuințelor 2011

Structura confesională

La nivelul județului Covasna structura confesională este destul de diversificată, nici o religie nedeținând majoritatea absolută (fig. nr. 42). Cele mai importante confesiuni sunt romano-catolică (32%), reformată (30,31%) și ortodoxă (19,92%). Nici o altă religie nu depășește valoarea de 5%.

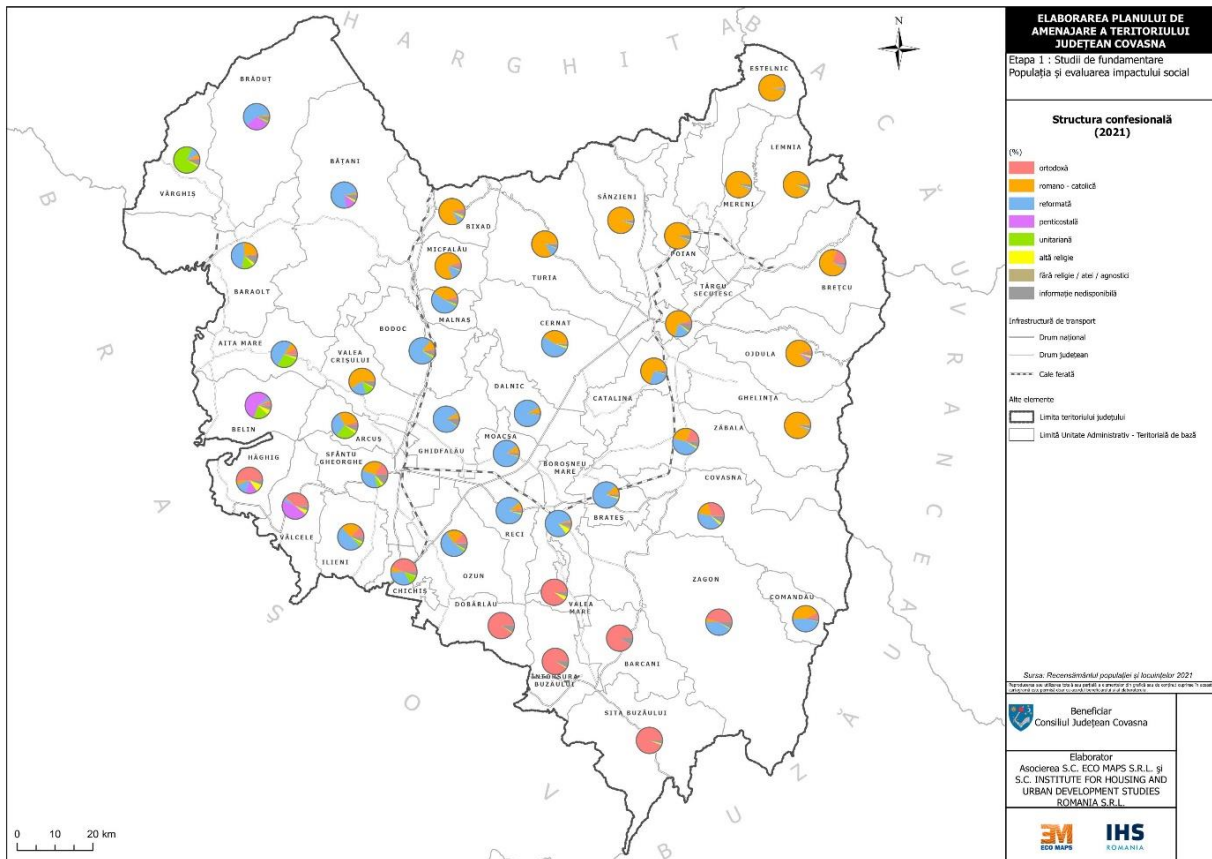
Totuși, la nivel teritorial, există câteva UAT-uri cu o populație majoritară aparținând cultului romano catolic (Estelnic, Sânzieni, Mereni, Ghelinta, Poian, Lemnia, Ojdula, Turia, Bixad, Micfalău, Brețcu, Catalina, Târgu Secuiesc, Valea Crișului). În 14 UAT-uri religia majoritară este cea reformată (Ilieni, Aita Mare, Malnaș, Cernat, Ozun, Brăduț, Bățani, Bodoc, Boroșneu Mare, Ghidfalău, Brateș, Reci, Moacșa, Dalnic) (fig. nr. 43). De asemenea, se înregistrează o pondere majoritară a populației de confesiune ortodoxă în șase UAT-uri: Sita Buzăului, Barcani, Întorsura Buzăului, Dobârlău, Valea Mare și Hăghig.

Figura 42 – Structura confesională a județului Covasna (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –Recensământul populației și locuințelor 2021

Figura 43 – Structură confesională (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –Recensământul populației și locuințelor 2021

Populația de confesiune penticostală are o pondere ridicată în Belin, Vâlcele și Brăduț (cu peste 30%), Hăghig și Bățani (cu peste 10%). Religia unitariană are valori de peste 50% în Vârghiș și de peste 10% în comunele Aita Mare, Arcuș, Belin Valea Crișului și în orașul Baraolt.

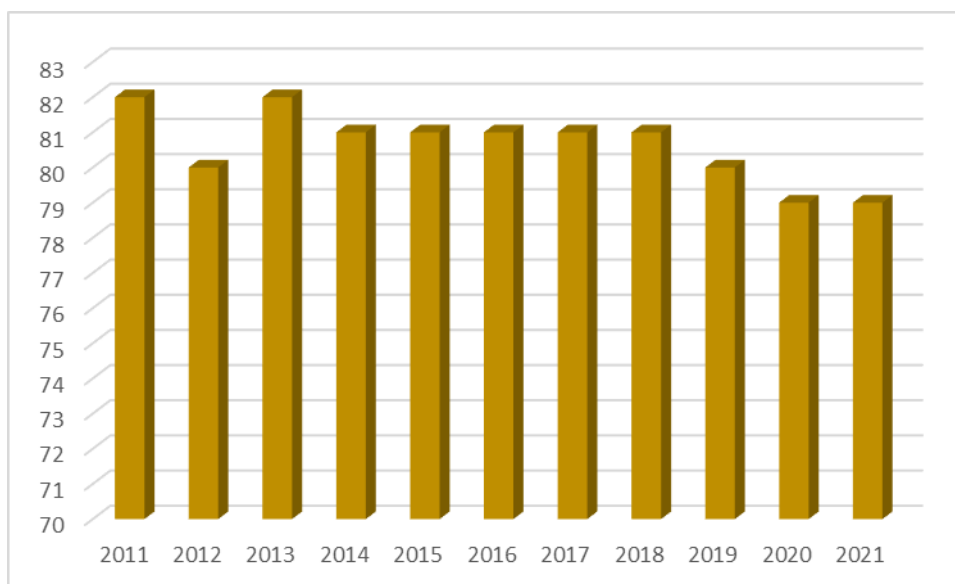
1.2. Infrastructură și servicii sociale

1.2.1. Educația (structura, infrastructura educațională; servicii educaționale)

Rețeaua școlară

Structura serviciilor de educație la nivelul județului Covasna relevă existența tuturor treptelor de școlarizare (inclusiv a învățământului superior prin cele trei facultăți care funcționează ca “Extensia Sfântu Gheorghe” a Universității Babeș Bolyai). În cifre absolute numărul unităților de învățământ s-a redus treptat, ajungând în anul 2021 la 79 (fig. nr. 44). Această reducere are la bază atât diminuarea populației școlare, pe fondul scăderii natalității (raportul populație școlară/unități de învățământ având chiar o scădere ușoară în ultimii ani-de la 467 de elevi la o unitate de învățământ în anul 2011, la 413 în anul 2021), cât și anumite măsuri de regrupare a unităților de învățământ pe fondul crizei economice (în special în anii 2010 și 2011). Situația pe medii este oarecum dezechilibrată, mediul rural având un ușor avantaj (51,9% dintre unitățile de învățământ în anul 2021).

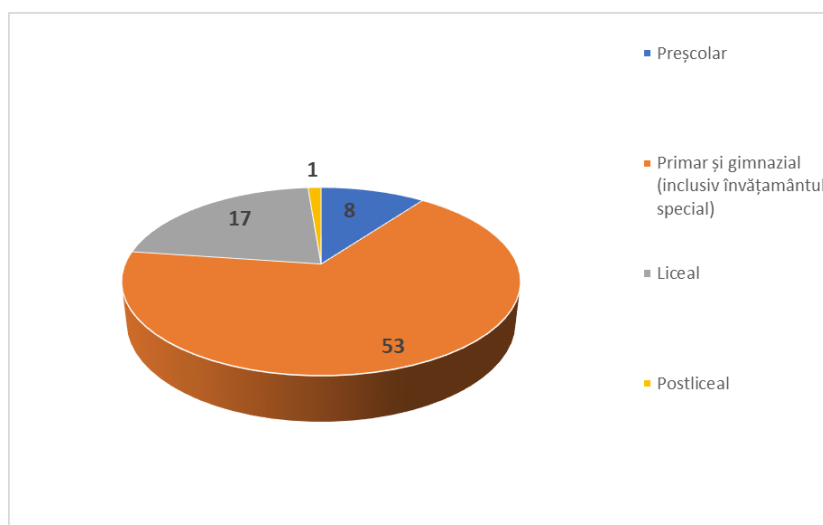
Figura 44 – Evoluția numărului de unități de învățământ

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Analiza structurii pe nivele de școlarizare a acestor unități relevă faptul că mediul rural beneficiază doar de unități care aparțin învățământului preșcolar, primar și gimnazial. Și la nivel județean structura arată predominanța unităților școlare primare și gimnaziale, județul beneficiind de 17 de licee și o școală postliceală (fig. nr. 45). Conform Inspectoratului Școlar Județean Covasna situația este puțin diferită, la nivelul județului existând, în afara unităților cu personalitate juridică, și unități arondate, ajungând la un număr de 303 (pentru anul 2020/2021) (tabel nr. 6).

Figura 45 – Structura unităților de învățământ (număr) (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Tabel 6 – Unitățile de învățământ public și privat din anul școlar 2021-2022

Tip	Total	Mediu		Limba de predare		
		Urban	Rural	Română	Maghiară	Mixtă
Grădiniță cu program normal	132	22	110	27	94	11
Grădiniță cu program prelungit	18	16	2	1	4	13
Școală primară	57	10	47	9	47	1
Școală gimnazială	74	14	60	14	43	17
Școală gimnazială specială	2	2	0	0	1	1
Liceu de arte	1	1	0	0	0	1
Liceu economic	1	1	0	0	1	0
Liceu teoretic	6	6	0	2	3	1
Liceu teologic	2	2	0	0	2	0
Liceu pedagogic	1	1	0	0	1	0
Liceu tehnologic	7	7	0	2	4	1
Școală postliceală sanitară	1	1	0	0	1	0
Școală postliceală sanitară particulară (FEG Education)	1	1	0	1	0	0
Total general	303	84	219	56	201	46

Sursa datelor: Inspectoratul Școlar Județean Covasna, Raport privind starea învățământului, 2021

Învățământul preșcolar este reprezentat de 7 grădinițe (cu personalitate juridică), toate fiind situate în mediul urban (Municipiul Sfântu Gheorghe – 4 și câte una în municipiul Târgu Secuiesc, în orașele Baraolt și Covasna). Numărul unităților preșcolare a scăzut cu 2 în perioada 2011-2022. Totuși, există și 150 de astfel de unități arondate, conform ISJ Covasna.

Învățământul primar și gimnazial este cel mai bine reprezentat la nivel județean având un număr de 53 de unități școlare în anul 2021 (conform INS), în scădere cu 2 unități față de anul 2011. Dintre acestea 12 sunt situate în mediul urban (din care 6 în municipiul Sfântu Gheorghe). Totuși, există mult mai multe unități arondate (conform ISJC), respectiv 80. Conform datelor INS, nu există nici un UAT care să nu dețină unități școlare de acest nivel cu personalitate juridică.

Învățământul liceal și postliceal este reprezentat de 17 de licee (toate în mediul urban) și o unitate postliceală (în municipiul Târgu Secuiesc). Pentru anul școlar 2021-2022 acestea aveau alocate 2705 locuri pentru filiera teoretică și 815 locuri pentru filiera vocațională. În cazul filierei tehnologice, pentru același an școlar, erau înscriși un număr de 1650 de elevi. Cele mai multe locuri în licee sunt în municipiul Sfântu Gheorghe (4810), urmat de municipiul Târgu Secuiesc cu 3062.

Învățământul profesional (inclusiv cel dual) avea în anul școlar 2021/2022 un număr de 1689 de elevi. Domeniile pentru învățământul profesional erau mecanică, electric, instalații pentru construcții, agricultură, silvicultură, comerț, turism, industrie alimentară, fabricarea produselor din lemn, industrie textilă și pielărie, estetica și igiena corpului omenesc, mecanică de motoare, structuri pentru construcții, prelucrări la cald etc.

În județul Covasna există și învățământ universitar, reprezentat de Extensia Sfântu Gheorghe a Universității Babeș Bolyai. În cadrul acesteia funcționează Departamentul de Administrarea Afacerilor care oferă cursuri de licență și masterat în specializările Economia Comerțului, Turismului și Serviciilor, Economia firmei și Managementul Dezvoltării Afacerilor. În plus mai sunt specializările de licență Administrație publică și Știința Mediului.

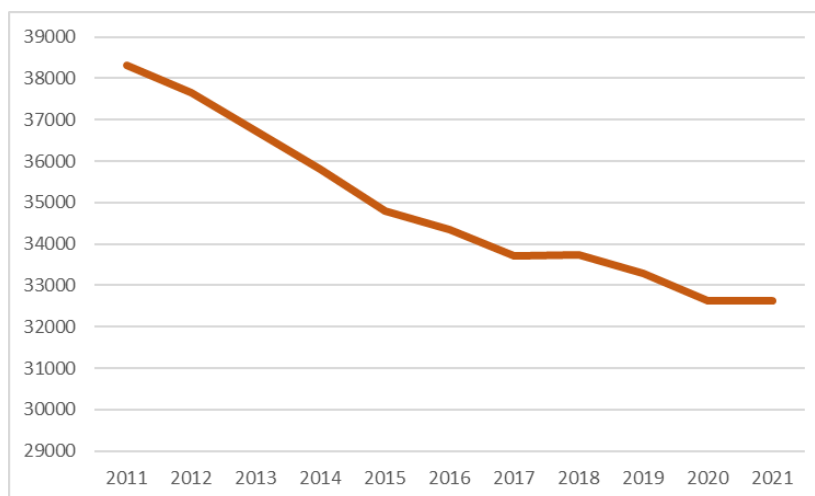
Formarea profesională continuă

Există un număr de 18 furnizori autorizați în județ, conform Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Covasna. Astfel, există trei ONG-uri (Asociația Natura Schola, Asociația Pentru Competențe Digitale în Angajabilitatea Tinerilor–Digita, Fundația LAM), 3 firme private (SC Edelweiss Training & Development, Vocational Education Training, SC Gruman Consulting SRL) și o serie de instituții județene sau locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Școala Populară de Arte și Meserii) care oferă astfel de servicii.

Populația școlară

Populația școlară la nivel județean a înregistrat în perioada 2011-2021 o evoluție descendentă (fig nr. 46) ajungând la 32638 elevi în anul 2021. Față de anul 2011 aceasta a scăzut în județul Covasna cu 14,79% (5666 elevi). Scăderea se datorează, în primul rând, scăderii ratei natalității care determină o bază demografică mai îngustă.

Figura 46 – Evoluția populației școlare în perioada 2010-2021

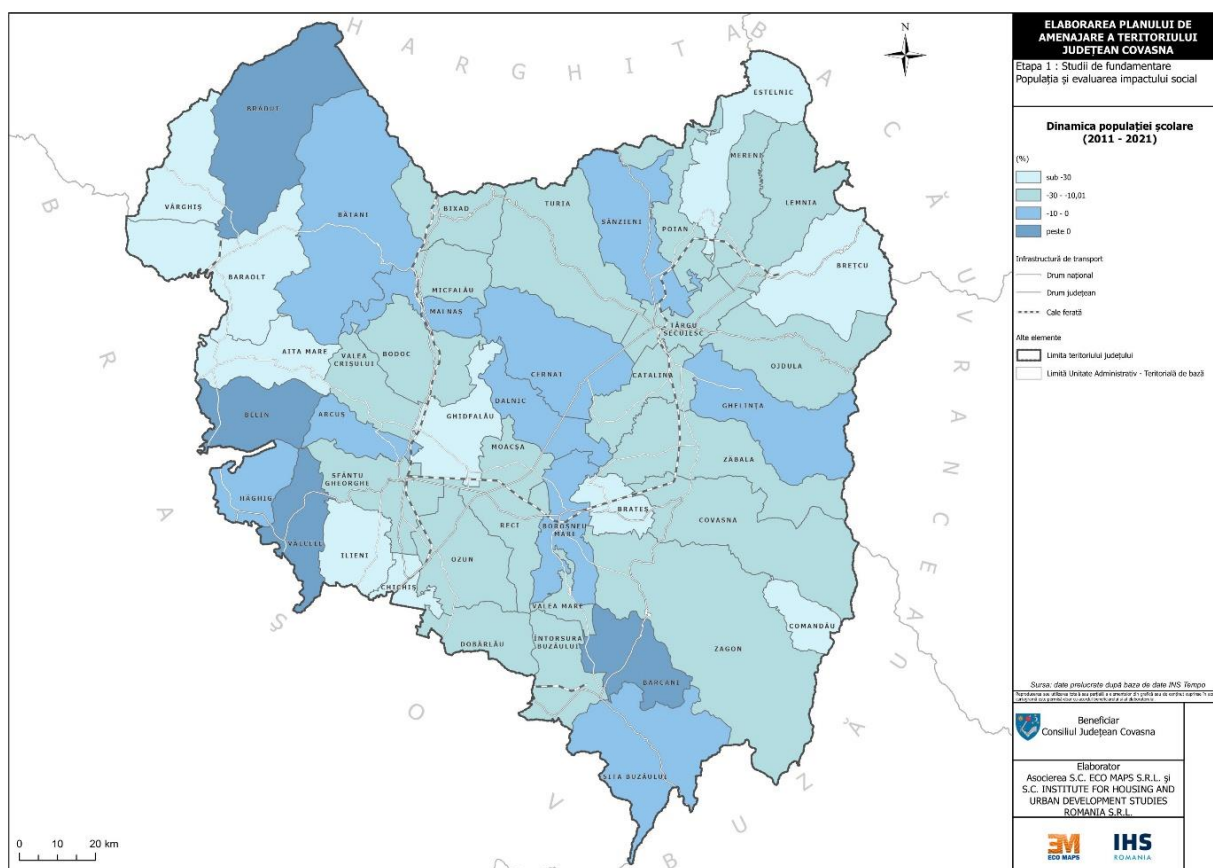
Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

La nivel teritorial se remarcă faptul că în peste 90% dintre UAT-urile județului se înregistrează scăderi ale populației școlare. Cele mai mari scăderi (de peste 30%) se înregistrează într-o serie de UAT-uri ca Ghidfalău, Aita Mare, Vârghiș, Ilieni, Chichiș, Comandău, Brateș, Brețcu, Baraolt și Estelnic (fig. nr. 47). Există și 4 UAT-uri în care asistăm la o creștere a populației școlare, în areale cu o rată a natalității foarte ridicată (Vâlcele, Belin, Barcani, Brăduț). Atât procentual cât și în cifre absolute cea mai mare creștere (de 240 de elevi, 24,34%) se înregistrează în comuna Vâlcele care înregistrează și cea mai mare rată a natalității în perioada analizată (de peste 30‰).

Pe trepte de școlarizare, cea mai mare scădere se înregistrează în cazul învățământului liceal (de peste 40%). Acest aspect se datorează mai multor factori, în afara scăderii ratei natalității, cum ar fi abandonarea studiilor după ciclul gimnazial dar și creșterii numărului de elevi care urmează învățământul profesional (cu peste 1500 de elevi).

Copii înscriși în grădinițe au scăzut cu peste 30%, cele mai mari scăderi (de peste 50%) înregistrându-se în comunele Aita Mare, Bixad, Brateș, Comandău, Estelnic, Ghidfalău, Ilieni, Mereni și Poian, dar la valori absolute mici. În peste 44 dintre UAT-uri s-au înregistrat scăderi, în 34 dintre acestea declinul fiind de peste 20%. Creșteri la această categorie de populație școlară s-au înregistrat doar în comuna Catalina (cu aproape 2%).

Figura 47 – Dinamica populației școlare (%) în perioada 2012-2021

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Numărul de elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) a cunoscut o scădere ușoară de 0,9% (170 de elevi), cu diferențieri teritoriale destul de mari. Astfel, în 33 de UAT-uri se înregistrează scăderi în timp ce în doar 12 UAT-uri numărul de elevi este în creștere. Cel mai mare declin (de peste 30%) se înregistrează în cinci UAT-uri rurale: Ghidfalău (-47%), Vârghiș (-41%), Aita Mare (-39%), Chichiș (-38%) și Brateș (-31%). În cifre

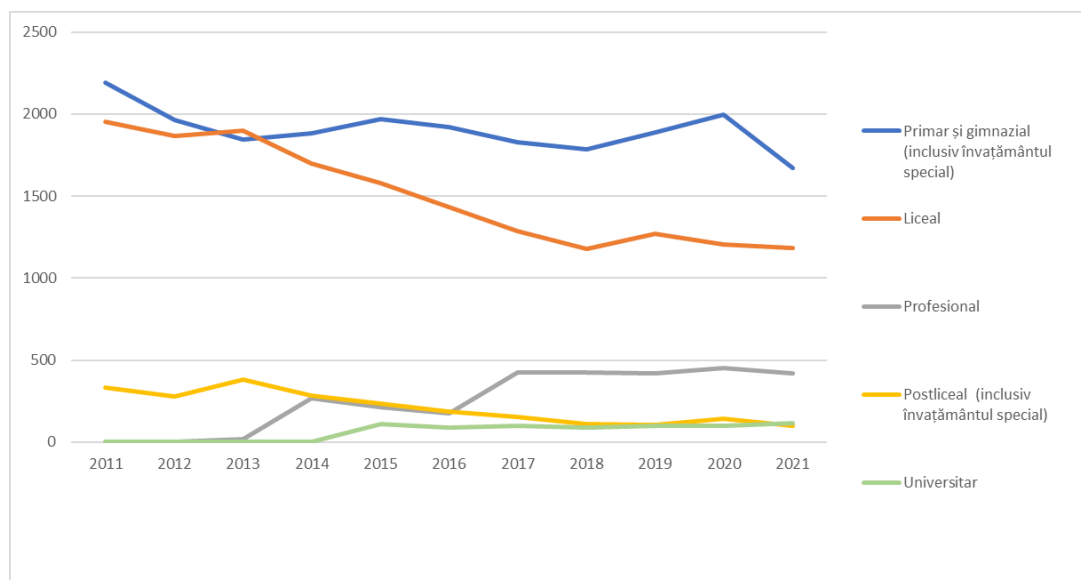
absolute însă, cele mai mari descreșteri le înregistrează orașele Baraolt (-187 de elevi), Covasna (-124 de elevi) și Târgu Secuiesc (-97 de elevi). Există și trei UAT-uri cu creșteri de peste 20%, acestea fiind caracterizate de rate înalte ale natalității în ultimii zece ani (Vâlcele, Arcuș și Dalnic). În cifre absolute cea mai mare creștere a numărului de elevi se înregistrează în municipiul Sfântu Gheorghe (cu 648 de elevi) și în comuna Vâlcele (cu 322 de elevi).

Dintre toate treptele, învățământul liceal a cunoscut cea mai mare scădere a numărului de elevi față de anul 2011, respectiv cu 3424, ceea ce reprezintă puțin peste 40%. Deși oferta învățământului profesional este una dintre cauze, aceasta nu explică decât parțial această scădere având în vedere că în cazul acestuia numărul de elevi a crescut cu doar 1544. În toate UAT-urile care beneficiază de această treaptă de școlarizare s-a înregistrat un trend descendent. Procentual, cea mai mare scădere (de peste 50%) s-a înregistrat în orașul Baraolt. În cifre absolute, municipiul Sfântu Gheorghe se situează pe prima poziție cu un minus de 1431 de elevi.

La polul opus se situează învățământul profesional cu o creștere de 1544 de elevi. Cele mai mari creșteri (de peste 200 de elevi) au fost în municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc.

Tot la nivel județean se poate remarca o scădere a numărului de absolvenți (de toate nivelurile) cu 1736, fapt datorat, pe de o parte numărului mai mic de elevi înscriși în unitățile de învățământ, iar pe de altă parte ratei de abandon școlar (fig. nr. 48).

Figura 48 – Evoluția numărului de absolvenți

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Situația a s-a îmbunătățit în ceea ce privește numărul de elevi ce revin unui cadru didactic (de la 13 în anul 2011 la 11,6 în anul 2021), chiar dacă numărul de cadre didactice a scăzut cu 56 în intervalul 2011-2021.

Situația abandonului școlar s-a îmbunătățit în județul Covasna, în intervalul 2011-2020, pentru anumite forme de învățământ, dar se situează în prezent peste media națională și, cu excepția învățământului liceal, postliceal și de maiștri, și peste cea regională. Rata cea mai mare a abandonului școlar afectează învățământul postliceal primar (3,5%) (tabel nr. 7).

Tabel 7 – Rata abandonului școlar pe niveluri de educație

Nivelul de educație	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primar și gimnazial	2,6	1,8	2,3	4,2	3,9	3,7	3	3,8	2,9	2,8
Liceal și profesional	5,3	3,9	4,6	4,1	3,7	3,4	3,8	2,8	2,5	2,3
Postliceal și de maiștri	14,9	12,7	15,7	23,3	11,3	23,4	20,3	13,8	15,4	0,7

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Situația prezentată de Inspectoratul Școlar Județean Covasna (pentru anul școlar 2021-2022) arată că la nivel de UAT situația este diferențiată. Astfel, cele mai mari rate ale abandonului școlar pentru învățământul primar se înregistrează în Ghidfalău (peste 25%), Ilieni (13,5%), Belin (11,27%), Brețcu (9,92%) și Vâlcele (9,84%). Pentru acest nivel 26 de UAT-uri înregistrează abandon școlar, în timp ce pentru nivelul gimnazial doar 16 UAT-uri înregistrează acest fenomen. Ratele cele mai mari pentru învățământul gimnazial sunt în comunele Reci, Dobârlău și Vâlcele (cu peste 8%).

Personalul didactic

Numărul de cadre didactice a scăzut în perioada 2011-2021 cu 56. După forma de încadrare se poate observa ponderea mare pe care o are personalul didactic calificat, cu studii corespunzătoare postului (76,74%) (tabel nr. 8).

Tabel 8 – Forma de încadrare a personalului didactic (%)

Categoria de personal	2022/2023
Titulari	2010
Suplinitori	663
Detașați	48
Asociat	68
Fără titlatură	20

Sursa datelor: Inspectoratul Școlar Județean Covasna

Conform Inspectoratului Școlar Județean Covasna, peste 79% din personalul didactic titular are o vârstă cuprinsă între 25 și 55 de ani, în timp ce doar 20% au o vârstă de peste 55 de ani.

1.2.2. Sănătatea (starea de sanatate, infrastructura sanitara, servicii sanitare)

Sănătatea a fost definită în anul 1948 de către Organizația Mondială a Sănătății drept „acea bună stare fizică, mintală și socială care nu înseamnă numai lipsa bolii sau a infirmității”⁹.

Starea de sănătate depinde de numeroși factori care sunt interdependenți: moștenirea genetică, comportamente, atitudini și valori, stil de viață, poziție socială. Se pare însă că stilul de viață are o pondere mai mare în determinarea stării de sănătate a populației, conform studiilor

⁹ WHO (2008), *The Global Burden of Disease: 2004 Update*, World Health Organization, Geneva

realizate la nivelul României, cu circa 51%, față de alți determinanți precum factorii biologici (20%), mediul ambiant (19%), serviciile sanitare (10%) (Dumitrache, 2004)¹⁰.

În mediul rural, unele persoane nu au acces în mod regulat la serviciile medicale din cauza lipsei unui personal medical permanent și a costurilor mari pentru medicamente și transport. Adresabilitatea serviciilor sanitare se referă la alegerea pe care o face pacientul de a merge sau nu la medic. Motivele sunt variate (venituri, nivel de educație), fiind influențate de accesibilitate (mijloace de transport, existența dispensarelor sau a cabinetelor medicale, programul medicilor în localitate etc.).

Mortalitatea infantilă

Mortalitatea infantilă este un indicator al stării de sănătate ce reflectă nivelul de educație, gradul de dezvoltare economică și situația serviciilor sanitare. Este un indicator care aduce în discuție gradul de dezvoltare al unei țări, fiind influențată de factori economici, sociali și educaționali. Reducerea mortalității infantile, în perioada 2011-2021, în județul Covasna, de la 10,12‰ la 5,58‰ arată o îmbunătățire a sistemului sanitar, a educației sanitare și a accesului la resursele sanitare. În intervalul menționat scăderea a fost cvasicontinuuă (fig. nr. 49). Trebuie precizat însă că valorile mortalității infantile sunt încă destul de ridicate, iar decalajele între mediile de rezidență arată că există încă diferențe teritoriale în ceea ce privește sistemul sanitar, mai ales că scăderea mortalității infantile se poate datora și scăderii natalității și nu neapărat unei evidente îmbunătățiri a serviciilor sanitare.

În ceea ce privește contextul național și regional, se poate observa (tabel nr. 9) că media la nivel de județ pentru intervalul 2011-2021 este mai mare atât față de cea națională cât și față de cea regională. De asemenea se pot observa diferențele relativ mari între cele două medii. Atât pentru rural cât și pentru urban media este mai mare decât cea înregistrată la nivel național. Față de media regională, însă, mediul rural înregistrează o valoare mai mică.

Tabel 9 – Rata mortalității infantile (‰) – context regional și național

Medii de rezidenta	Regiuni de dezvoltare si judete	medie 2011-2021
Ambele medii	România	6,40
	Regiunea CENTRU	6,90
	Județul Covasna	8,09
Urban	România	5,01
	Regiunea CENTRU	5,39
	Județul Covasna	6,37
Rural	România	8,08
	Regiunea CENTRU	8,65
	Județul Covasna	8,10

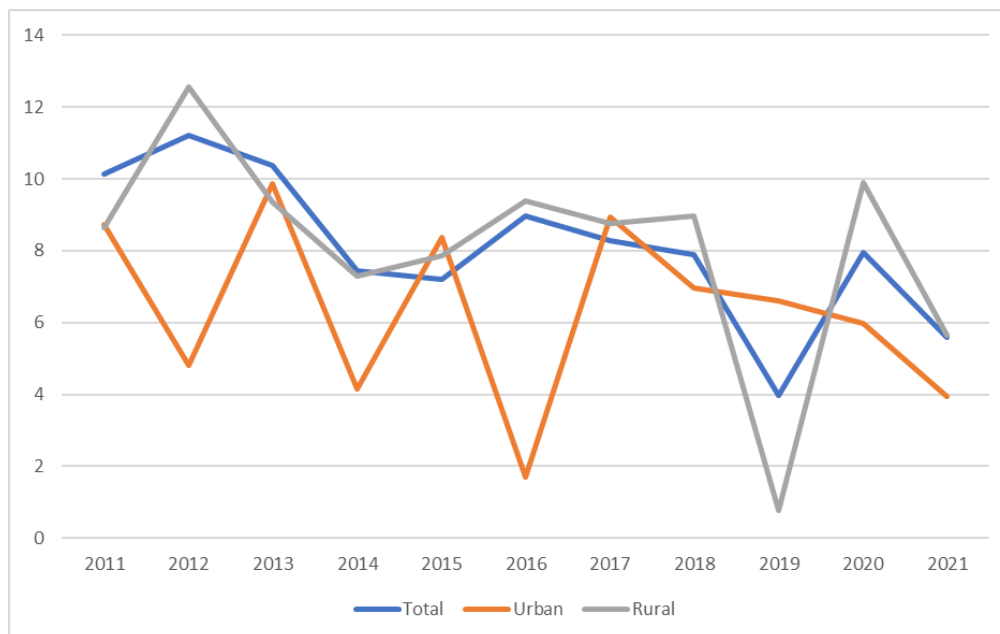
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

La nivel teritorial (medie 2011-2021) se înregistrează amplitudini destul de mari între valorile maxime (30,95‰ în comuna Valea Crișului) și valorile minime (0‰ în 10 UAT-uri).

Valori mari, peste 15‰, sunt în 8 de comune (fig. nr. 50) în timp ce peste 71% dintre UAT-uri au valori ale mortalității infantile de sub 10‰.

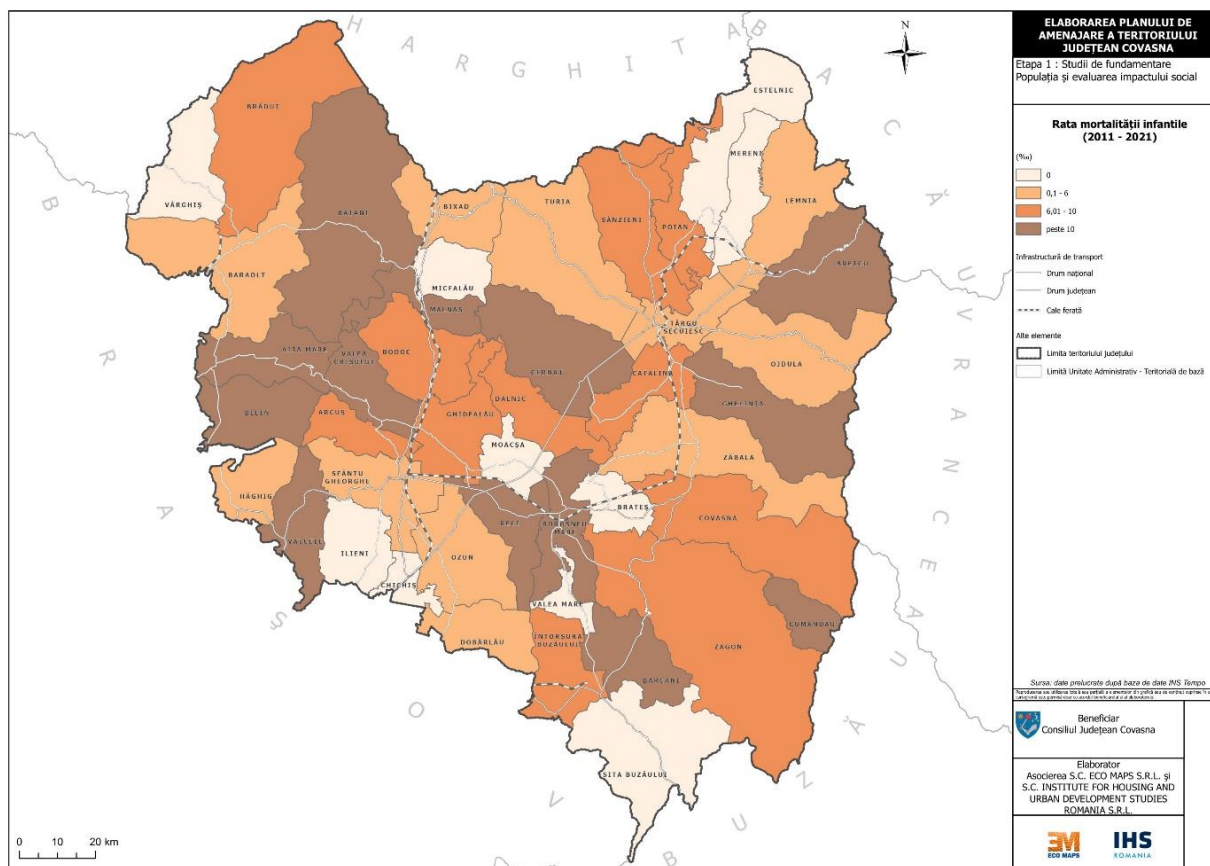
¹⁰ Dumitrache Liliana, (2004), *Starea de sănătate a populației României. O abordare geografică*, Editura Univers Enciclopedic, București

Figura 49 – Evoluția ratei mortalității infantile pe medii de rezidență (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Figura 50 – Rata mortalității infantile (rata medie multianuală – 2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Mortalitatea pe cauze de deces

Principalele cauze de deces la nivel național sunt bolile aparatului circulator, tumorile, bolile aparatului digestiv, bolile aparatului respirator și leziunile traumatice (cu otrăvirile incluse). (DSP, 2012)¹¹.

În județul Covasna, în anul 2021, peste 50% dintre decese se datorau bolilor aparatului circulator (1718 decese, 52,44%), bolilor aparatului respirator (576 decese, 17,58%) și tumorilor (470 decese, 14,35%) (tabel nr. 10).

Bolile aparatului circulator și tumorile sunt asociate unui stil de viață nesănătos, specific societății moderne, pentru care nu s-au găsit remedii de combatere, în schimb bolile aparatului digestiv sunt mai ușor de tratat, de aceea mortalitatea prin aceste boli a scăzut semnificativ ca urmare a progreselor medicale realizate de-a lungul timpului. În județul Covasna, în intervalul analizat, scăderea pentru mortalitatea având drept cauză bolile aparatului circulator este de 9,98%.

Tabel 10 – Principalele cauze de deces (%)

Clasificarea internațională a maladiilor - Revizia a X a 1994	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Boli infecțioase și parazitare	1.32	1.05	0.59	1.23	1.34	1.36	1.52	1.69	1.10	0.83	0.64
din care: Tuberculoza	0.41	0.44	0.29	0.16	0.28	0.32	0.38	0.22	0.35	0.14	0.15
Tumori	18.60	19.94	20.50	21.28	20.02	19.81	19.05	20.87	20.25	17.63	14.35
Boli endocrine, de nutriție și metabolism	1.16	1.09	1.26	1.35	1.10	1.44	1.06	1.23	1.21	1.21	1.22
din care: Diabet zaharat	1.07	0.97	1.26	1.31	1.10	1.36	1.02	1.23	1.18	1.21	1.22
Tulburări mentale și de comportament	0.25	0.04	0.25	0.40	0.00	0.00	0.08	0.07	0.35	0.21	0.21
Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului și anexele sale, boli ale urechii și apofizei mastoide	0.70	1.29	1.13	1.75	1.22	1.00	1.52	1.73	1.41	1.69	1.31
Boli ale aparatului circulator	62.42	58.24	59.83	56.68	59.89	59.46	59.51	55.88	55.07	54.97	52.44
din care: Boala ischemică a inimii	30.67	29.60	29.58	26.57	30.53	30.07	28.27	26.93	27.58	28.05	28.60
din care: Boli cerebro-vasculare	19.26	17.20	15.90	16.47	16.12	16.24	15.64	13.59	12.97	12.25	10.68

¹¹ Direcția de Sănătate Publică, *Baza de date a României: anul 2012*, București

Boli ale aparatului respirator	4.05	4.27	3.81	4.18	3.61	3.09	4.33	4.54	4.97	10.73	17.58
Boli ale aparatului digestiv	3.80	4.99	3.89	4.65	4.59	4.57	4.21	4.33	5.41	4.14	4.58
Boli ale aparatului genito-urinar	1.28	1.21	0.88	0.84	1.46	2.33	2.16	2.38	2.86	2.48	1.53
Unele afectiuni a caror origine se situeaza in perioada perinatale	0.33	0.28	0.46	0.20	0.45	0.20	0.23	0.25	0.20	0.14	0.15
Malformatii congenitale, deformatii si anomalii cromozomiale	0.29	0.52	0.38	0.08	0.08	0.36	0.23	0.11	0.12	0.14	0.09
Leziuni traumatice, otraviri si alte consecinte ale cauzelor externe	4.59	5.72	5.40	4.73	3.86	4.85	3.83	4.25	5.01	3.42	3.24
Alte cauze	1.20	1.37	1.63	2.63	2.40	1.52	2.28	2.67	2.04	2.42	2.66

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Mortalitatea prin boli ale aparatului circulator poate fi asociată cu vârsta, multe dintre cazurile de deces prin aceste boli fiind înregistrate în rândul populației vârstnice¹².

De asemenea, se înregistrează o creștere accentuată a deceselor prin boli ale aparatului respirator (de 13,53% în anul 2021 raportat la anul 2011). Deși vine pe un trend ascendent, o creștere mare se face simțită în ultimii doi ani ai intervalului, ca urmare a pandemiei de SARS COV 19, care determină probleme ale aparatului respirator. Rata de mortalitate standardizată prin COVID 19, în anul 2020, a fost de 74,9‰, conform Raportului național al stării de sănătate a populației din anul 2020.

Morbiditatea specifică

Morbiditatea se referă la numărul de cazuri de îmbolnăviri dintr-un an de referință. Principala cauză de îmbolnăvire la nivel național era reprezentată de bolile aparatului circulator, urmată de boli cerebrovasculare, boli coronariene (hipertensiunea arterială fiind extrem de frecventă în rândul vârstnicilor, și adulților, ca urmare directă a stilului de viață nesănătos și a atitudinii indiferente vis a vis de păstrarea stării de sănătate, control periodic și prevenție) (INS, 2004)¹³.

În județul Covasna, în anul 2022, principala cauză de îmbolnăvire este reprezentată de boli ale aparatului respirator, urmate de cele ale aparatului digestiv, conform DSP Covasna.

Boli grave precum tumorile sunt mai puțin diagnosticate, fapt vizibil în ponderea mai mică pe care o au în modelul de morbiditate, ca urmare a lipsei unui control regulat¹⁴.

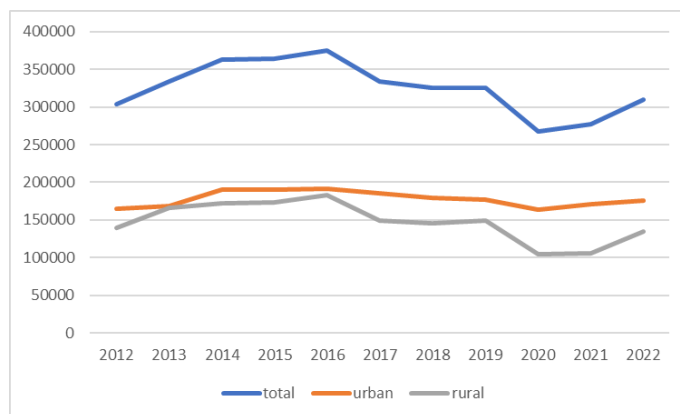
¹² Taloș Ana Maria (2016), *Stilul de viață și impactul acestuia asupra stării de sănătate a populației. Studiu de caz: județul Ialomița*, Editura Universității din București

¹³ Institutul Național de Statistică, (2004), *Anuarul Statistic al României*, București

¹⁴ Taloș Ana Maria (2016), *Stilul de viață și impactul acestuia asupra stării de sănătate a populației. Studiu de caz: județul Ialomița*, Editura Universității din București

Numărul total de îmbolnăviri (morbiditatea generală) a avut o evoluție fluctuantă. Ascendentă până în anul 2016, a început treptat să intre pe un trend descendent, accentuat în anul 2020, când pe fondul pandemiei de SARS-COV 19, prezentarea la medic a fost într-o proporție mult mai redusă rezultând un număr de cazuri mai mic de îmbolnăvire. Începând cu anul 2021 asistăm la o evoluție ascendentă a numărului de îmbolnăviri, cu un maxim de 310379 în anul 2022 (cu 2,11% mai mult față de anul 2012) (fig. 51). De remarcat că pe tot parcursul perioadei peste 50% dintre cazuri sunt în mediul urban, atât datorită existenței aici a mai multor resurse sanitare (infrastructură și personal medical) dar și datorită nivelului de instruire mai ridicat care se află în corelație cu conștientizarea prezentării la medic.

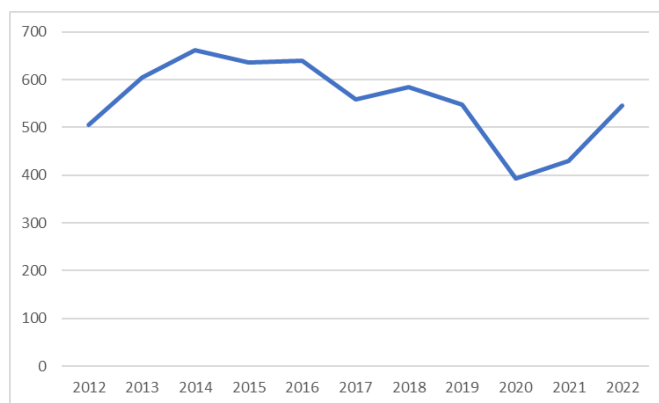
Figura 51 – Evoluția morbidității generale raportată de medicii de familie (număr)

Sursa datelor: DSP Covasna

Bolile aparatului respirator au cea mai mare incidență în cazul județului Covasna. Incidența (cazuri noi înregistrate la 1000 de locuitori) are o evoluție descendentă începând cu anul 2016, cu un minim în anul 2020 (pe fondul măsurilor din perioada pandemiei) și o creștere de aproape 40% în anul 2022 (comparativ cu 2020). Cea mai mare valoare, de 660,68‰ a fost atinsă în anul 2014 (fig. 52).

Figura 52 – Incidența bolilor respiratorii la nivel județean (%)

Sursa datelor: DSP Covasna

Pe grupe de vârstă, în anul 2022, se poate observa că majoritatea cazurilor (53,33%) aparțin grupe tinere (1-14 ani), urmată de grupa adultă cu 34,56%. Totuși numărul de cazuri cu afecțiuni respiratorii care au necesitat spitalizare este în scădere cu peste 44% în anul 2022 față de anul 2012 (tabel nr. 11).

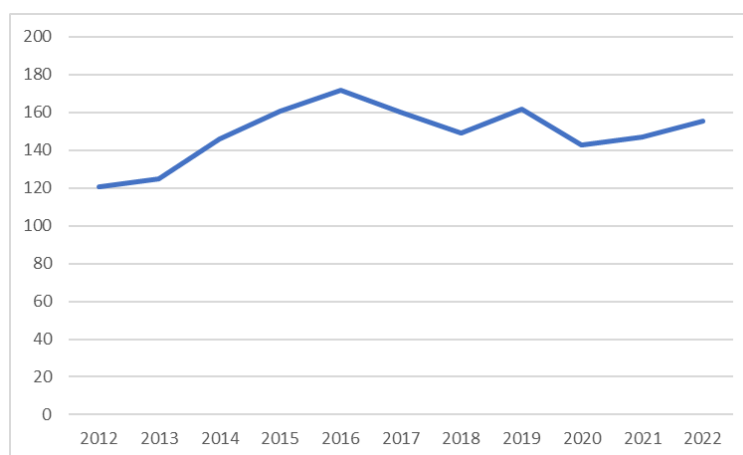
Tabel 11 – Numărul persoanelor spitalizate cu afecțiuni respiratorii

Unitate	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SJU Sf. Gheorghe	2109	2006	1793	1959	1631	1694	1741	1675	2054	1995	1644
Sp. Mun. Tg. Secuiesc	1173	1304	1264	1121	1134	989	946	950	593	802	785
Sp. Or. Baraolt	353	458	424	529	474	479	469	402	259	359	377
SRCV	790	845	747	674	622	587	607	477	270	472	649
Total județ	4425	4613	4228	4283	3861	3749	3763	3504	3176	3628	2455

Sursa datelor: DSP Covasna

Bolile aparatului digestiv ocupă locul doi ca număr de cazuri în anul 2022 cu un total de 34204. Incidența are o evoluție fluctuantă, cu un maxim în anul 2016 de 171,47%. În anul 2022 aceasta era de 155,36%, cu peste 25% mai mare decât în anul 2012 (fig. 53). Pe grupe de vârstă, în anul 2022, aproape jumătate din cazuri sunt în cadrul grupei adulte (49,06%), urmată de grupa tânără cu 27,55%.

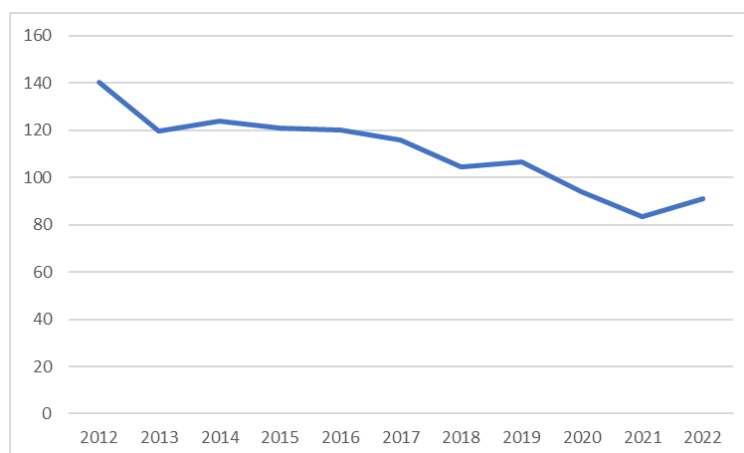
Figura 53 – Incidența bolilor aparatului digestiv la nivel județean (%)

Sursa datelor: DSP Covasna

Bolile aparatului circulator, chiar dacă au o incidență mai mică sunt relevante în cazul morbidității pentru că pot constitui foarte ușor una din principalele cauze ale mortalității. Tocmai nediagnosticarea la timp a unor astfel de afecțiuni fac din aceste boli principala cauză de deces la nivel județean. Evoluția incidenței este constant descendentă, fiind cu peste 35% mai mică în anul 2022 față de anul 2012 (91,06% în 2022 față de 140,21% în 2012) (fig. 54). În cazul acestor boli modelul pe grupe de vârstă este diferit față de bolile anterioare în sensul dominanței în cadrul grupei vârstnice (51,56%), urmată de grupa adultă (47,78%).

Figura 54 – Incidența bolilor aparatului circulator la nivel județean (%)

Sursa datelor: DSP Covasna

Dintre bolile aparatului circulator, bolile cardiovasculare sunt printre cele mai frecvente. Incidența acestora este fluctuantă la nivel județean, cu un maxim în anul 2017 de 26,95%. În anul 2022 valoarea era de 16,79%, mai mare decât cea înregistrată în anul 2012 de 14,8%. Numărul de cazuri cu afecțiuni cardiovasculare care au necesitat spitalizare este în scădere cu peste 28% în anul 2022 față de anul 2012 (tabel nr. 12).

Tabel 12 – Numărul persoanelor spitalizate cu afecțiuni cardiovasculare

Unitate	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SJU Sf. Gheorghe	1946	2892	2798	2825	2984	3067	3058	2811	1090	941	1503
Sp. Mun. Tg. Secuiesc	516	627	633	737	741	752	774	558	437	426	484
Sp. Or. Baraolt	297	355	301	332	337	286	255	276	277	229	137
SRCV	1980	1991	1988	1941	1884	1743	1843	1927	652	641	1451
Total județ	12223	5865	5735	5835	5946	5848	5930	5572	2456	2237	3575

Sursa datelor: DSP Covasna)

Pe lângă cele trei tipuri principale de afecțiuni, există și alte cauze de îmbolnăvire: bolile sistemului osteo-articular, bolile infecțioase și parazitare, bolile endocrine de nutriție și metabolism (care includ diabetul zaharat) etc. (tabel nr. 13).

Tabel 13 – Morbiditatea generală pe clase de boli raportată de medicii de familie

Clasele de boli	anul 2012	anul 2013	anul 2014	anul 2015	anul 2016	anul 2017	anul 2018	anul 2019	anul 2020	anul 2021	anul 2022
Bolile sist. osteo-art., musch. și tes. conj.	24860	26223	29799	29682	33288	28003	26888	28192	23218	23352	22490
Bolile infecțioase și parazitare	10359	12030	12429	12013	12243	10946	9832	9963	12963	16076	18130
Bolile ap. genito-urinar	19830	23088	24977	25517	25179	21361	19240	19942	17807	17092	17053
Bolile pielii și țes. cel. subcutanat	14814	16932	18153	18319	19870	16804	16747	17783	17166	17174	16999

Simptome, semne și rezult. anormale	3260	5715	6942	8897	10411	10016	9058	9228	8464	9781	9496
Boli endocrine de nutriție și metabolism	9143	9589	9837	9686	9445	8984	9405	9641	8811	8370	9231
Bolile ochiului și anexelor sale	7709	7107	7131	8064	8619	8387	7305	8523	5701	6267	7373
Bolile urechii și apofizei mast.	6068	7494	7601	8238	8010	7925	7284	8153	5799	6101	7143
Leziuni traumatice și otrăviri	7456	7159	7371	8832	8184	7540	7735	7965	6050	5978	6879
Bolile sistemului nervos	7967	7691	9274	9106	9680	8231	7173	7496	7246	7034	6284
Tulburări mintale și de comportament	9937	9938	9370	8653	9938	9078	7682	7527	7019	6199	6246
Bolile sângelui, org. hemato-poitice, tulburări mintale	2546	2469	2891	2864	3425	2798	2665	3092	2688	2299	3047
Tumori	1906	1985	1774	2146	2307	2299	2374	2400	1888	2008	2386
Malformații congenitale, anom. cromoz.	244	264	326	324	433	384	464	566	400	407	559
Complicațiile sarcinii, nașterii și lăuziei	933	1073	968	1101	1068	1019	894	833	700	478	464
Afecțiuni perinatale	129	160	150	169	219	209	150	181	100	179	210

Sursa datelor: DSP Covasna)

Cei mai mulți bolnavi cronici din județul Covasna suferă de boli hipertensive, cardiopatie ischemică, diabet zaharat, tulburări mentale și comportamentale și tumor maligne (conform DSP Covasna).

Infrastructură sanitară/ Serviciile sanitare

O cauză importantă ce determină inegalități în starea de sănătate o reprezintă cantitatea, calitatea și accesibilitatea serviciilor medicale. Acestea pot introduce diferențieri la nivelul stării de sănătate a populației.

Pentru evaluarea resurselor sanitare (numărul unităților medicale și numărul personalului sanitar) s-a calculat gradul de acoperire cu medici și cu personal sanitar mediu, prin raportarea numărului de medici la 1000 de locuitori, respectiv numărul personalului sanitar mediu din anul respectiv la 1000 de locuitori . În anul 2021, în județul Covasna funcționau 4 spitale publice (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Baraolt și Covasna) și nici un spital privat. Față de anul 2011, numărul spitalelor numărul spitalelor a scăzut cu unul (privat).

În 2023 funcționau Spitalul Județean de Urgență “Dr. Fogolyán Kristóf” din Sfântu Gheorghe care se află în subordinea Consiliului Județean, Spitalul Municipal Târgu Secuiesc și Spitalul orașenesc Baraolt, considerate unități de interes local din subordinea consiliilor orașenești și Spitalul de Recuperare Cardiovasculară "dr. Benedek Géza" Covasna, considerat unitate de interes național și aflată în subordinea Ministerului Sănătății Publice¹⁵.

Conform DSP Covasna, numărul pacienților externați din spitale în anul 2022 a fost de 26479. Aceștia sunt inegal repartizați pe spitale (tabel. nr. 14).

¹⁵ <https://www.dspcovasna.ro/ro/reteaua-sanitara>

Tabel 14 – Numărul pacienților externați din spitale

Unitate	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SJU Sf. Gheorghe	21813	22183	20613	19091	19962	19802	20719	21157	11771	12148	15286
Sp. Mun. Tg. Secuiesc	7273	7341	6690	6662	6347	6344	6196	6149	5341	4773	4805
Sp. Or. Baraolt	3084	3079	2749	3047	2769	2902	3118	3149	2705	2384	2466
SRCV	4682	5459	5234	5248	5039	4588	4718	5152	3587	3398	3922
Total județ	36852	38062	35286	34048	33417	33636	34751	35607	23404	22703	26479

Sursa datelor: DSP Covasna

Pe lângă spitale, județul Covasna deține și cinci ambulatorii integrate spitalelor (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului). În plus, dispune și de două dispensare medicale publice (în municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc) și două centre de sănătate mintală în municipiul Sfântu Gheorghe.

La acestea se pot adăuga 107 de cabinete stomatologice (toate private, peste 77% dintre acestea fiind situate în mediul urban), 81 de laboratoare medicale (din care 51 în municipiul Sfântu Gheorghe), 90 cabinete medicale de familie și 65 de farmacii (la care se pot adăuga 2 de puncte farmaceutice). În ceea ce privește cabinetele medicale de familie, care asigură asistența medicală primară, acestea s-au redus de la 106 în anul 2012 la 90 în anul 2022 (conform INS). Pentru anul 2022, la nivelul județului, conform aceleiași surse, există șapte UAT-uri (Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacăsa, Ojduța și Zagon) care nu au cabinet medical de familie. De asemenea, există 16 de UAT-uri care nu beneficiază de nici un cabinet stomatologic.

La nivelul județului Covasna funcționau, în anul 2023, două centre de permanență, cu 13 de medici, situate în orașul Baraolt și comuna Barcani. Acestea reprezintă o alternativă în caz de urgențe minore, funcționând în regim de gardă.

Serviciile medicale de urgență sunt furnizate de de o stație situată în municipiul Sfântu Gheorghe și 4 substații localizate în Baraolt, Covasna, Târgu Secuiesc și Întorsura Buzăului. Conform DSP Covasna, Serviciul de Ambulanță identifică mai multe zone greu accesibile, mai ales în anumite condiții meteorologice (tabel nr. 15).

Tabel 15 – Zone greu accesibile pentru serviciul de ambulanță

Stația/Substația	UAT	Zona/Strada	Observații
Substația Întorsura Buzăului	Sita Buzăului	Dealul Negru	2 familii
	Barcani	Str. Figuraș	când plouă
Substația Covasna	Covasna	Chiuruș – Cartierul romilor	când plouă
	Comandău		iarna
Substația Târgu Secuiesc	Brețcu	Str Brazilor	iarna

Substația Baraolt	Brăduț	Doboșeni, Str Pădurii	
	Bățani	Herculian, Cartierul Romilor	
	Bățani	Aita Seacă, peste pârâu (Sat Nou)	2 familii
Stația Sfântu Gheorghe	Vâlcele	Vâlcele, Str Oituz	iarna
	Vâlcele	Araci, Str Secăluș	iarna
	Vâlcele	Hetea	iarna
	Bixad	Str Secăluș	iarna

Sursa datelor: DSP Covasna

Personalul medical este foarte important în asigurarea calității serviciilor sanitare. În acest scop s-a calculat numărul de medici ce revin la 1000 de locuitori, constatându-se o creștere de la 1,59 medici/1000 locuitori în anul 2011 la 1,93 medici/1000 locuitori în anul 2021. Județul Covasna se situează din acest punct de vedere sub media națională (de 3,11 medici/1000 de locuitori) dar și sub cea regională (de 3,18 medici/1000 de locuitori). În cadrul regiunii este situat pe a penultima poziție (la egalitate cu județul Harghita, după județul Alba) (tabel nr. 16).

Tabel 16 – Medici la 1000 de locuitori – context regional

Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Ani											
	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	
ROMANIA	2.34	2.39	2.42	2.46	2.51	2.57	2.63	2.73	2.85	2.96	3.11	
Regiunea Centru	2.28	2.41	2.52	2.51	2.57	2.66	2.70	2.79	2.87	3.00	3.18	
Alba	1.66	1.72	1.78	1.84	1.85	1.87	1.69	1.75	1.79	1.84	1.87	
Brasov	2.15	2.36	2.54	2.43	2.57	2.66	2.69	2.72	2.83	2.91	3.14	
Covasna	1.59	1.79	1.86	1.97	1.99	2.06	2.05	2.03	1.95	2.01	1.93	
Harghita	1.35	1.37	1.45	1.48	1.52	1.66	1.74	1.74	1.79	1.85	1.93	
Mures	3.50	3.61	3.76	3.71	3.78	3.85	4.03	4.32	4.40	4.79	5.27	
Sibiu	2.42	2.55	2.60	2.64	2.64	2.81	2.86	2.92	3.09	3.10	3.13	

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

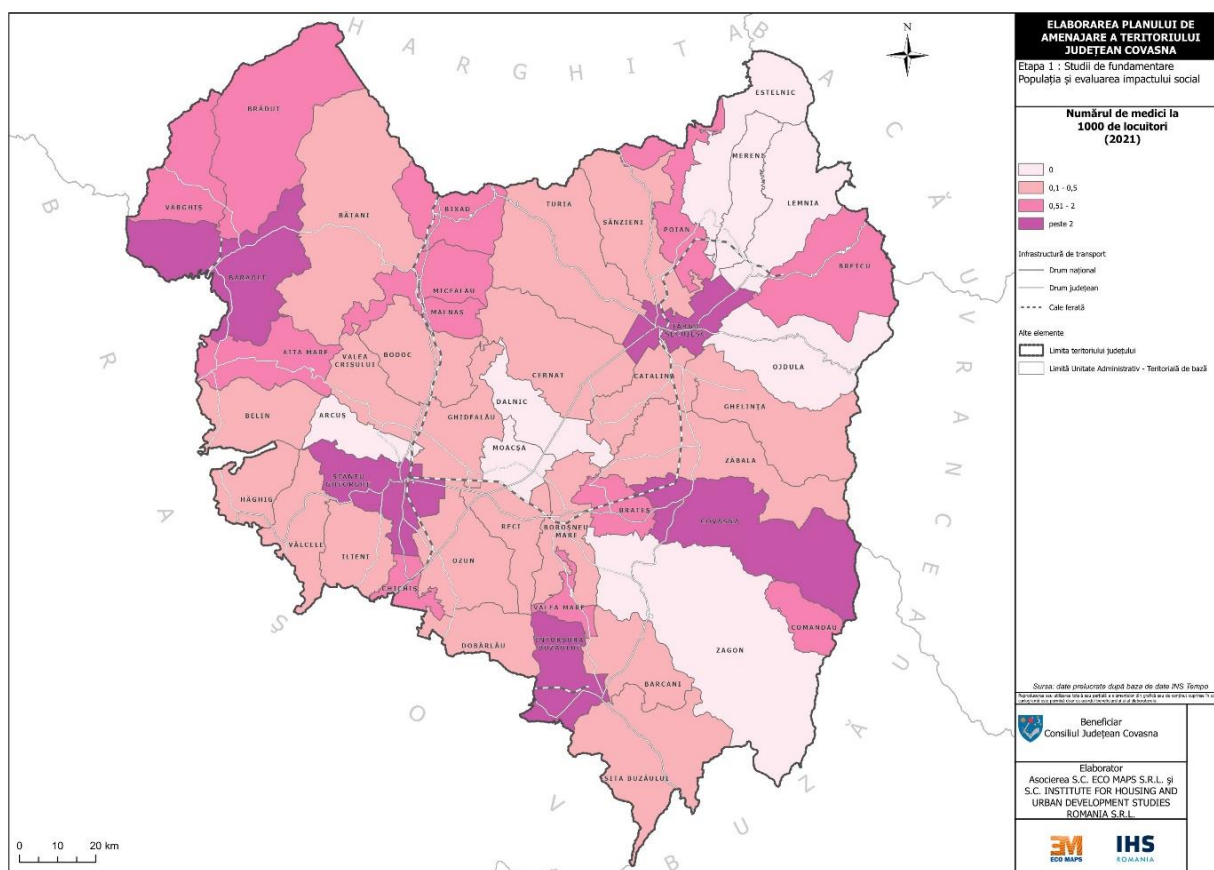
Discrepanța cea mai mare se înregistrează între cele două medii, mediul urban beneficiind, la nivelul anului 2021, de 3,9 medici la 1000 de locuitori, în timp ce mediul rural deține o valoare de numai 0,38 medici la 1000 de locuitori. În mediul rural există destul de multe UAT-uri (8) în care nu există nici un medic (tabel nr. 17). Pe lângă acestea, valori de subunitate înregistrează 31 de UAT-uri (din care 19 UAT-uri au sub 0,5medici/1000 de locuitori). Oricum dintre UAT-urile rurale doar comuna Comandău depășește media de 1 medic/1000 de locuitori (fig nr. 55).

Tabel 17 – UAT-uri care nu beneficiază de nici un medic la 1000 locuitori

Nr. Crt.	UAT	Anul din care nu mai există medici
1.	Arcuș	Înainte de 2011
2.	Dalnic	Înainte de 2011
3.	Estelnic	Înainte de 2011
4.	Lemnia	Înainte de 2011
5.	Mereni	Înainte de 2011
6.	Moacșa	Înainte de 2011
7.	Ojdula	Înainte de 2011
8.	Zagon	Din anul 2021

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Figura 55 – Diferențieri teritoriale – medici/1000 loc (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Așa cum se poate observa, cele mai ridicate valori se înregistrează în UAT-urile urbane și în cele situate în proximitatea acestora, în timp ce valorile cele mai scăzute, sunt în zonele mai izolate, cu o atractivitate redusă pentru medici.

Conform DSP Covasna, în anul 2023, la nivelul județului există șase comune în care nu există medici de familie (Boroșneu Mare, Catalina, Dalnic, Malnaș, Mereni, Moacșa și Poian, în timp ce în alte cinci UAT-uri rurale (Arcuș, Brateș, Estelnic, Lemnia și Valea Mare) există doar puncte de lucru. Conform aceleiași surse asistența medicală primară este asigurată de 88 medici de familie titulari (51 în mediul urban și 37 în mediul rural). În anul 2022 au fost desființate 6

cabinete medicale de familie, din care 5 din mediul urban și 1 din mediul rural. În schimb, au fost înființate numai 3 cabinete din care 2 în mediul urban. Un medic de familie are înscriși aproximativ 2500 de asigurați (1950 în urban și 2600 în rural).

Pe lângă lipsa de personal medical actuală, DSP Covasna ridică și problema vârstei înaintate a medicilor de familie care activează în momentul de față (vârsta medie de 58 de ani în mediul urban și 60 de ani în mediul rural). Din aceste considerente se consideră că o serie de UAT-uri vor avea nevoie de medici de familie în viitor. Practic, va fi nevoie de medici în toate orașele județului și într-o serie de comune: Bățanii Mari, Belin, Bixad, Boroșneu Mare, Brăduț, Brețcu, Catalina, Cernat, Ghelița, Ilieni, Moacșa, Ozun, Sânzieni, Sita Buzăului, Turia, Vârghiș și Zăbala. Se subliniază, de asemenea, și deficitul de personal (în special medici) din spitalele județului Covasna.

În ceea ce privește personalul sanitar mediu, în anul 2021, media la nivel județean era de 6,67 la 1000 de locuitori, dar cu diferențe foarte mari între mediul rural (0,61) și cel urban (12,81). Există patru UAT-uri în care nu există nici un cadru sanitar mediu (Mereni, Moacșa, Ojdula și Dalnic) iar, pe lângă acestea, sunt 27 de UAT-uri care au valori de sub un cadru sanitar mediu/1000 de locuitori. Oricum dintre UAT-urile rurale doar nouă au valori de peste 1 la acest indicator.

Un indicator relevant în ceea ce privește infrastructura medicală îl reprezintă numărul de paturi de spital ce revin la 1000 de locuitori. În această privință media la nivelul județului este de 8,07‰ în anul 2021, față de 7,82‰ în anul 2011. Cu toate acestea, numeric numărul de paturi a rămas același (1810), reducându-se, în schimb, populația la care se face raportarea. Acestea sunt în totalitate în mediul urban.

1.2.3. Asistența socială

Principalii furnizori de servicii sociale la nivelul județului Covasna sunt: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna, serviciile publice de asistență socială sau compartimentele organizate la nivel de municipiu/oraș/comună și ONG-urile. (Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pe anii 2021-2027).

Asistența socială asigurată populației vârstnice este reprezentată în județul Covasna de cămine pentru persoane vârstnice publice (capacitate totală 144 de locuri) și cămine pentru persoane vârstnice administrate de furnizori privați (capacitate 125 locuri) (conform Ministerului Muncii).

Situația acestora pe tipuri și localități, licențiate în 2023, conform Ministerului Muncii este cea din tabelul nr. 18.

Tabel 18 – Cămine pentru persoane vârstnice licențiate la 20.09.2023

Nr. crt	Public/privat	Denumire serviciu social	Denumire furnizor	UAT	Capacitate (locuri)
1.	Privat	Cămin pentru persoane vârstnice Zenobia	Asociația Zenobia din Târgu Secuiesc	Târgu Secuiesc	70
2.	Privat	Cămin de bătrâni Lemnia	Fundația de Spital Szentkereszty Stephanie	Lemnia	55
3.	Public	Cămin pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	34

4.	Public	Cămin pentru persoane vârstnice Hăghig	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Hăghig	110
----	--------	--	---	--------	-----

Sursa datelor Ministerul Muncii și Solidarității Sociale¹⁶

Totodată în județul Covasna este bine dezvoltat serviciul de îngrijire socio-medicală la domiciliu. Aceste servicii sunt oferite de 4 ONG-uri și anual sunt cofinanțate de Consiliul Județean Covasna¹⁷.

În afara centrelor pentru persoane vârstnice, în județul Covasna mai există și o serie de alte facilități sociale cu servicii licențiate (Tabel nr. 19).

Tabel 19 – Furnizori de servicii sociale acreditați în baza Legii 197/2012 -10 noiembrie 2023

Nr. crt.	Public/ Privat	Tip furnizor	Denumire Furnizor	Denumire serviciu social	Tip serviciu social	Localitate /sector	Capacitate/ nr. benef.
1	Privat	4	Asociația Casa Laura - Laura Haz	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Laura	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Baraolt	85
2	Privat	4	Asociația Creștină Manna	Centru de zi Manna	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Mereni	25
3	Privat	4	Asociația de Binefacere Sfânta Iustina	Serviciu social de tip rezidențial pentru protecția copilului	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Dobârlău	13
4	Privat	4	Asociația de Promovare a Sănătății Mentale Esely Lelki Egeszsegvedo Egyesulet	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Casa Început sigur pentru copii și familii	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfintu Gheorghe	20

¹⁶ Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023)

<https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala/4848>

¹⁷ <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/anunt/2023/04/lista-proiectelor-evaluate-2023.pdf>

5	Privat	4	Asociația Haromszeki Mara Szocialis Kozmuvelodesi Egyesulet	Masa pe roți - Haromszeki Mara	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Cernat	60/ zi
6	Privat	4	Asociația Maghiarilor Ceangăi din Moldova	Cantina socială Pitanka	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Parincea	80
7	Privat	4	Asociația Reuniunea Femeilor Ortodoxe din Întorsura Buzăului	Serviciul de asistență comunitară	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Întorsura Buzăului	40
8	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Casa maltezilor	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfintu Gheorghe	50
9	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Azil de noapte pentru persoane fără adăpost	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost	Sfintu Gheorghe	50
10	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Servicii mobile de acordare a hranei - masa pe roți	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Sfintu Gheorghe	100

11	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii "Șansă pentru familie"	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfântu Gheorghe	30
12	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Centru de zi de consiliere și informare pentru părinți și copii	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfântu Gheorghe	35
13	Privat	4	Asociația Szentkereszty Stephanie Egyesulet	Centru de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței domestice	Centre de zi pentru victimele violenței în familie și agresori	Târgu Secuiesc	2/zi
14	Privat	4	Asociația Zenobia din Târgu Secuiesc	Cămin pentru persoane vârstnice Zenobia	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Târgu Secuiesc	70
15	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Centrul respiro din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Sfântu Gheorghe	6
16	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Cămin pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Sfântu Gheorghe	34
17	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre de zi pentru persoane vârstnice	Sfântu Gheorghe	20
18	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Centru de servicii comunitare și suport - Sfântu Gheorghe	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfântu Gheorghe	100/ lună

19	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice Hăghig	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Hăghig	110
20	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de sprijin pentru tinerii peste 18 ani	Centre rezidențiale pentru tineri în dificultate	Sfintu Gheorghe	12
21	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de zi pentru copilul neglijat Sfântul Gheorghe	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfintu Gheorghe	35
22	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru maternal Sfântul Gheorghe	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru mamă și copil	Sfintu Gheorghe	6
23	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru rezidențial pentru copii cu dizabilității din Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Baraolt	14
24	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de reabilitare Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Baraolt	20
25	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de zi Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Baraolt	15

26	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de plasament "Borosnyay Kamilla"	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	39
27	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de recuperare pentru copilul cu handicap Sfântu Gheorghe	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfântu Gheorghe	12
28	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de recuperare pentru copilul cu dizabilități Întorsura Buzăului	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Întorsura Buzăului	8
29	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa Familială nr. 1 Cernat	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Cernat	10
30	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa Familială nr. 2 Cernat	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Cernat	10
31	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Asistenți maternali profesioniști	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	153
32	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Familii/Personae de plasament	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	221

33	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de reabilitare Târgu Secuiesc	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Târgu Secuiesc	30
34	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Târgu Secuiesc din cadrul Complexului de servicii comunitare Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
35	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Mereni	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Mereni	11
36	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Lunga	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
37	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de zi pentru copilul neglijat, abuzat Târgu Secuiesc	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Târgu Secuiesc	15
38	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Tinoasa	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
39	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de reabilitare a copiilor cu handicap Szekely - Potsa	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfântu Gheorghe	24

40	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de reabilitare pentru copii cu tulburări din spectrul autist / deficiențe senzoriale	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfântu Gheorghe	10
41	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 2 Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
42	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 3 Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
43	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 1 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	10
44	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de primire în regim de urgență "Prinț și cerșetor" Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	15
45	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Întorsura Buzăului	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Întorsura Buzăului	13
46	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Baraolt	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Baraolt	10
47	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 3 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	10

48	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 2 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	9
49	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Ilieni	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Ilieni	12
50	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 2 Întorsura Buzăului	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Întorsura Buzăului	12
51	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Sfântu Gheorghe	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfântu Gheorghe	4
52	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu pentru persoane adulte cu dizabilități Tg. Secuiesc	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Târgu Secuiesc	8
53	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Târgu Secuiesc	24
54	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul pentru viață independentă pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Târgu Secuiesc	15
55	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Locuință protejată pentru victime ale violenței domestice	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)	Sfântu Gheorghe	6

56	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de primire în regim de urgență pentru victime ale violenței în familie Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)	Târgu Secuiesc	12
57	Public	3	Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfântu Gheorghe	90
58	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfântu Gheorghe	400/ luna
59	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Centru de consiliere și informare	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfântu Gheorghe	30/ luna
60	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Serviciu de asistență comunitară pentru persoane vârstnice	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Malnaș	50/ luna

61	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Centru de consiliere și informare Ergon	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfintu Gheorghe	10/ zi
62	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Aita Mare	23
63	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Iris	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Sfintu Gheorghe	
64	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Echipa Mobilă de Îngrijire și Asistență pentru Persoane cu Dizabilități	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfintu Gheorghe	2/zi
65	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Cantina socială	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Sfintu Gheorghe	100 /zi

66	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Centru de zi -tip supraveghere copii aflați în imposibilitatea de a fi supravegheați de familii din diferite motive	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Arcuș	15
67	Privat	4	Fundația de Spital Szentkereszty Stephanie	Cămin de bătrâni Lemnia	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Lemnia	55
68	Privat	4	Fundația Diaconică și a Tineretului Creștin - Kida	Centrul de zi pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă Kida	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Iieni	8
69	Privat	4	Fundația Izabella	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfântu Gheorghe	6/ zi
70	Public	1	Primăria Comunei Hăghig - Compartiment Asistență Socială	Centrul de zi pentru copii Hăghig	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Hăghig	24

71	Public	1	Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială	Cantina socială	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Târgu Secuiesc	50
72	Public	1	Primăria Orașului Covasna - Direcția de Asistență Socială	Centrul de zi de informare și consiliere	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Covasna	5/ zi

Sursa datelor: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale¹⁸

(furnizori publici: 1. structuri specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației Publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu; Furnizori privați: 4. organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații)

Conform datelor de pe site-ul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, (în luna noiembrie 2023) sunt acreditați 21 de furnizori de servicii sociale. Dintre acestea, 6 sunt structuri specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației publice locale și a autorităților executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu: Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe (cu patru tipuri de servicii sociale localizate în municipiul Sfântu Gheorghe), Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna (cu opt tipuri de servicii sociale localizate în Baraolt, Cernat, Hăghig, Ilieni, Întorsura Buzăului, Mereni, Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc), Primăria Comunei Hăghig - Compartiment Asistență Socială, Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială, Primăria Orașului Covasna - Direcția de Asistență Socială, Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România. În plus există 15 organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații (care acordă servicii sociale în Aita Mare, Arcuș, Baraolt, Cernat, Dobârlău, Ilieni, Întorsura Buzăului, Lemnia, Malnaș, Mereni, Parincea, Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc).

În județul Covasna există și două cantine sociale (conform Ministerului Muncii¹⁹), situate în municipiul Sfântu Gheorghe (capacitate 100 de locuri, furnizor Fundația Creștină Diakonia Kapernaum) și în municipiul Târgu Secuiesc (capacitate 50 de locuri, furnizor Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială).

Serviciile sociale de tip rezidențial pentru copii aflați în situație de risc sunt furnizate de DGASPC Covasna într-un centru de plasament²⁰ (Centrul de plasament "Borosnyay Kamilla" Târgu Secuiesc), două centre de primire în regim de urgență (Centrul de primire în regim de urgență "Prinț și Cerșetor" Sfântu Gheorghe, Centrul de primire în regim de urgență pentru victime ale violenței în familie), un centru maternal (Centrul maternal Sfântu Gheorghe), zece case familiale (Casa familială nr. 1 Sfântu Gheorghe, Casa familială nr. 2 Sfântu Gheorghe, Casa

¹⁸ Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/Servicii_Sociale_20112023.pdf

¹⁹ Ministerului Muncii (2021)

https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/30012023_Cantine_sociale.pdf

²⁰ Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2021) Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pe anii 2021-2027 (proiect), <https://www.protectiasocialacv.ro/informatii-de-interes-public>

familială nr. 3 Sfântu Gheorghe, Casa familială Ilieni, Casa familială nr. 1 Cernat, Casa familială nr. 2 Cernat, Casa familială Întorsura Buzăului, Casa familială Baraolt, Casa familială Târgu Secuiesc, Casa familială "Szentkereszty Stephanie" Târgu Secuiesc, Casa familială Mereni) și un centru de sprijin (Centrul de sprijin pentru tinerii peste 18 ani Sfântu Gheorghe). În anul 2022, numărul beneficiarilor serviciilor de acest tip era de 138²¹.

Totodată în județul Covasna funcționează două case familiale ale căror servicii sunt oferite de două ONG-uri (Fundația Sf.Francisc în Covasna și Asociația de Binefacere Sfânta Iustina – Dobârlău-Mărcușa). În anul 2022 au beneficiat de servicii 17 copii/tineri²².

În cadrul DGASPC Covasna funcționează patru centre de zi care au ca scop prevenirea separării copilului de familie și a instituționalizării (Centrul de zi pentru copilul neglijat Sfântu Gheorghe, Centrul de zi pentru copilul neglijat, abuzat Târgu Secuiesc, Centrul de zi Baraolt, Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Sfântu Gheorghe).

Pentru protecția copiilor cu dizabilități (270 beneficiari în 2022) în cadrul DGASPC Covasna funcționează următoarele servicii: un centru rezidențial pentru copii cu dizabilități (Centru rezidențial pentru copii cu dizabilități Baraolt), cinci case familiale (Casa familială Lunga și Casa familială Tinoasa, Casa Familială nr.2 și nr.3 din Tg.Secuiesc, Casa Familială nr.2 din Întorsura Buzăului) și șase centre de reabilitare/recuperare (Centrul de reabilitare a copiilor cu dizabilități „Székely-Pótsa” -Centrul de reabilitare Chilieni, Centrul de reabilitare pentru copii cu tulburări din spectrul autist/deficiențe senzoriale Sfântu Gheorghe, Centrul de recuperare pentru copilul cu dizabilități Sfântu Gheorghe, Centrul de reabilitare Târgu Secuiesc, Centrul de recuperare pentru copilul cu dizabilități Întorsura Buzăului și Centrul de reabilitare Baraolt).

Pentru prevenirea și combaterea violenței în familie DGASPC Covasna are 2 servicii: Centrul de primire în regim de urgență pentru victimele violenței în familie și Locuința protejată pentru victime ale violenței domestice.

La nivelul DGASPC Covasna, în cadrul Complexului de Servicii Comunitare Târgu Secuiesc funcționează trei servicii destinate persoanelor adulte cu dizabilități: - Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane adulte cu dizabilități Târgu Secuiesc, - Centrul pentru viață independentă pentru persoane adulte cu dizabilități Târgu Secuiesc, - Centrul de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu pentru persoane adulte cu dizabilități Târgu Secuiesc²³.

În afara serviciilor rezidențiale DGASPC Covasna are 2 servicii numite "alternative de tip familial":

Plasamentele familiale la rude, alte familii/persoane și în asistență maternală sunt considerate cele mai eficiente tipuri de măsuri de protecție specială din punctul de vedere al asigurării protecției și drepturilor copilului separat de părinți. Două treimi din numărul total al copiilor care beneficiază de măsura de protecție specială a plasamentului se află în astfel de tipuri de servicii. Reevaluarea și monitorizarea acestor cazuri este de competența și de obligația specialiștilor din cadrul direcției. Aceste activități se realizează prin multe deplasări și vizite pe teren pe întreg teritoriul județului. În anul 2022 conform Raportului de activitate au fost un număr de 269 de copii au fost plasați la familii/ rude până la gradul IV, alte familii/persoane și 163 de copii în asistență maternală²⁴.

21 Raport de activitate al DGASPC Covasna

(<https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/rapoarte/2023/raport-anual-privind-activitatile-desfasurate-2022.pdf>)

22 <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/intpublic/date-statistice/2023/01/date-statistice-pe-anul-2022.pdf>

23 <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/rapoarte/2023/raport-anual-privind-activitatile-desfasurate-2022.pdf>

24 <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/intpublic/date-statistice/2023/01/date-statistice-pe-anul-2022.pdf>

Venitul minim garantat este una dintre formele de ajutor social acordate de stat, printre care se regăsesc și alocația pentru susținerea familiei (pentru familii cu venituri mici și copii), precum și ajutorul de încălzire (persoanelor/familiilor cu venituri mici doar pe perioada iernii). Venitului minim garantat au fost în valoare de 6405787 lei în anul 2021, beneficiarii acestora fiind un număr de 1702 persoane (conform INS).

În ceea ce privește protecția șomerilor, în anul 2021, cheltuielile totale au fost de peste 39 milioane lei, din care o mare parte pentru plata indemnizației de șomaj (tabel nr. 20).

Tabel 20 – Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor după categorii de cheltuieli (lei) (2021)

Total	39039942
Indemnizație de șomaj (șomeri cu experiență în muncă)	5196938
Indemnizație de șomaj (șomeri fără experiență în muncă)	203279
Cheltuieli pentru formarea profesională	186928
Plata absolvenților	294996
Plăți pentru stimularea absolvenților	28500
Plăți pentru stimularea șomerilor care se angajează înainte de expirarea perioadei de șomaj	254849
Combaterea marginalizării sociale	344372
Plăți pentru stimularea angajatorilor care angajează șomeri din categoria defavorizați	11625012
Sume acordate angajatorilor pentru decontarea unei părți a salariului brut a angajaților menținuți în muncă + Sprijin financiar pt. încheierea CIM pe per. determinată de până la 3 luni.	337152
Indemnizație pentru reducerea timpului de muncă a salariaților cu cel mult 50% din durata prevăzută în CIM.	4014424
Indemnizații acordate pe perioada suspendării temporare a CIM din inițiativa angajatorului.	2846429
Prima de activare	23000
Prima de relocare	22500
Sume acordate angajatorilor pentru încadrarea în muncă a unor categorii de persoane.	98808
Alte cheltuieli	13562755

Sursa datelor: INS –tempo_online

Alte plăți în domeniul social sunt cele acordate persoanelor cu handicap. În județul Covasna, în anul 2021, numărul mediu de persoane beneficiare este 4506 (adulți cu handicap grav și accentuat). Suma totală alocată pentru aceste categorii este de 16626820 lei.

1.3. Zone marginalizate (urban, rural)

1.3.1. Zone urbane marginalizate

Conform Atlasului zonelor urbane marginalizate din România²⁵, “dimensiunile cele mai pertinente, mai practice, mai măsurabile și mai utile pentru definirea diferitelor tipuri de zone dezavantajate sunt: (1) Capitalul uman (educație, sănătate și comportament demografic), (2) Ocuparea forței de muncă și (3) Calitatea locuirii”. Același studiu relevă următoarele:

- 1.139 sectoare de recensământ se încadrează în criteriile stabilite pentru zonele marginalizate, fiind situate în 264 de orașe și în capitală;
- este de așteptat să întâlnim aici o suprareprezentare a copiilor, a persoanelor cu nivel scăzut de educație, a celor neocupate în sectorul formal și a celor cu condiții precare de locuire.

Caracteristicile acestor zone (conform aceluiași studiu) sunt următoarele:

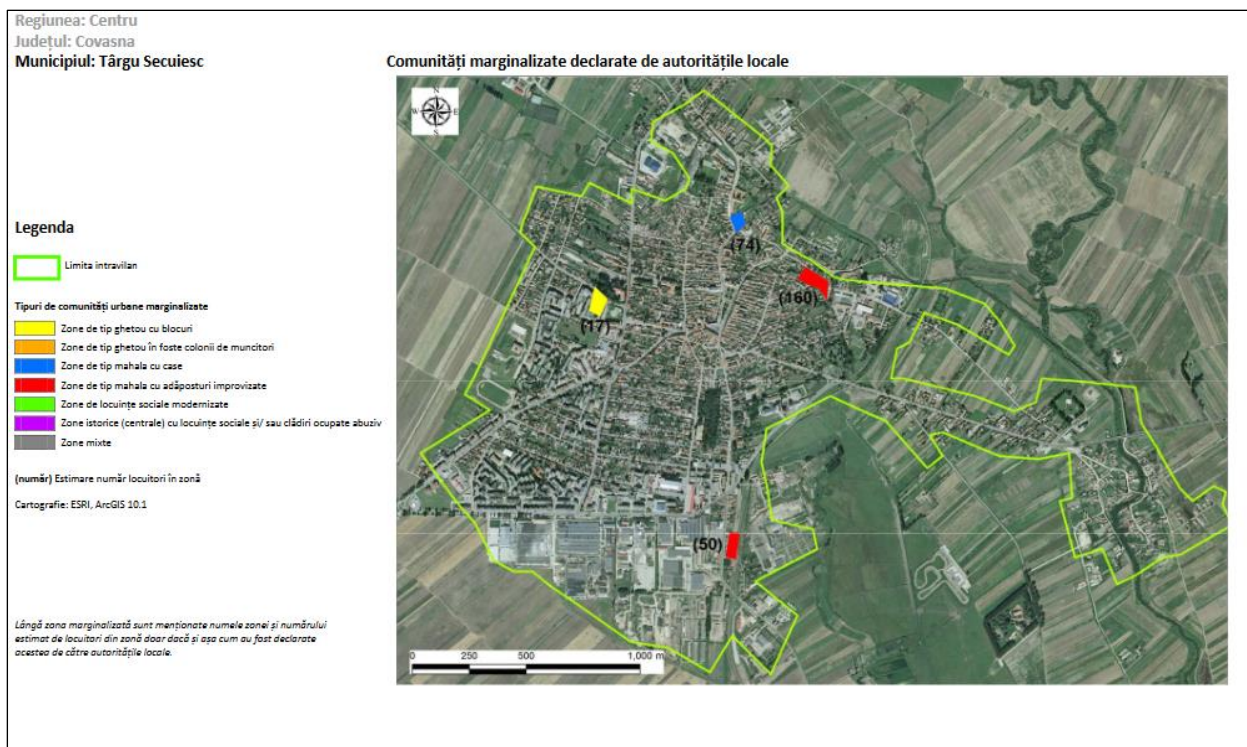
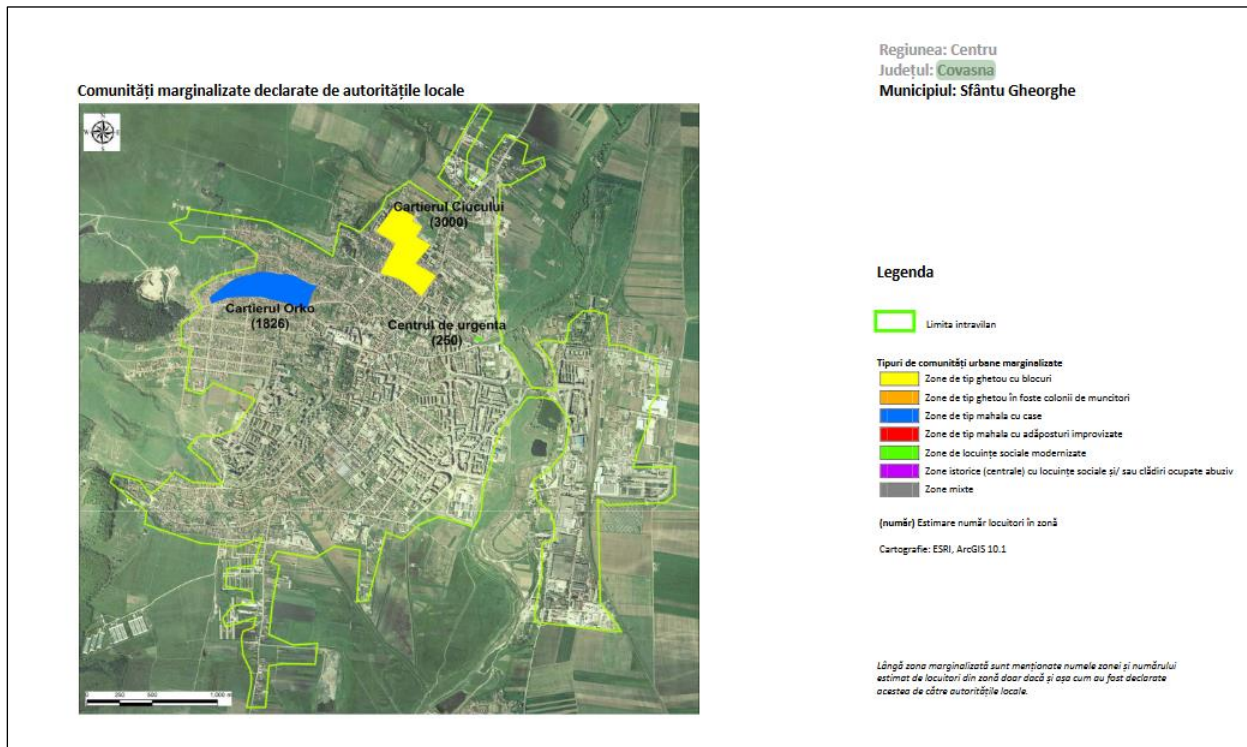
- ponderea copiilor (0-17 ani) este relativ mare (31,3%), în timp ce ponderea persoanelor vârstnice este de doar 4,1%. Populația autoidentificată de etnie romă atinge un procent de 20,7%.
- dimensiunea medie a gospodăriei este de 3,2 persoane comparativ cu media națională la nivel urban de 2,53 persoane. Numărul mediu al copiilor pe gospodărie este de 1,0 în zonele marginalizate față de doar 0,37 în zonele nedezavantajate (și 0,44 media națională la nivel urban). Aproape jumătate dintre locuitorii adulți (48,9%) ai zonelor marginalizate au absolvit 8 clase sau mai puțin.
- ponderea copiilor care merg la școală este mai scăzută decât în celelalte tipuri de zone, în special în cazul celor cu vârsta de peste 14 ani și în cel al romilor. Ponderea persoanelor ce nu sunt nici angajate, nici cuprinse într-o formă de învățământ sau formare este de trei ori mai ridicată în rândul tinerilor de 15-19 ani ce trăiesc în zone marginalizate.
- proporția persoanelor cu un loc de muncă în rândul populației de 20-64 ani ajunge la aproape 63% la nivel național în mediul urban, dar scade la aproximativ 48% în zonele marginalizate și chiar mai mult, până la 35%, în rândul femeilor, respectiv la 31% în cazul romilor din aceste comunități.
- o mare parte din casele situate în zone marginalizate sunt realizate din materiale de construcție ieftine (de exemplu, chirpici, lemn, plastic și alte materiale neconvenționale) și sunt slab dotate cu utilități urbane.

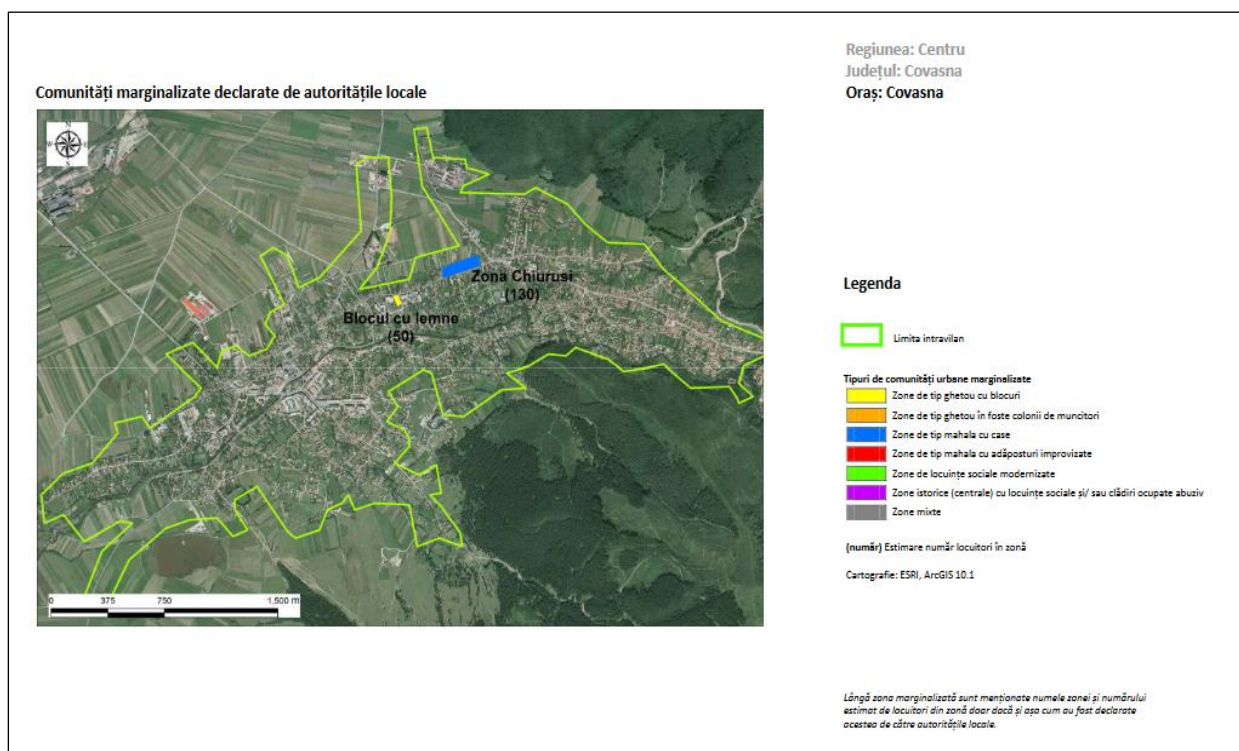
Conform acestui studiu, în județul Covasna 63,66% din populația urbană trăiește în zone nedezavantajate. Zonele dezavantajate se împart în trei categorii: dezavantajate pe locuire (în care trăiește 3,29% din populația urbană a județului), dezavantajate din perspectiva ocupării forței de muncă (10,78%) și dezavantajate din perspectiva capitalului uman (11,63%). Populația urbană care trăiește în zone marginalizate se ridică la un procent de 7,20%. În acest sens autorii atlasului identifică zonele marginalizate la nivelul municipiilor Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc și a orașului Covasna (fig. nr. 56).

Ponderea cea mai mare a populației urbane care trăiește în zone marginalizate aparține orașului Barolt (21,23%), în timp ce cea mai mică pondere a acesteia se înregistrează în municipiul Sfântu Gheorghe (6,29%) (tabel nr. 21). De altfel, județul Covasna deține una dintre cele mai ridicate valori la nivel național ale proporției populației urbane care trăiește în zone marginalizate, conform aceleiași surse.

²⁵ Swinkels R. (ed.), Stănculescu S.M., Anton S., Koo B., Man T., Moldovan C. (2014), *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România*, Banca Mondială, Washington

Figura 56 – Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale

După Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014

Tabel 21 – Distribuția populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență

Oraș	Ponderea populației din zone nedezavantajate	Ponderea populației din zone dezavantajate pe locuire	Ponderea populației din zone dezavantajate pe ocupare	Ponderea populației din zone dezavantajate pe capital uman	Ponderea populației din zone marginalizate
Municipiul Sfântu Gheorghe	80,03	3,54	4,65	5,35	6,29
Municipiul Târgu Secuiesc	64,07	7,22	16,77	3,44	7,98
Baraolt	35,46	0	22,74	20,28	21,23
Covasna	63,66	0	12,43	19,75	4,15
Întorsura Buzăului	16,09	0	25,64	57,64	0
Urban județul Covasna	66,85	3,29	10,78	11,63	7,20

Sursa datelor: Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014

Există diferențieri destul de mari în ceea ce privește ierarhia orașelor. Astfel, ponderea populației din zone dezavantajate pe locuire are cele mai mari valori în municipiul Târgu Secuiesc, situându-se atât peste media județeană cât și peste cea a regiunii Centru (5,03%). În același timp, există trei orașe care nu au populație dezavantajată din acest punct de vedere (Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului). În schimb, ponderea populației din zone dezavantajate pe ocupare este mai mare decât media regională (7,21%) și județeană în patru municipii și orașe (Târgu Secuiesc, Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului) cu un maxim de 25,64% în orașul Întorsura Buzăului. Cele mai mici valori se înregistrează în municipiul Sfântu Gheorghe (4,65%). În ceea ce privește ponderea populației din zone dezavantajate pe capital uman trei UAT-uri urbane au valori peste media județeană și cea regională (10,26) (Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului).

1.3.2. Zone rurale marginalizate

Conform *Atlasului zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România*²⁶, zonele rurale marginalizate sunt “zone compacte intravilane (sectoare de recensământ) în care locuiesc persoane cu un capital uman disproporțional de scăzut, cu puține locuri de muncă declarate și cu condiții improprii de locuit, comparativ cu locuitorii din alte zone rurale”.

Conform acestui studiu indicatorii cheie cu pragurile naționale rurale (%) sunt următorii:

- Capital uman - ponderea populației adulte care a absolvit cel mult 8 clase de peste 59,3%
- Ocuparea forței de muncă – ponderea populației adulte care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nu urmează o formă de învățământ de peste 72,1%
- Locuire – ponderea locuințelor fără curent electric – 2,7%, ponderea locuințelor supraaglomerate de peste 26,1% și ponderea locuințelor fără apă curentă de peste 87,9%.

Datele acestui studiu relevă că un număr de 23 UAT-uri (57,5% dintre UAT-urile rurale) se încadrează în definiția marginalizării rurale, dar 8 dintre acestea prezintă o marginalizare severă (tabel nr. 22). În județul Covasna 13% din populația rurală trăiește în zone rurale marginalizate (din care 6.7% sunt comunități roma).

Tabel 22 – Rate ale marginalizării rurale după tipul de marginalizare

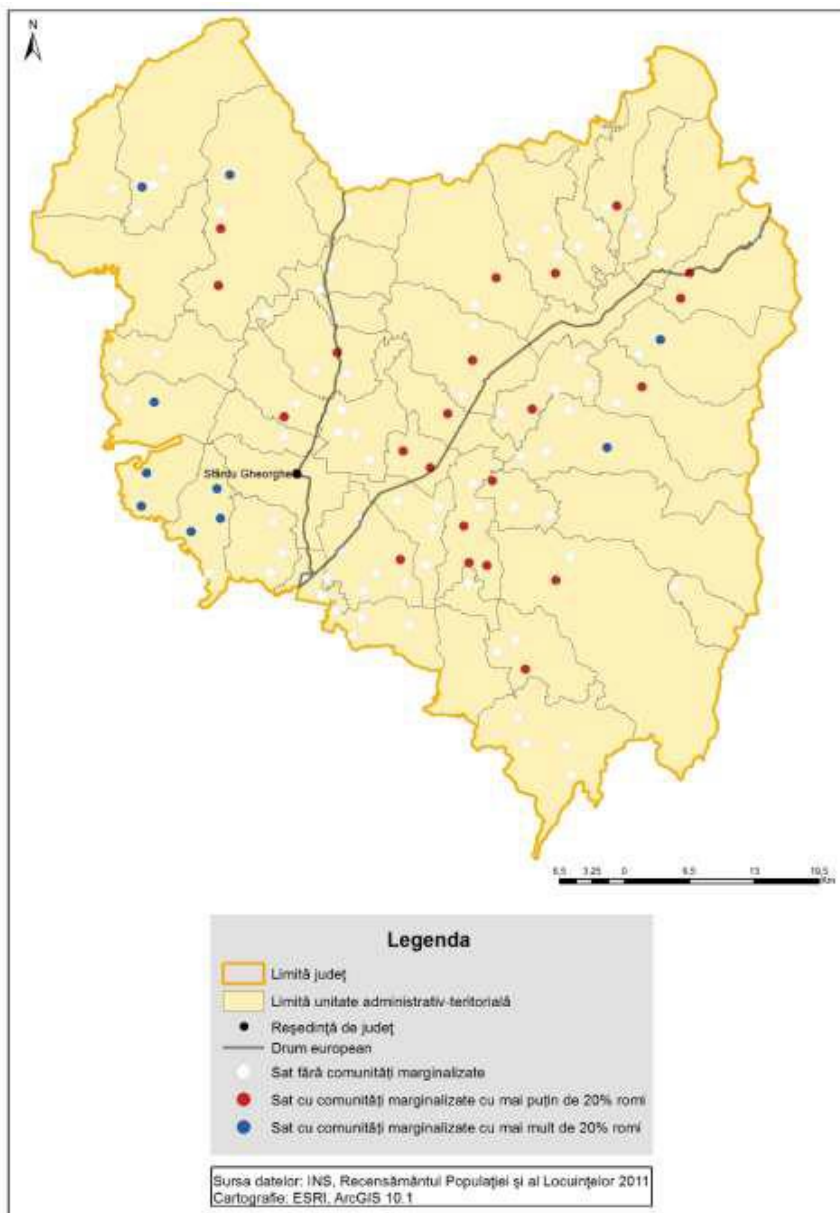
Comuna	Pondere populație romă	Rata de marginalizare	Tipul marginalizării
	(%)	(%)	
CERNAT	0	0.1--6.1	Marginalizare sub medie
OZUN	0	0.1--6.1	Marginalizare sub medie
BARCANI	0	6.1-12	Marginalizare la medie
BODOC	< 20%	6.1-12	Marginalizare la medie
CATALINA	0	6.1-12	Marginalizare la medie
SÂNZIENI	< 20%	6.1-12	Marginalizare la medie
TURIA	< 20%	6.1-12	Marginalizare la medie
VALEA CRIȘULUI	0	6.1-12	Marginalizare la medie
ZĂBALA	>20%	6.1-12	Marginalizare la medie
BRATEȘ	0	12--24	Marginalizare peste medie
BRETCU	< 20%	12--24	Marginalizare peste medie
GHELINTA	< 20%	12--24	Marginalizare peste medie
OJDULA	>20%	12--24	Marginalizare peste medie
ZAGON	0	12--24	Marginalizare peste medie
ESTELNIC	0	12--24	Marginalizare peste medie
BĂȚANI	>20%	peste 24	Marginalizare severa
BELIN	>20%	peste 24	Marginalizare severa
BOROȘNEU MARE	< 20%	peste 24	Marginalizare severa
BRĂDUȚ	>20%	peste 24	Marginalizare severa
HĂGHIG	>20%	peste 24	Marginalizare severa
MOACȘA	< 20%	peste 24	Marginalizare severa
VÂLCELE	>20%	peste 24	Marginalizare severa
DALNIC	< 20%	peste 24	Marginalizare severa

Sursa datelor: *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016*

²⁶ Dumitru S., Corad B., Iamandi-Cioinaru C., Man T.-C., Marin M., Moldovan C., Teșliuc E., Grigoras V., Neculau G., Stanculescu M. S. (2016), *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România*, Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/237481467118655863/Atlasul-zonelor-rurale-marginalizate-și-al-dezvoltării-umane-locale-din-România>

Se poate observa o oarecare corelație dintre rata de marginalizare rurală și ponderea populației de etnie romă, aproape toate comunele care se încadrează în categoria de marginalizare severă au peste 20% populație de etnie romă. În același timp, zonele cu marginalizare se grupează în partea de vest și centrală (fig. nr. 57). La nivel de sat sunt 32 de sate cu locuitori care trăiesc în zone marginalizate din care 10 au un procent de peste 20% populație romă (tabel nr. 23).

Figura 57 – Localități rurale cu zone marginalizate din Județul Covasna

După Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016

Tabel 23 – Lista localităților rurale cu zone marginalizate din Județul Covasna

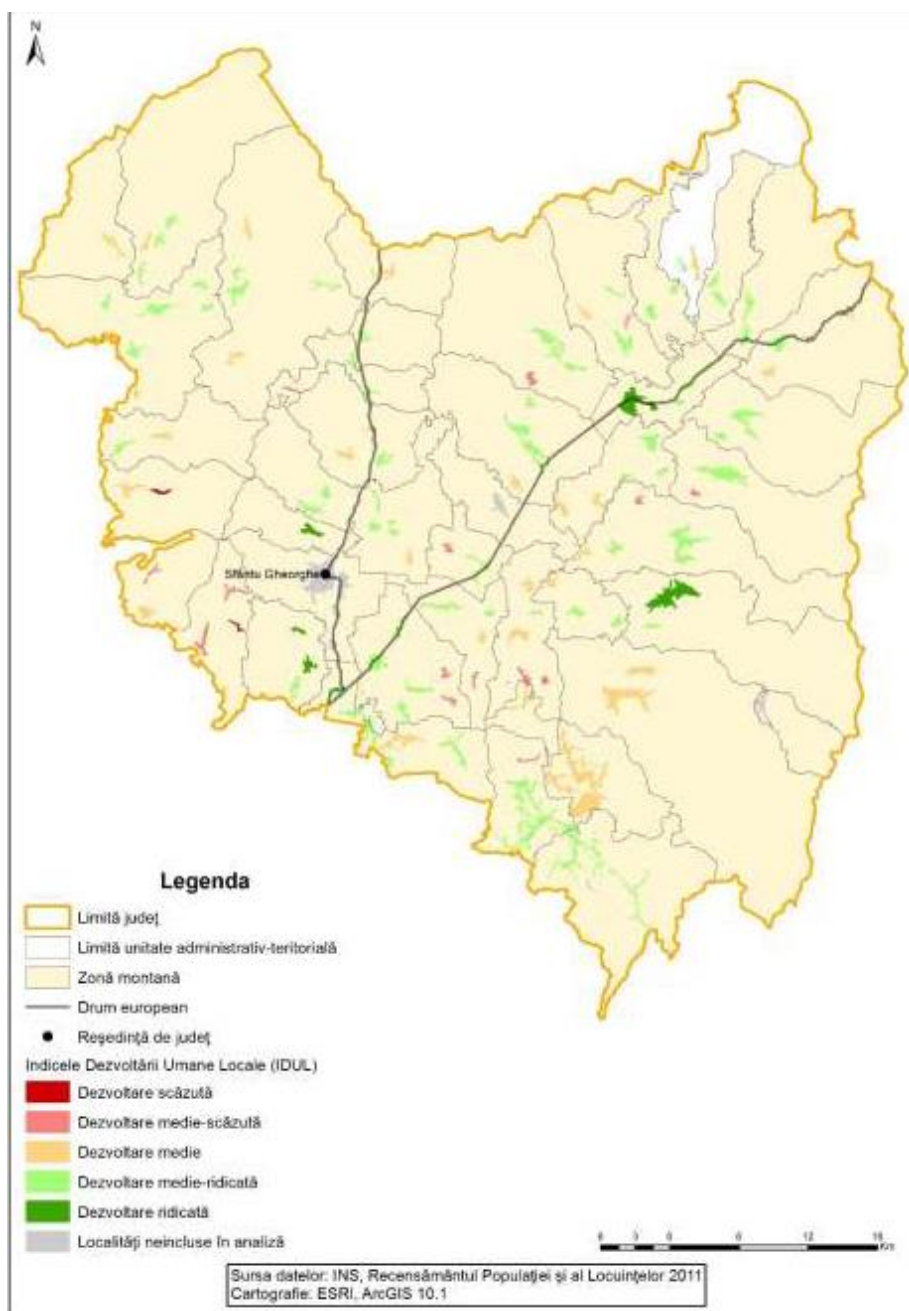
Comună	Sat	Populație (număr)	Procent populație romă în zonele marginalizate	Număr locuitori ce trăiesc în zonele marginalizate*			
				1-169	170-256	257-418	peste 418
Barcani	Barcani	2351	Sub 20%			X	
Bățani	Bățanii Mari	1920	Sub 20%			X	
Bățani	Aita Seacă	697	Sub 20%			X	

Bățani	Herculian	1229	Peste 20%				X
Belin	Belin-Vale	1489	Peste 20%				X
Bodoc	Olteni	675	Sub 20%			X	
Boroșneu Mare	Boroșneu Mare	1547	Sub 20%				X
Boroșneu Mare	Boroșneu Mic	452	Sub 20%		X		
Boroșneu Mare	Dobolii de Sus	229	Sub 20%	X			
Brateș	Telechia	615	Sub 20%		X		
Brăduț	Doboșeni	2001	Peste 20%				X
Brețcu	Brețcu	2467	Sub 20%			X	
Brețcu	Martanus	770	Sub 20%		X		
Catalina	Martineni	607	Sub 20%		X		
Cernat	Cernat	3270	Sub 20%		X		
Ghelința	Ghelința	4600	Sub 20%				X
Hăghig	Hăghig	1698	Peste 20%			X	
Hăghig	Iaras	522	Peste 20%			X	
Moacșa	Moacșa	885	Sub 20%		X		
Moacșa	Pădureni	316	Sub 20%	X			
Ojdula	Ojdula	3247	Peste 20%				X
Ozun	Măgheruș	114	Sub 20%	X			
Sânzieni	Sânzieni	2709	Sub 20%			X	
Turia	Turia	3677	Sub 20%			X	
Valea Crișului	Valea Crișului	1790	Sub 20%		X		
Vâlcele	Araci	2196	Peste 20%				X
Vâlcele	Hetea	403	Peste 20%			X	
Vâlcele	Vâlcele	1347	Peste 20%				X
Zagon	Zagig	4007	Sub 20%				X
Zăbala	Zăbala	3324	Peste 20%			X	
Dalnic	Dalnic	956	Sub 20%			X	
Estelnic	Estelnic	894	Sub 20%			X	

Sursa datelor: Estimările Băncii Mondiale, pe baza Recensământului populației și al locuințelor, 2011, citată în Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016

Același Atlas al Zonelor Rurale Marginalizate determină pentru localitățile rurale și cele urbane mici un Indice de Dezvoltare Umană Locală (IDUL), care ia în considerare elemente de ordin demografic, al nivelului de trai, al accesului la locuire și servicii de bază de calitate. Conform acestei clasificări, în județ există 2 localități slab dezvoltate, 15 cu dezvoltare medie-săzută, 32 cu dezvoltare medie, 66 cu dezvoltare mediu-ridicată și 5 cu dezvoltare comprehensivă. (fig. 58).

Figura 58 – Localități rurale și urbane mici după nivelul dezvoltării umane locale

După *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016*

Rata sărăciei relative în județul Covasna este de 23%, județul sitându-se în jumătatea inferioară a clasamentului la nivel național²⁷.

²⁷ Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale, 2019_-
_Raport_grupuri_vulnerabile_final.pdf

2. Evidențierea disfuncționalităților și priorități de intervenție

2.1 Disfuncționalități

Din analiza critică a situației existente rezultă o serie de disfuncționalități care pot fi legate atât de dinamica și structura demografică, cât și de infrastructura educațională sau sanitară (tabel nr. 24). Principalele probleme identificate la nivelul județului Covasna pot fi sintetizate astfel:

- **Mărime demografică mică**, atât a județului, ultima poziție în cadrul regiunii, cât și a UAT-urilor componente (51% au o populație de sub 3000 de locuitori). Doar municipiul Sfântu Gheorghe are o populație mai mare de 20000 de locuitori. Orașele Baraolt și Întorsura Buzăului au o populație de sub 10000 de locuitori. Mărimea medie a așezărilor rurale este de sub 2821 de locuitori.
- **Densitate relativ scăzută** (60,43 loc/kmp). Se situează sub media națională și regională. Peste 68% dintre UAT-uri au o densitate a populației de sub 50 loc/kmp. Cele mai mici densități se înregistrează zona nord vestică a județului (sub 25 loc/kmp), zonă cu o accesibilitate și o polarizare mai slabă. O zonă cu densități relativ mici este și colțul nord estic al județului.
- **Evoluția populației are un caracter descendent**. Scădere de 3,02% la nivel județean, peste 62% dintre UAT-uri înregistrează evoluții descendente. O evoluție descendent moderată este evidentă în cea mai mare parte a județului. O singură comună a avut o evoluție descendent accentuată (Brateș). Cu excepția orașului Întorsura Buzăului, toate centrele urbane înregistrat scăderi ale populației.
- **Valori scăzute ale ratei natalității**. Peste 64% dintre UAT-urile județului se încadrează în valori de sub 10‰. Cele mai mici valori se înregistrează municipiul Târgu Secuiesc dar și într-o serie de comune (Comandău, Mereni, Malnaș, Vârghiș, Brateș, Aita Mare și Brețcu) caracterizate prin valori mai mici de 8‰.
- **Rată medie a mortalității ridicată**, peste media regională. Pentru intervalul 2011-2021 a avut o valoare de 11,49‰, mai ridicată în mediul rural (12,91‰) față de cel urban (cu o medie de 10,11‰). Cele mai mari rate ale mortalității (de peste 15‰) se înregistrează în zonele rurale situate dispersat în cadrul județului (Ilieni, Poian, Lemnia, Aita Mare, Malnaș, Mereni, Bixad, Brateș), cuprinzând în total 17,77% din totalul UAT-urilor.
- **Speranța de viață la naștere este scăzută** fiind situată sub media regională și națională cu o valoare de 75,15 ani.
- **Bilanțul natural la nivel județean este negativ** având o valoare de -1,49‰. La nivel județean se remarcă o diferențiere, foarte mică, între mediul urban (-1,71‰) și mediul rural (-1,27‰). Cele mai scăzute valori (sub -5‰) se înregistrează în comunele din partea de nord est a județului (Estelnic, Mereni, Lemnia, Brețcu, Poian) dar și în câteva comune din sud-est (Zagon, Comandău, Brateș), caracterizate de o natalitate scăzută și o mortalitate ridicată, pe fondul îmbătrânirii populației. Tot în această categorie se încadrează și o serie de UAT-uri situate în partea de nord și de est a județului (Bixad, Micfalău, Malnaș, Ilieni, Chichiș, Aita Mare Vârghiș).
- **Vitalitate scăzută**. Vitalitatea cea mai redusă cu valori de sub 70% este caracteristică mediului rural (trei orașe au o valoare atât de scăzută- Baraolt, Covasna și Târgu Secuiesc). Valori de sub 60% au UAT-urile situate partea de nord est și nord a județului (Poian, Mereni, Lemnia, Brețcu, Bixad, Micfalău, Malnaș) dar și dispersat în rest (Comandău, Brateș, Chichiș, Aita Mare, Vârghiș). UAT-urile cu vitalitate redusă (de sub 70%) sunt numeroase (25 de UAT-uri reprezentând 55,55% din total).

- **Rata medie a sosirilor scăzută** (9,76‰ ca medie a intervalului 2011-2021), situându-se sub media regională și națională. Județul Covasna se află pe ultima poziție la nivelul regiunii, având o atractivitate redusă. Rate mai mici de 8‰ înregistrează comunele Comandău, Brăduț, Estelnic și orașul Baraolt care pot fi considerate cele mai puțin atractive la nivelul județului. Peste 37% dintre UAT-uri au rate ale sosirilor mai mici de 10‰.
- **Rata medie a plecărilor moderată** (11,47‰), dar mai ridicată pentru mediul urban (12,10‰). La nivelul județului 40% dintre UAT-uri înregistrează valori de peste 11‰, din care două (Ilieni și Chichiș) au valori de peste 15‰. Valori relativ mari se înregistrează, de asemenea, într-un areal relativ compact din jumătatea sudică și sud-vestică a județului.
- **Bilanțul migrator este negativ**, ca medie, la nivelul județului (-1,95 ‰), cu valori mai mari pentru mediul urban (-3,7‰). Cele mai mici valori, de sub -4 ‰ înregistrează o serie de UAT-uri urbane (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc) la care se adaugă comunele Comandău și Sita Buzăului. De altfel, toate UAT-urile urbane sunt caracterizate de un bilanț migratoriu negativ.
- **Bilanțul total al populației este negativ** (-3,46‰ media județeană) în peste 65% din UAT-urile județului. Toate orașele județului au un bilanț total al populației negativ. 19 UAT-uri au un bilanț total mai mic de -5‰.
- **Declin demografic moderat.** Ritmul mediu anual de creștere înregistrează valori negative (-0,3%), caracteristice atât pentru mediul urban (-0,56%) cât și pentru cel rural (-0,12%). 28 dintre UAT-uri înregistrează un declin demografic, unele dintre acestea având un ritm mediu anual mai mic de -1% (Brateș și Comandău). Populația urbană se află în declin demografic accentuat în timp ce cea rurală are un declin mai lent.
- **Structura pe medii** arată un grad de urbanizare scăzut - 49,75% populație urbană, cu peste 6% mai mic decât media națională, fiind situat și mult sub media regională (de 59,33%)
- **Structura dezechilibrată pe grupe de vârstă** care relevă tendința generală de scădere a populației adulte apte de muncă și a celei tinere, precum și de îmbătrânire a populației prin creșterea ponderii vârstnicilor. Pentru anul 2021, la nivel județean, se observă tendința de îmbătrânire a populației și de reducere a grupei de vârstă 0-14 ani în cazul ambelor sexe atât în mediul urban (cu 0,95%) cât și în cel rural (0,86%). Peste 37% dintre UAT-urile județului înregistrează valori de sub 15% la această grupă de vârstă. Există și două UAT-uri în care ponderea populației tinere este de sub 12% (Vârghiș și Brateș). Peste 82% dintre UAT-urile județului sunt caracterizate de descreșteri ale ponderii populației tinere. Cea mai mică pondere a grupei de vârstă adulte aparține comunelor Vâlcele (55,04%), Belin (61,31%), Brăduț (61,82%) și Sânzieni (63,85%). De altfel, 53,33% dintre UAT-urile județului au o pondere a populației adulte situată sub media județeană (67,36%). Dacă ne raportăm la anul 2011 observăm că 20 de UAT-uri înregistrează scăderi ale ponderii acestei grupe, unele dintre acestea chiar mai mari de 5% (municipiul Sfântu Gheorghe). Ponderile cele mai mari ale populației de peste 65 de ani (de peste 20%) sunt caracteristice comunelor Malnaș, Mereni, Lemnia, Chichiș, Brateș și Aita Mare. În același timp, 80% dintre UAT-urile județului au peste 15% populație în vârstă de 65 de ani și peste iar peste 95% se încadrează în valori de peste 12%, deci au o populație îmbătrânită.
- **Îmbătrânirea populației.** La nivelul anului 2021 județul Covasna avea un indice de mediu de îmbătrânire a populației de 110,78%, valoare considerată destul de mare care confirmă tendința de creștere a grupei vârstnice. Valorile cele mai mari ale acestui indice (peste 150%) caracterizează șapte UAT-uri rurale situate dispersat în cadrul județului (Malnaș, Brateș, Lemnia, Vârghiș, Mereni, Chichiș, Aita Mare). Oricum, 30 dintre UAT-urile județului au valori de peste 100% ceea ce arată că fenomenul de îmbătrânire demografică este generalizat. De altfel, în județul Covasna, doar 8 UAT-uri au valori de sub 80% ale acestui indice, ceea ce indică o populație tânără, fără o perspectivă de îmbătrânire demografică imediată.
- **Rată de dependență demografică ușor ridicată** în anul 2021 (49,99%), cu o scădere ușoară față de anul 2011 (datorată scăderii populației de sub 15 ani, având în vedere că numărul vârstnicilor a crescut constant). Cele mai mari rate de dependență demografică se înregistrează

în comunele care înregistrează fenomenul îmbătrânirii demografice sau care au o populație tânără foarte numeroasă (Vâlcele, Belin, Brăduț, Sânzieni, Hăghig), cu valori ce depășesc 55%.

- **Structura pe sexe este ușor dezechilibrată**, remarcându-se o ușoară dominanță a femeilor 50,76% , în timp ce populația de sex masculin reprezintă 49,24%.
- **Pondere redusă a populației cu studii superioare**. Ponderea populației cu studii superioare se situează cu aproape 5% sub media națională (9,8% față de 14,37%), cu doar 4,17% în mediul rural.
- **Pondere mare a celor care au absolvit doar studii primare și gimnaziale**. Aproape 50% dintre UAT-urile județului, aproape toate aparținând mediului rural, au o pondere de peste 50% a celor care au doar studii primare sau gimnaziale. În același timp, 35% dintre UAT-uri (toate rurale) au o pondere de peste 5% a celor fără școală absolvită. Județul se află peste de media națională în ceea ce privește populația fără școală absolvită (3,92% față de 3% media națională) și în ceea ce privește ponderea analfabeților (2,16% față de 1,36% la nivel național).
- **Infrastructura educațională este oarecum deficitară în mediul rural** prin lipsa unităților de învățământ liceal. Și la nivel județean structura arată predominanța unităților școlare primare și gimnaziale.
- **Scădere a populației școlare** de aproape 15% la nivel județean în perioada 2011-2021. În peste 90% dintre UAT-urile județului se înregistrează scăderi ale populației școlare.
- **Valori relativ mari ale ratei mortalității infantile** (8,09‰), indicator al stării de sănătate a populației. Valori mari, peste 15‰, caracterizează 8 de UAT-uri, toate rurale.
- **Lipsa asistenței medicale primare** în șapte UAT-uri (Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa, Ojdula și Zagon) care nu au cabinet medical de familie.
- **Existența unor zone greu accesibile pentru serviciile de ambulanță**. Există 9 UAT-uri în care ambulanțele ajung foarte greu în anumite areale.
- **Personal medical deficitar** (1,93 medici/1000 locuitori), județul Covasna, situându-se atât sub media națională cât și sub cea regională. Între cele două medii există diferențe foarte mari în această privință, mediul urban beneficiind, la nivelul anului 2021, de 3,9 medici la 1000 de locuitori, în timp ce mediul rural deține o valoare de numai 0,38 medici la 1000 de locuitori. În mediul rural există un opt UAT-uri care nu beneficiază de nici un medic (Arcuș, Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa, Ojdula, Zagon).
- **Populația urbană care trăiește în zone marginalizate se ridică la un procent de 7,2% la nivel județean**. Ponderea cea mai mare a populației urbane care trăiește în zone marginalizate aparține orașului Baraolt (21,23%).
- **Un număr de 23 de UAT-uri se încadrează în definiția marginalizării rurale**, dar opt dintre acestea prezintă o marginalizare severă (Bățani, Belin, Boroșneu Mare, Brăduț, Hăghig, Moacșa, Vâlcele, Dalnic).

Analiza SWOT

Analiza mediului intern

DOMENIUL SOCIO-DEMOGRAFIC	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 17 UAT-uri au înregistrat creșteri de populație, dintre care trei au avut o evoluție ascendent accentuată. ▪ valorile ratei natalității sunt superioare celor de la nivel național (9,20‰) dar și celor regionale (9,67‰), având o medie (pentru perioada 2011-2021) de 10,91%. Deține a doua valoare a acestui indicator comparativ cu celelalte județe care fac parte din regiunea Centru, devansat doar de județul Brașov. ▪ peste 17% din UAT-urilor județului au o rata a natalității mai mare de 12‰. ▪ media județeană a indicelui de vitalitate este de 87,45% (vitalitate destul de ridicată), ușor diferențiat pe cele două medii (83,19% pentru mediul urban și 86,5% pentru mediul rural). ▪ rata medie a plecărilor la nivelul județului Covasna este de 11,47‰, sub media regională (13,76‰) și sub cea națională (16,80‰). ▪ peste 50% dintre UAT-urile județului înregistrează valori pozitive ale bilanțului migrator. ▪ valorile grupei de vârstă tinere sunt ușor superioare atât mediei naționale cât și celei regionale. ▪ majoritatea UAT-urilor (peste 62%) au ponderi ale populației tinere cuprinse între 15-37%. ▪ potențialul de forță de muncă (grupa de vârstă adultă) se menține la un nivel rezonabil. ▪ rata de dependență demografică are o valoare de 49,99% pentru anul 2021, înregistrând o ușoară 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ cea mai mică mărime demografică din regiune ▪ din cele 45 de UAT-uri doar unul înregistra în anul 2021 o populație mai mare de 20000 de locuitori. ▪ peste 50% dintre UAT-urilor județului au o mărime demografică mică (sub 3000 de locuitori). ▪ densitatea mică a populației (60,43 loc/kmp) sub media regiunii și destul de mult sub nivelul național. ▪ scădere a populației între 2011-2021 cu 3,02%. ▪ cea mai mare parte a UAT-urilor (peste 62%), au o evoluție descendentă a populației. ▪ peste 64% dintre UAT-uri au valori mai mici de 10‰ ale ratei natalității. ▪ rata medie a mortalității este de 11,5‰, situându-se peste media regională. Cele mai mari rate ale mortalității (de peste 15‰) se înregistrează în 17,77% din totalul UAT-urilor. ▪ speranța de viață la naștere este de 75,15 ani, valoare care se situează atât sub media națională (75,35 ani) cât și sub cea regională (75,86 ani). ▪ medie (2011-2021) negativă a bilanțului natural la nivelul județului (-1,49‰) ▪ rata sosirilor la nivel județean a fost de 9,76‰, valoare mai mică decât cea înregistrată la nivel regional (14,18‰) și național (16,65‰). Județul Covasna se află pe ultima poziție la nivelul regiunii, având o atractivitate redusă. ▪ bilanț migratoriu negativ (-1,95‰), peste 48% dintre UAT-uri înregistrând deficit. ▪ peste 65% dintre UAT-uri au un bilanț total al populației negativ. ▪ grad redus de urbanizare (49,75% populație urbană), cu peste 6% mai mic decât media națională, fiind situat și sub media regională ▪ tendința de îmbătrânire a populației și de reducere a grupei de vârstă tinere în cazul ambelor sexe. ▪ ponderea populației tinere înregistrează, în intervalul 2011-2021, o scădere atât în mediul urban (cu 0,95%) cât și în cel rural (0,86%). ▪ 53,33% dintre UAT-urile județului au o pondere a populației adulte situată sub media județeană (67,36%). ▪ o creștere a ponderii populației vârstnice la nivel județean (cu 3,12%) și în mediul urban (cu 5,74%).

<p>scădere de 0,91% față de anul 2011.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reducerea mortalității infantile, în perioada 2011-2021, de la 10,12‰ la 5,58‰ arată o îmbunătățire a sistemului sanitar, a educației sanitare și a accesului la resursele sanitare. ▪ asistență socială pentru persoane vârstnice sau persoane defavorizate adecvată. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ peste 70% dintre UAT-uri se înregistrează o creștere a ponderii populației vârstnice. ▪ 80% dintre UAT-urile județului au peste 15% populație în vârstă de 65 de ani și peste. ▪ ușoară feminizare a populației. ▪ județul se află peste de media națională în ceea ce privește populația fără școală absolvită (3,92% față de 3% media națională) sau în ceea ce privește ponderea analfabeților (2,16% față de 1,36% la nivel național). ▪ ponderea populației cu studii superioare se situează cu aproape 5% sub media națională (9,8% față de 14,37%). ▪ infrastructură școlară și sanitară deficientă în mediul rural. ▪ scădere a populației școlare. ▪ existența unor zone greu accesibile pentru serviciile de ambulanță. ▪ personal medical insuficient în mediul rural (8 UAT-uri nu au medic). ▪ șapte UAT-uri nu au cabinet medical de familie. ▪ județul Covasna deține una dintre cele mai ridicate valori la nivel național ale proporției populației urbane care trăiește în zone marginalizate (7,20%) ▪ 57,5% dintre UAT-urile rurale) se încadrează în definiția marginalizării rurale, dar 8 dintre acestea prezintă o marginalizare severă.
--	---

Analiza mediului extern

DOMENIUL STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ	
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> ▪ populație în vârstă de muncă mai numeroasă în mediul urban, constituind o premisă pentru dezvoltarea activităților economice. ▪ fonduri europene pentru recalificarea forței de muncă (Fondul Social European). ▪ forță de muncă relativ ieftină 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ politica demografică la nivel național care nu încurajează creșterea natalității ▪ ineficiența strategiilor naționale privind învățământul și asistența medicală ▪ pierderi de populație tânără și adultă datorită migrațiilor pentru muncă în străinătate pe o perioadă îndelungată ▪ izolarea unor UAT-uri datorată lipsei infrastructurii care va conduce la accentuarea migrației populației tinere.

Tabel 24 – Centralizator disfuncționalități și priorități de intervenție

nr. crt	Descrierea disfuncționalităților	Amplasarea (U.A.T)	Priorități de intervenție
1	Mărime demografică mică (sub 1500 de locuitori)	Dalnic, Comandău, Malnaș, Estelnic, Valea Mare, Moacăsa, Mereni, Brateș	Stabilizarea populației Reforma administrativă prin comasarea comunelor unde este posibil.
2	Densitate relativ scăzută a populației (sub 25 loc/kmp)	Estelnic, Zagon, Lemnia, Dalnic, Bățani, Aita Mare, Vârghiș	Atragerea de populație.
3	Evoluție descendentă a populației în intervalul 2011-2021 (sub -5%)	Brateș, Comandău, Vârghiș, Brețcu, Malnaș, Bixad, Lemnia, Târgu Secuiesc, Baraolt, Zagon, Covasna, Mereni, Dalnic, Zăbala, Chichiș, Sfântu Gheorghe, Poian, Estelnic, Aita Mare	Stabilizarea populației Investiții în infrastructură pentru atragerea de investiții și pentru revitalizarea economică și implicit pentru atragerea populației
4	Valori scăzute ale ratei natalității (sub 8‰)	Comandău, Mereni, Malnaș, Vârghiș, Târgu Secuiesc, Brateș, Aita Mare, Brețcu	Acordarea de facilități populației tinere care dorește să se stabilească în aceste UAT-uri. Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național)
5	Rată medie a mortalității ridicată (peste 15 ‰)	Ilieni, Poian, Lemnia, Aita Mare, Malnaș, Mereni, Bixad, Brateș	Asistență medicală adecvată Informarea populației privind riscurile asupra sănătății
6	Rata medie a sosirilor scăzută (sub 10‰)	Comandău, Brăduț, Baraolt, Estelnic, Dalnic, Brețcu, Sfântu Gheorghe, Covasna, Târgu Secuiesc, Zagon, Vârghiș, Sânzieni, Ghelița, Belin, Turia, Ojdula, Zăbala	Crearea de locuri de muncă prin atragerea de investiții, astfel încât să poată fi atrasă populație tânără
7	Rata medie a plecărilor ridicată (peste 14‰)	Dobârlău, Sita Buzăului, Malnaș, Ilieni, Chichiș	Stabilizarea populației prin crearea de locuri de muncă (mai ales în sectoarele non agricole) Crearea centrelor teritoriale de reconversie profesională. Centre de consultanță pentru șomeri în vederea obținerii sprijinului financiar pentru înființarea unor IMM-uri.
8	Bilanțul total al populației negativ (valori sub -5 ‰)	Brateș, Brețcu, Comandău, Malnaș, Vârghiș, Lemnia, Târgu Secuiesc, Mereni, Zagon, Bixad, Baraolt, Dalnic, Covasna, Sfântu Gheorghe	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național) Crearea de locuri de muncă (în sectorul secundar și terțiar) prin atragerea de investiții, astfel încât să poată fi atrasă populație tânără Dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru atragerea de noi investiții

			astfel încât să poată fi stabilizată populația
9	Declin demografic (ritm mediu anual de creștere sub -0,5%)	Brateș, Comandău, Vârghiș, Brețcu, Malnaș, Bixad, Lemnia, Târgu Secuiesc, Baraolt, Zagon, Covasna, Mereni, Dalnic	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național) Crearea de locuri de muncă (în sectorul secundar și terțiar) prin atragerea de investiții, astfel încât să poată fi atrasă populație tânără Dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru atragerea de noi investiții astfel încât să poată fi stabilizată populația
10	Ponderi reduse (sub 15%) ale populației tinere (perspective demografice de scădere continuă a populației)	Vârghiș, Brateș, Comandău, Malnaș, Covasna, Târgu Secuiesc, Lemnia, Chichiș, Baraolt, Aita Mare, Mereni, Sfântu Gheorghe, Brețcu, Cernat, Catalina, Micfalău, Zagon	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național) Atragerea de populație tânără cu un potențial demografic ridicat
11	Îmbătrânirea populației (indice de îmbătrânire de peste 130%)	Malnaș, Brateș, Lemnia, Vârghiș, Mereni, Chichiș, Aita Mare, Covasna, Comandău, Târgu Secuiesc, Baraolt, Micfalău, Sfântu Gheorghe	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național) Atragerea de populație tânără cu un potențial demografic ridicat Asigurarea unor servicii medicale și sociale specifice pentru populația vârstnică.
12	Pondere mare a celor care au absolvit doar studii primare și gimnaziale, pondere redusă a populației cu studii superioare	Micfalău, Brăduț, Hăghig, Reci, Aita Mare, Estelnic, Malnaș, Moașa, Sita Buzăului, Dobârlău, Batani, Dalnic, Zagon, Comandău, Boroșneu Mare, Vâlcele, Barcani, Valea Mare, Belin	Prevenirea abandonului școlar Încurajarea populației tinere pentru a urma o formă superioară de învățământ. Acordarea de burse pentru cei care urmează învățământul superior cu obligativitatea reîntoarcerii după absolvire (pentru o perioadă de cinci ani).
13	Valori mari ale ratei mortalității infantile (peste 15%)	Brețcu, Bățani, Vâlcele, Comandău, Aita Mare, Barcani, Boroșneu Mare, Valea Crișului	Informarea mamelor privind riscurile pentru sănătate ale copiilor de sub 1 an. Asistență medicală de specialitate
14	Lipsa asistenței medicale primare și personalul medical deficitar	Arcuș, Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moașa, Ojduța, Zagon	Completarea infrastructurii sanitare, în special a celei de bază, prin acordarea de facilități medicilor care doresc să deschidă cabinete medicale în zone dezavantajate.

2.2. Vulnerabilități demografice

Pentru a vedea care este vulnerabilitatea demografică a UAT-urilor județului Covasna s-a realizat un indicator agregat calculat în baza următorilor indicatori demografici (tabel nr. 25):

- Dinamica populației (2011-2021)
- Bilanțul natural al populației (medie pentru intervalul 2011-2021)
- Bilanțul migratoriu al populației (medie pentru intervalul 2011-2021)
- Mortalitatea infantilă (medie pentru intervalul 2011-2021)
- Rata de dependență demografică (2021)
- Ponderea populației de sub 14 ani (2021)

În urma calculării acestui scor (prin adunarea valorilor obținute de fiecare UAT în cazul fiecărui indicator) s-au stabilit mai multe clase de vulnerabilitate demografică:

- Vulnerabilitate demografică scăzută (scor 16 sau mai mic);
- Vulnerabilitate demografică medie (scor 16-19)
- Vulnerabilitate demografică ridicată (scor 20 sau mai mare)

Tabel 25 – Indicatorii și clasele corespondente

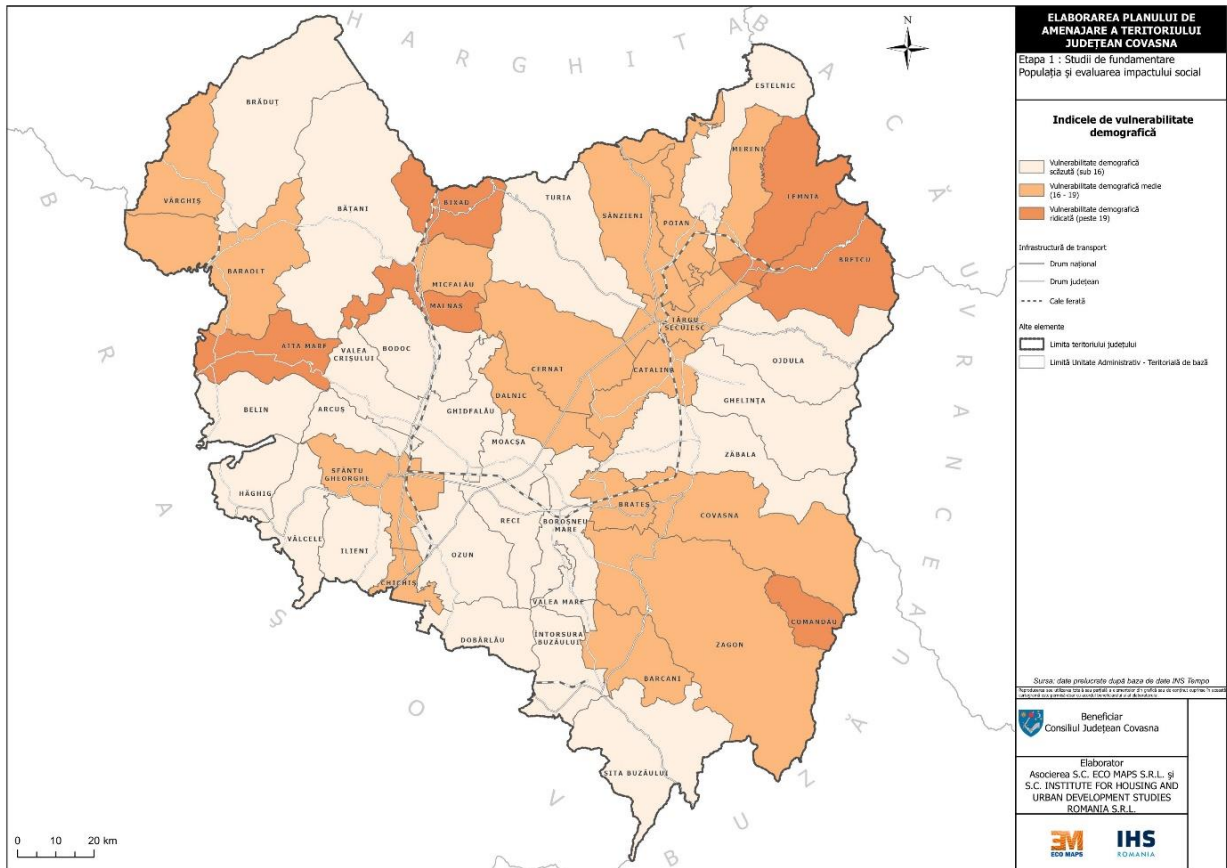
Indicator	Clasa 1	Clasa 2	Clasa 3	Clasa 4
Dinamica populației	Peste 5 %	0.01-5%	-5- 0%	sub -5%
Bilanțul natural	Peste 5‰	0.01-5‰	-5- 0‰	sub -5‰
Bilanțul migratoriu	Peste 5‰	1.01-5‰	-2- 1‰	sub -2‰
Rata de dependență demografică	Sub 45%	45-48%	48,01-50%	peste 50%
Mortalitatea infantilă	0 ‰	0,01-6‰	6,01-10‰	peste 10‰
Ponderea populației de sub 14 ani	Peste 20%	16,01-20%	14,01-16%	sub 14%

În clasa de vulnerabilitate scăzută se încadrează 16 UAT-uri din care un centru urban: Întorsura Buzăului. Multe din UAT-urile care se încadrează în această clasă sunt situate în zona de influență a municipiului Sfântu Gheorghe (Ilienii, Arcuș, Hăghig, Ghidfalău, Bodoc, Belin, Ozun) sau a municipiului Târgu Secuiesc (Ghelința, Turia) beneficiind de un bilanț migratoriu pozitiv și, în anumite cazuri, și de un bilanț natural pozitiv. De asemenea, se observă că tot vulnerabilitate demografică scăzută regăsim în comunele caracterizate de rate foarte mari ale natalității care determină o pondere ridicată a populației tinere (Vâlcele, Brăduț, Bățani). (fig. nr. 59).

În clasa cu vulnerabilitate medie se încadrează 23 UAT-uri, inclusiv orașele Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna și Baraolt.

Doar șase dintre UAT-urile județului Covasna au o vulnerabilitate demografică ridicată (Malnaș, Brețcu, Lemnia, Aita Mare, Bixad și Comandău), acestea având probleme demografice destul de mari (natalitatea scăzută, îmbătrânirea populației, deficit natural și migrator, ritm de creștere negativ).

Figura 59 – Indicele de vulnerabilitate

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

3. Propuneri de eliminare/diminuare a disfuncționalităților

În intervalul 2011-2021, peste 62% dintre UAT-urile din județ au fost afectate de declin demografic. Cu excepția orașului Întorsura Buzăului, toate centrele urbane au avut o evoluție descendentă a populației. O evoluție descendent moderată este evidentă în cea mai mare parte a județului. Indicele de vulnerabilitate demografică, calculat pe baza indicatorilor relevanți atât pentru dinamica populației (evoluția populației, bilanțul natural și migratoriu, mortalitatea infantilă) cât și pentru structura acesteia (rata de dependență demografică, ponderea populației tinere) indică un potențial mai scăzut în cazul orașelor, patru din cele cinci UAT-uri urbane având o vulnerabilitate medie, clasă în care se înscriu în total 23 de UAT-uri. La acestea se adaugă alte opt comune care sunt caracterizate de o vulnerabilitate ridicată. Bilanțul natural și migratoriu negativ și ponderea scăzută a populației tinere reprezintă factorii demografici determinanți. Bilanțul total al populației este negativ (-3,46‰ media județeană) în peste 65% din UAT-urile județului. Toate aceste premise negative conduc la fluxuri emigraționale (temporare sau definitive) însemnate, deficitul migratoriu caracterizând aproape 50% dintre UAT-uri. În acest context, cunoscut fiind faptul ca migrează în general populația tânără, rata natalității este afectată, peste 60% dintre UAT-uri având valori mai mici de 10‰. Pe acest fond se produce îmbătrânirea populației, fenomen care caracterizează peste 95% dintre UAT-urile județului Covasna (valori de peste 12% ale populației de 65 de ani și peste).

În documentele de planificare strategică existente obiectivele de dezvoltare și măsurile identificate nu abordează, în mod direct, decât într-o foarte mică măsură, problematica demografică, comportamentul demografic al populației fiind influențat de existența, sau mai degrabă inexistența, unor politici naționale în domeniu. Pe de altă parte, reflectă, în mod indirect, impactul obiectivelor și măsurilor adoptate și implementate, la nivel local, în plan economic, social, etc.

La nivel național, în *Strategia de dezvoltare teritorială a României – Studiul de fundamentare I: Analiza structurii și evoluției demografice* (2014) se evidențiază că „obiectivul general în privința analizei structurii și evoluției demografice este creșterea stabilității populației în consecvență cu resursele teritoriului și comunităților”. De asemenea, în cadrul aceluiași document sunt indicate o serie de obiective specifice teritoriale, printre care: „atenuarea tendinței de scădere a populației, sprijinirea proceselor de relocare a populației și revitalizarea teritoriilor slab populate”.

În *Strategia națională pentru dezvoltare durabilă a României 2013-2020-2030* (2008), se indică necesitatea elaborării unei „Strategii privind populația României pe termen lung (până în 2050) și foarte lung (până la sfârșitul secolului). O astfel de Strategie ar trebui să vizeze trei obiective principale: ameliorarea stării de sănătate, reducerea mortalității și creșterea duratei medii de viață; evitarea unei emigrații masive; redresarea natalității, presupunând adoptarea unor “măsuri urgente de protecție și susținere a familiei prin prestații (transferuri financiare) și servicii sociale accesibile tuturor”.

La nivel regional, *Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027* (2021) atrage, de asemenea atenția asupra situației demografice în zonele rurale și, mai ales, asupra procesului rapid de îmbătrânire demografică. Previzuniile din acest plan arată o “înrăutățire în următorii ani a indicatorilor demografici din mediul rural din Regiunea Centru (scădere accentuată a numărului populației, creșterea dezechilibrelor între grupele de vârstă).” În cadrul Strategiei de dezvoltare regională din cadrul planului definește unul dintre obiectivele strategice „creșterea coeziunii sociale a Regiunii Centru prin îmbunătățirea incluziunii sociale, creșterea accesului la servicii de educație, sănătate și facilitarea integrării pe piața muncii”.

Având în vedere declinul demografic care afectează o anumită parte a UAT-urilor din județ, precum și alte vulnerabilități identificate (precum areale cu valori scăzute ale natalității, areale cu valori ridicate ale mortalității, îmbătrânire demografică, etc.) sunt necesare măsuri pentru a stabili populația și a revitaliza zonele afectate din punct de vedere demografic. Dar ar trebui menționat că atât dinamica demografică cât și evoluția principalilor indicatori se află în strânsă dependență cu gradul de atractivitate locală, determinat de potențialul de polarizare al localității, de potențialul de dezvoltare economică și socială, de gradul de dezvoltare al infrastructurii generale, de accesibilitate și conectivitate, precum și capacitatea de valorificare a resurselor existente. La acestea se adaugă faptul că după anul 1989 comportamentul demografic al populației s-a schimbat semnificativ iar valorile ridicate ale emigrației au indus modificări majore cu efecte pe termen mediu și lung asupra structurilor demografice.

Valorile populației prognozate pentru orizontul de timp 2032, în varianta medie, arată o menținere a acestor tendințe de diminuare a populației (mai ales a celei tinere și în vârstă de muncă) în aceleași areale vulnerabile. În același timp, se preconizează o creștere a populației de peste 65 ani, deci o accelerare a procesului de îmbătrânire demografică.

Pornind de la considerentele enunțate anterior, măsurile propuse trebuie să fie adaptate nevoilor și specificităților demografice ale comunităților locale în corelație cu obiectivele și măsurile identificate în plan economic, social, etc. care trebuie să conducă la creșterea calității vieții populației și implicit la un proces de revitalizare demografică. Pentru (1). identificarea vulnerabilităților teritoriale existente, (2). a impactului social asupra comunităților componente județului și (3). a măsurilor preliminare care vor fi propuse în detaliu la nivel de programe și proiecte în cadrul etapelor trei și patru a documentației PATJ, în completarea prezentului Studiu de fundamentare nr. 2 a fost realizată evaluarea impactului social (Studiu de Fundamentare nr. 10 – Sondajul asupra populației) la nivelul UAT-urilor din celor cinci microregiuni, pentru a identifica modul în care cetățenii din aceste zone percep situația economico-socială în momentul realizării prezentului studiu de fundamentare.

În acest context, principalele propuneri în domeniul analizat, vor viza în etapele următoare aspecte (tabel nr. 26):

- ✓ **Stabilizarea populației, atenuarea declinului demografic și revitalizarea demografică a arealelor cu potențial demografic scăzut**
- ✓ **Reducerea declinului demografic prin acordarea unor facilități persoanelor care se stabilesc în zone depopulate**
- ✓ **Stabilizarea populației prin dezvoltarea infrastructurii și creșterea accesibilității la servicii educaționale, sanitare, sociale**
- ✓ **Redresarea natalității prin acordarea unor facilități (ex. stimulente financiare) familiilor/persoanelor cu peste doi copii**
- ✓ **Acțiuni de informare/prevenție menite să conducă la scăderea mortalității infantile**
- ✓ **Atenuarea tendințelor de emigrare prin crearea de locuri de muncă la nivel local (în activități non-agricole)**
- ✓ **Asigurarea unor servicii medicale și sociale specifice pentru populația vârstnică**
- ✓ **Completarea infrastructurii sanitare**

Tabel 26 – Centralizator propuneri

nr. crt	Propuneri	Amplasarea (U.A.T)
1	Stabilizarea populației, atenuarea declinului demografic și revitalizarea demografică a arealelor cu potențial demografic scăzut	Comune cu sub 1500 de locuitori Dalnic, Comandău, Malnaș, Estelnic, Valea Mare, Moacșa, Mereni, Brateș Evoluție descendentă a populației (sub -5%) Brateș, Comandău, Vârghiș, Brețcu, Malnaș, Bixad, Lemnia, Târgu Secuiesc, Baraolt, Zagon, Covasna, Mereni, Dalnic, Zăbala, Chichiș, Sfântu Gheorghe, Poian, Estelnic, Aita Mare
2	Reducerea declinului demografic prin acordarea unor facilități persoanelor care se stabilesc în zone depopulate	Declin demografic (ritm mediu anual de creștere sub -0,5%) Brateș, Comandău, Vârghiș, Brețcu, Malnaș, Bixad, Lemnia, Târgu Secuiesc, Baraolt, Zagon, Covasna, Mereni, Dalnic
3	Stabilizarea populației prin dezvoltarea infrastructurii și creșterea accesibilității la servicii educaționale, sanitare, sociale	Lipsa asistenței medicale primare Arcuș, Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa, Ojdula, Zagon Ponderi reduse (sub 15%) ale populației tinere (perspective demografice de scădere continuă a populației) Vârghiș, Brateș, Comandău, Malnaș, Covasna, Târgu Secuiesc, Lemnia, Chichiș, Baraolt, Aita Mare, Mereni, Sfântu Gheorghe, Brețcu, Cernat, Catalina, Micfalău, Zagon
4	Redresarea natalității prin acordarea unor facilități (ex. stimulente financiare) familiilor/persoanelor cu peste doi copii	Valori scăzute ale ratei natalității (sub 8‰) Comandău, Mereni, Malnaș, Vârghiș, Târgu Secuiesc, Brateș, Aita Mare, Brețcu
5	Acțiuni de informare/prevenție menite să conducă la scăderea mortalității infantile	Valori mari ale ratei mortalității infantile (peste 15‰) Brețcu, Bățani, Vâlcele, Comandău, Aita Mare, Barcani, Boroșneu Mare, Valea Crișului
6	Atenuarea tendințelor de emigrare prin crearea de locuri de muncă la nivel local (în activități non-agricole)	Rata medie a plecărilor ridicată (peste 14 ‰) Dobârlău, Sita Buzăului, Malnaș, Iieni, Chichiș
7	Asigurarea unor servicii medicale și sociale specifice pentru populația vârstnică	Îmbătrânirea populației Malnaș, Brateș, Lemnia, Vârghiș, Mereni, Chichiș, Aita Mare, Covasna, Comandău, Târgu Secuiesc, Baraolt, Micfalău, Sfântu Gheorghe

Vor fi necesare măsuri pentru a putea stabili populația și a revigora anumite areale din punct de vedere demografic. În acest sens necesitățile vor fi de ordin investițional, atât în ceea ce privește infrastructura (infrastructura deficitară se corelează cu depopularea și îmbătrânirea populației) dar mai ales revitalizarea economică, dar și ridicarea calității vieții. De asemenea, ar trebui realizate programe de sprijinire ale comunităților marginalizate (urbane și rurale) printr-o ofertă adecvată de locuri de muncă și prin monitorizarea populației școlare (pentru prevenirea abandonului școlar). Există necesitatea îmbunătățirii accesului la educație și servicii de sănătate în special în zonele rurale afectate de îmbătrânirea populației sau în cele în care grupa de vârstă tânără deține ponderi importante. Nu în ultimul rând ar trebui să existe asigurarea personalului medical pentru serviciile primare de sănătate în toate UAT-urile.

4. Evoluție: prognoze, scenarii sau alternative de dezvoltare

4.1. Prognoza demografică

Scopul proiectării demografice a populației este acela de a se anticipa (pe baza analizei unor indicatori demografici (natalitate, mortalitate, migrație) evoluția probabilă a acesteia până în anul 2030 atât pentru grupele mari de vârstă cât și pentru total populație. Prognoza s-a realizat pentru un orizont temporal de 5, 10 și 15 ani (pentru anii 2027, 2032 și 2037). Proiectarea populației a vizat trei variante: medie, optimistă și pesimistă.

Estimarea tendințelor viitoare ale evoluției populației județului a plecat de la premisa că următoarele elemente rămân în parametrii actuali: dinamica populației urbane și rurale și caracteristicile mișcării naturale și migratorii. Metoda de prognozare a populației a avut la bază datele privind populația după domiciliu la nivel de UAT între anii 2011-2021, furnizate de INS. Motivația pentru care s-a luat în considerare populația cu domiciliul este pentru că nu există date la nivel de UAT privind populația rezidentă (deși relevanța acesteia este probabil mai mare). Intervalul menționat a fost ales pentru că pe baza acestuia s-au realizat toate analizele anterioare prin intermediul cărora se pot realiza corelații cu etapele precedente.

Având în vedere diferențele mici înregistrate între cei trei ani (2027, 2032 și 2037) analiza la nivel teritorial cât și prognoza pentru grupele mari de vârstă (importantă pentru fixarea anumitor obiective și măsuri) s-a realizat pentru anul 2032.

Aceste considerente conduc la aprecierea că în următorii 10-15 de ani, județul își va menține tendința din perioada trecută (din ultimii 10 de ani), întrucât circumstanțele creșterii demografice nu s-au schimbat în ultima perioadă pe total județ.

Varianta I (medie) de prognoză

În această variantă de prognoză populația județului Covasna ar scădea cu 7629 locuitori (cu o medie de aproximativ 635 locuitori pe an), pentru anul 2032, respectiv cu 4450 locuitori pentru anul 2027 și 10808 pentru anul 2037. În această ipoteză de evoluție se presupune existența unei continuități în ce privește parametrii de evoluție demografică, menținându-se tendințele manifestate în perioada ultimilor ani, rezultând o variantă medie în care populația urbană ar scădea, anual, cu 360 de persoane. Pe de altă parte, populația rurală ar înregistra o scădere de numai 18 persoane pe an.

În această ipoteză populația urbană ar scădea cu 4326 persoane până în anul 2032 (7417 persoane până în 2027 și 10507 de persoane până în anul 2037), în timp ce în mediul rural se va înregistra o scădere de numai 212 persoane (până în 2032) (tabel nr. 27). Scăderile mici din mediul rural se datorează, în parte, faptului că acest mediu este caracterizat de rate mai ridicate ale natalității și, în plus, sunt multe UAT-uri care au în prezent o populație tânără relativ numeroasă.

Tabel 27 – Dinamica populației față de anul 2021 în varianta I (medie) de prognoză (2027, 2032, 2037) (număr persoane)

	Dinamica 2021-2027	Dinamica 2021-2032	Dinamica 2021-2037
Județul Covasna	-4451	-7630	-10809
Urban	-4326	-7417	-10507
Rural	-124	-213	-301
MUNICIPIUL SFANTU GHEORGHE	-2372	-4067	-5761
MUNICIPIUL TARGU SECUIESC	-1004	-1721	-2439

ORAS BARAOLT	-442	-757	-1073
ORAS COVASNA	-513	-879	-1246
ORAS INTORSURA BUZAULUI	4	8	11
AITA MARE	-54	-93	-131
ARCUS	139	239	338
BARCANI	34	59	83
BATANI	43	74	105
BELIN	201	345	488
BIXAD	-96	-165	-233
BODOC	64	110	156
BOROSNEU MARE	38	64	91
BRADUT	106	181	257
BRATES	-111	-191	-270
BRETCU	-223	-382	-541
CATALINA	-89	-153	-216
CERNAT	-34	-58	-82
CHICHIS	-58	-99	-141
COMANDAU	-66	-113	-161
DALNIC	-38	-64	-91
DOBARLAU	17	28	40
ESTELNIC	-39	-67	-94
GHELINTA	97	166	235
GHIDFALAU	-20	-34	-48
HAGHIG	80	137	195
ILIENI	91	156	221
LEMNIA	-99	-169	-240
MALNAS	-58	-99	-141
MERENI	-53	-91	-128
MICFALAU	-45	-77	-110
MOACSA	5	9	12
OJDULA	56	96	136
OZUN	-17	-28	-40
POIAN	-61	-105	-148
RECI	15	25	36
SANZIENI	-80	-136	-193
SITA BUZAULUI	-32	-55	-77
TURIA	-57	-98	-139
VALCELE	733	1257	1780
VALEA CRISULUI	43	74	105
VALEA MARE	-11	-20	-28
VARGHIS	-116	-199	-281
ZABALA	-182	-312	-442
ZAGON	-249	-427	-604

Sursa datelor: date calculate după date INS

Varianta II (optimistă) - de prognoză

O altă variantă de prognoză este cea optimistă, care, ar trebui să conducă la o creștere de populație, inclusiv în mediul urban. Aceasta este puțin probabilă, putând fi atinsă doar în condițiile unui boom economic (care să conducă la crearea de noi locuri de muncă și la atenuarea emigrației). Chiar și în aceste condiții gradul de îmbătrânire al populației (care va conduce la un bilanț natural negativ și în următorii ani) o va face foarte greu realizabilă. Totuși, în această variantă s-ar înregistra o creștere de populație de 17523 locuitori (2027), de 14026 locuitori pentru orizontul anului 2032 și de 10529 pentru anul 2037. Pentru mediul urban s-ar înregistra creșteri pentru 2027 (cu 6327 locuitori) și pentru 2032 (cu 2973 locuitori). Pentru mediul rural ar fi înregistrate creșteri pentru toți cei trei ani de prognoză: cu 11150 (2027), 11053 (2032) și 10955 (2037).

Varianta III (pesimistă) - de prognoză

Această variantă poate fi luată în calcul atunci când parametrii evoluției demografice s-ar modifica semnificativ prin creșterea mișcării migratorii a populației și chiar o relativă depopulare a spațiului rural sau prin modificarea intensității fenomenelor demografice (îmbătrânirea accentuată a populației, intensificarea plecărilor definitive și a celor temporare pentru muncă). În acest caz am putea asista la o scădere semnificativă a populației. Cu toate acestea, nici acest scenariu nu este unul foarte probabil.

În lipsa unui aport migratoriu semnificativ, principalul factor al creșterii demografice ar urma să fie sporul natural. Totuși, contingentul feminin de vârstă fertilă care va asigura reproducerea populației în următorii 10-15 ani chiar dacă se va menține relativ constant, nu va conduce la o creștere semnificativă a natalității. În același timp, se poate înregistra o creștere a numărului persoanelor vârstnice, putând crește și rata mortalității.

Este deci puțin probabilă o creștere semnificativă a bilanțului natural. Se poate estima și o reducere simțitoare a aportului migrator, bilanțul migrator devenind un factor de scădere demografică.

În aceste condiții, scăderea populației va fi destul de mare (tabel nr.28), cu peste 29282 de locuitori la nivelul județului (17807 de locuitori în mediul urban) pentru anul 2032. În această variantă, și în mediul rural s-ar înregistra o scădere semnificativă de 11478 persoane pentru același an.

Pentru anul 2027 în ambele medii se va asista în continuare la descreșterea populației, principala cauză a reducerii acesteia fiind plecările către orașe mai mari (dar și migrația externă temporară sau definitivă), precum și repartitia dezechilibrată pe vârste a populației care va genera scăderea demografică în continuare, pe cale naturală. Această tendință descendentă se va menține pentru toți anii de prognoză datorită ieșirilor demografice prin decese sau emigrație. Astfel, dacă pentru anul 2027, în această variantă de prognoză, se va înregistra o scădere de 26424 locuitori, pentru anul 2037 scăderea va fi de 32147 locuitori, pe fondul unei scăderi de populație și în mediul rural (cu 11558 persoane).

Tabel 28 – Prognoza populației județului Covasna (total și pe medii de rezidență)

	Varianta medie de prognoză			Varianta optimistă de prognoză			Varianta pesimistă de prognoză		
	2027	2032	2037	2027	2032	2037	2027	2032	2037
Total județ	219741	216562	213383	241715	238218	234721	197767	194906	192045
Urban	106995	103905	100815	117695	114295	110896	96296	93515	90733
Rural	112746	112657	112568	124020	123923	123825	101471	101391	101312

Sursa datelor: date calculate după date INS

Diferențieri teritoriale ale populației prognozate

Evoluția populației va cunoaște însă unele diferențieri în teritoriul județului, în funcție de ritmul de creștere a populației (vitalitate diferită, gradul inegal de deteriorare al structurii demografice, dezechilibrele instalate) dar și de gradul de dezvoltare economică, precum și de gradul de accesibilitate. (tabele nr. 29, 30 și 31)

Tabel 29 – Prognoza populației pentru 2027, 2032 și 2037 (varianta I-medie)
 – diferențieri teritoriale

	Populația în 2027	Populația în 2032	Populația în 2037
MUNICIPIUL SFANTU GHEORGHE	60424	58729	57035
MUNICIPIUL TARGU SECUIESC	18332	17615	16897
ORAS BARAOLT	8539	8224	7908
ORAS COVASNA	10346	9980	9613
ORAS INTORSURA BUZAULUI	9354	9358	9361
AITA MARE	1555	1516	1478
ARCUS	1823	1923	2022
BARCANI	4041	4066	4090
BATANI	4792	4823	4854
BELIN	3471	3615	3758
BIXAD	1601	1532	1464
BODOC	2665	2711	2757
BOROSNEU MARE	3352	3378	3405
BRADUT	5290	5365	5441
BRATES	1265	1185	1106
BRETCU	3252	3093	2934
CATALINA	3206	3142	3079
CERNAT	3979	3955	3931
CHICHIS	1447	1406	1364
COMANDAU	883	836	788
DALNIC	889	863	836
DOBARLAU	2209	2220	2232
ESTELNIC	1081	1053	1026
GHELINTA	5276	5345	5414
GHIDFALAU	2636	2622	2608
HAGHIG	2515	2572	2630
ILIENI	2144	2209	2274
LEMNIA	1737	1667	1596
MALNAS	952	911	869
MERENI	1207	1169	1132
MICFALAU	1745	1713	1680
MOACSA	1247	1251	1254
OJDULA	3743	3783	3823
OZUN	4622	4611	4599
POIAN	1651	1607	1564

RECI	2306	2316	2327
SANZIENI	4538	4482	4425
SITA BUZAULUI	4786	4763	4741
TURIA	3792	3751	3710
VALCELE	6446	6970	7493
VALEA CRISULUI	2525	2556	2587
VALEA MARE	1121	1112	1104
VARGHIS	1621	1538	1456
ZABALA	4474	4344	4214
ZAGON	4859	4681	4504

Sursa datelor: date calculate după date INS

Tabel 30 – Prognoza populației pentru 2027, 2032 și 2037 (varianta II-optimistă)
 – diferențieri teritoriale

	Populația în 2027	Populația în 2032	Populația în 2037
MUNICIPIUL SFANTU GHEORGHE	66466	64602	62738
MUNICIPIUL TARGU SECUIESC	20165	19376	18587
ORAS BARAOLT	9393	9046	8699
ORAS COVASNA	11381	10978	10575
ORAS INTORSURA BUZAULUI	10290	10293	10297
AITA MARE	1710	1668	1625
ARCUS	2006	2115	2225
BARCANI	4446	4473	4500
BATANI	5272	5306	5340
BELIN	3818	3976	4134
BIXAD	1761	1686	1610
BODOC	2932	2982	3033
BOROSNEU MARE	3687	3716	3746
BRADUT	5819	5902	5985
BRATES	1391	1304	1216
BRETCU	3578	3403	3228
CATALINA	3527	3457	3387
CERNAT	4377	4351	4324
CHICHIS	1592	1546	1501
COMANDAU	971	919	867
DALNIC	978	949	919
DOBARLAU	2429	2442	2455
ESTELNIC	1189	1159	1128
GHELINTA	5803	5879	5955
GHIDFALAU	2900	2884	2869
HAGHIG	2767	2830	2893
ILIENI	2358	2430	2501
LEMNIA	1911	1834	1756
MALNAS	1047	1002	956

MERENI	1328	1286	1245
MICFALAU	1919	1884	1848
MOACSA	1372	1376	1380
OJDULA	4117	4161	4205
OZUN	5085	5072	5059
POIAN	1816	1768	1720
RECI	2536	2548	2559
SANZIENI	4992	4930	4867
SITA BUZAULUI	5265	5240	5215
TURIA	4171	4126	4081
VALCELE	7091	7667	8243
VALEA CRISULUI	2778	2812	2846
VALEA MARE	1233	1224	1215
VARGHIS	1783	1692	1601
ZABALA	4921	4778	4635
ZAGON	5345	5150	4954

Sursa datelor: date calculate după date INS

Tabel 31 – Prognoza populației pentru 2027, 2032 și 2037 (varianta III-pesimistă)
 – diferențieri teritoriale

	Populația în 2027	Populația în 2032	Populația în 2037
MUNICIPIUL SFANTU GHEORGHE	54381	52856	51331
MUNICIPIUL TARGU SECUIESC	16499	15853	15208
ORAS BARAOLT	7685	7402	7118
ORAS COVASNA	9311	8982	8652
ORAS INTORSURA BUZAULUI	8419	8422	8425
AITA MARE	1399	1365	1330
ARCUS	1641	1731	1820
BARCANI	3637	3659	3681
BATANI	4313	4341	4369
BELIN	3124	3253	3383
BIXAD	1441	1379	1317
BODOC	2399	2440	2481
BOROSNEU MARE	3016	3041	3065
BRADUT	4761	4829	4896
BRATES	1138	1067	995
BRETCU	2927	2784	2641
CATALINA	2885	2828	2771
CERNAT	3581	3560	3538
CHICHIS	1302	1265	1228
COMANDAU	795	752	709
DALNIC	801	776	752
DOBARLAU	1988	1998	2009
ESTELNIC	973	948	923

GHELINTA	4748	4810	4873
GHIDFALAU	2373	2360	2347
HAGHIG	2264	2315	2367
ILIENI	1930	1988	2047
LEMNIA	1564	1500	1437
MALNAS	857	820	782
MERENI	1086	1053	1019
MICFALAU	1570	1541	1512
MOACSA	1122	1126	1129
OJDULA	3369	3405	3441
OZUN	4160	4150	4139
POIAN	1486	1447	1407
RECI	2075	2084	2094
SANZIENI	4085	4033	3982
SITA BUZAULUI	4308	4287	4267
TURIA	3413	3376	3339
VALCELE	5801	6273	6744
VALEA CRISULUI	2273	2301	2328
VALEA MARE	1008	1001	994
VARGHIS	1459	1385	1310
ZABALA	4027	3910	3793
ZAGON	4373	4213	4053

Sursa datelor: date calculate după date INS

Populația prognozată (2032- varianta I) - particularități teritoriale

Există diferențieri teritoriale în ceea ce privește populația medie prognozată. Practic, peste 82 % dintre UAT-urile județului se vor încadra în clasa de mărime 1500-5000 de locuitori iar 20% dintre UAT-uri vor avea sub 1500 de locuitori. Peste 10000 de locuitori vor avea cele două municipii ale județului (Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc). Doar trei comune vor depăși 5000 de locuitori (Vâlcele, Brăduț, și Ghelintă), acestea fiind caracterizate de o natalitate ridicată și o populație tânără numeroasă. Și în celelalte două variante de prognoză se mențin aceleași zone de viabilitate demografică, rezultând că, în cazul de față, factorul demografic, alături de cel economic, este unul determinant pentru menținerea unui anumit nivel de populație. La acesta se adaugă, uneori, și structura etnică sau confesională.

Efectul acestei evoluții demografice se va resimți în structura rețelei de localități a județului, talia medie a comunelor se va reduce în următorii ani. Diferențe apar doar în cazul ponderii diferitelor categorii de mărime din total UAT-uri (tabel nr. 32).

Tabel 32 – Variante de prognoză pe categorii demografice (2032)

Categorie	Varianta medie (nr. UAT-uri)	%	Varianta pesimistă (nr. UAT-uri)	%	Varianta optimistă (nr. UAT-uri)	%
Sub 1500 locuitori	9	20	13	28.89	8	17.78
1500-3000	14	31.11	12	26.67	15	33.33
3000-5000	14	31.11	14	31.11	10	22.22
5000-10000	6	13.34	4	8.89	8	17.78
Peste 10000	2	4.44	2	4.44	4	8.89

Sursa datelor: date calculate după INS

Creșterea medie (2032 –varianta I)

Creșterea medie la nivelul județului Covasna pentru perioada 2021-2032 va fi (pe baza datelor prognozate) de -3,4% la nivelul județului, cu valori mai pesimiste în cazul mediului urban (-6,66%), în special datorită ratei plecărilor, pe fondul unui bilanț natural negativ. În cazul mediului rural rata este tot negativă dar la valori mai moderate, -0,19%, aici bilanțul natural și migratoriu fiind, în multe cazuri, pozitiv.

Peste 62% dintre UAT-urile județului vor înregistra scăderi de populație, rata de creștere fiind negativă, cu valori cuprinse între -0,61% (Ozun) și -13,87% (Brateș). În schimb, numai 37,77% dintre UAT-urile județului vor înregistra o rată de creștere pozitivă, cu valori cuprinse între 0,08% și 21,99% (Vâlcele). Dintre orașele județului doar orașul Întorsura Buzăului va avea o rată de creștere pozitivă, dar cu valori foarte mici (de sub 1%).

În profil teritorial, față de situația actuală, cele mai mari descreșteri (cu valori mai mici de -5%) se vor înregistra în aceleași areale problematice și în prezent. Cele mai mari valori ale ratei de creștere (de peste 10%) se înregistrează în comunele Vâlcele, Arcuș și Belin (tabel nr. 33).

Tabel 33 – Creșterea medie prognozată pentru 2032 (varianta I)

UAT	Creștere medie 2021-2032
Județul Covasna	-3,40
Urban	-6,66
Rural	-0,19
BRATES	-13.87
COMANDAU	-11.96
VARGHIS	-11.43
BRETCU	-10.99
MALNAS	-9.83
BIXAD	-9.71
LEMNIA	-9.21
MUNICIPIUL TARGU SECUIESC	-8.90
ORAS BARAOLT	-8.43
ZAGON	-8.35
ORAS COVASNA	-8.10
MERENI	-7.19
DALNIC	-6.94

ZABALA	-6.70
CHICHIS	-6.60
MUNICIPIUL SFANTU GHEORGHE	-6.48
POIAN	-6.12
ESTELNIC	-5.94
AITA MARE	-5.76
CATALINA	-4.64
MICFALAU	-4.33
SANZIENI	-2.95
TURIA	-2.55
VALEA MARE	-1.73
CERNAT	-1.44
GHIDFALAU	-1.27
SITA BUZAULUI	-1.13
OZUN	-0.61
ORAS INTORSURA BUZAULUI	0.08
MOACSA	0.70
RECI	1.10
DOBARLAU	1.29
BARCANI	1.47
BATANI	1.56
BOROSNEU MARE	1.94
OJDULA	2.60
VALEA CRISULUI	2.99
GHELINTA	3.20
BRADUT	3.49
BODOC	4.24
HAGHIG	5.64
ILIENI	7.60
BELIN	10.54
ARCUS	14.19
VALCELE	22.00

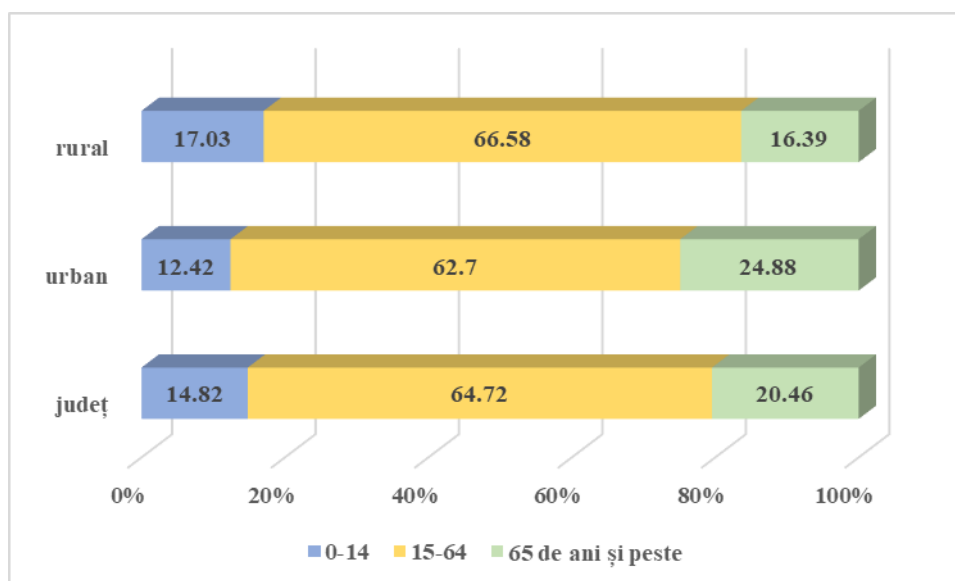
Sursa datelor: date calculate după date INS

Prognoza populației pe principalele grupe de vârstă

La nivelul județului se constată o creștere a populației de 65 de ani și peste, accentuându-se tendința de îmbătrânire a populației, dar, mai ales o tendință de scădere a populației adulte dar și a grupeii de vârstă tânără (0-14 ani).

Dacă facem o analiză pe cele trei mari grupe de vârstă constatăm că la nivelul județului populația tânără va avea o pondere de 14,82%, în timp ce ponderea vârstnicilor va fi destul de mare, ajungând la peste 20%, conturându-se o tendință de îmbătrânire a populației (fig. nr. 60), în special pentru mediul urban. Populația adultă (aptă de muncă) va înregistra valori de sub 65% în ambele medii, aspect care ridică probleme legate de volumul de forță de muncă dar și de perspectiva demografică a județului. Diferențele dintre cele două medii sunt semnificative, populația urbană având o tendință mai accentuată de îmbătrânire, în principal datorită unei speranțe de viață mai mari.

Figura 60 – Structura pe grupe mari de vârstă -2032 (%)

Sursa datelor: date calculate după INS)

Populația tânără a județului va înregistra o scădere cu 9,38% față de valorile actuale. Astfel, în anul 2032 aceasta va ajunge la 32099 persoane, împărțită inegal pe cele două medii (12911 persoane în mediul urban și 19188 persoane în mediul rural).

Din totalul de 45 de UAT-uri ale județului, peste 37% se vor confrunta cu probleme legate de populația tânără (valori sub 300 de persoane), în timp ce doar 6 dintre acestea vor avea peste 1000 de persoane în vârstă de 0-14 ani (Anexa 1).

Cele mai defavorizate UAT-uri din acest punct de vedere se regăsesc oarecum grupat la nivelul județului aparținând aproape în totalitate mediului rural, cu valori pentru anul 2032 de sub 200 de persoane care să aparțină grupei de vârstă 0-14 ani (Comandău, Brateș, Estelnic, Vârghiș, Malnaș, Aita Mare, Mereni, Dalnic, Valea Mare, Moacșa și Chichiș). În același timp, 28 dintre UAT-uri vor avea o pondere a populației tinere de sub 15%, iar zece dintre acestea chiar sub 10% (Brateș, Comandău, Vârghiș, Estelnic, Aita Mare, Brețcu, Covasna).

Rata de creștere a populației tinere pentru intervalul 2021-2032 va fi negativă la nivelul județului, de -9,38%, dar și la nivelul celor două medii. În profil teritorial rata de creștere negativă caracterizează 36 de UAT-uri. Cele mai mici rate (de sub -10%) se vor înregistra într-un număr de 23 UAT-uri din care patru urbane: Sfântu Gheorghe, Chichiș, Dobârlău, Moacșa, Malnaș, Valea Crișului, Mereni, Valea Mare, Poian, Ghidfalău, Târgu Secuiesc, Lemnăbala, Baraolt, Bixad, Covasna, Zagon, Aita Mare, Brețcu, Estelnic, Vârghiș, Comandău și Brateș. În același timp, rate foarte mari de creștere ale populației tinere (peste 10%) se vor înregistra în doar patru UAT-uri rurale: Vâlcele, Arcuș, Belin și Ilieni.

Populația adultă va înregistra o pierdere netă de 10877 persoane, dar cu discrepanțe remarcabile pe cele două medii. În timp ce mediul urban va avea o pierdere netă la această grupă de vârstă de 11262 de persoane, mediul rural va înregistra o creștere de 385 de persoane.

Rata de creștere a populației adulte va fi, în intervalul 2021-2032, în medie de -7,2%, dar cu diferențe foarte mari între mediul urban (-15,23%) și mediul rural (0,51%). Ratele negative caracterizează toate unitățile urbane.

Dintre cele 45 UAT-uri ale județului 6 vor avea o descreștere destul de accentuată (sub -10%) a populației adulte (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Comandău, Malnaș, Covasna și Barolt), iar 19 vor avea o descreștere moderată (cu valori cuprinse între -10% și -0,1%). Creșteri se vor înregistra în pesate 46% dintre UAT-uri, din care patru vor avea chiar creșteri accentuate (peste 10%) ale populației adulte (Vâlcele, Belin, Arcuș, Hăghig).

Populația vârstnică (65 de ani și peste) va înregistra o creștere medie de peste 17% în următorii ani, cu mari diferențieri între mediul urban, unde se va înregistra o creștere de peste 30% și cel rural care va fi caracterizat de o creștere de 2,72%.

În mediul urban această valoare este o consecință directă a îmbătrânirii populației, dar și a unui volum de populație de vârstă adultă relativ mare care va trece în grupa de peste 65 de ani, în timp ce în mediul rural creșterea mai moderată este dată de speranța de viață mai mică și de contingentul actual mai redus de populație adultă. Același lucru este reflectat și de ponderile pe care această grupă de vârstă le va avea la nivelul celor două medii (24,87% pentru mediul urban și 16,39% pentru cel rural), depășind în ambele cazuri 12% și reflectând un fenomen de îmbătrânire demografică care se va generaliza. Așa se explică faptul că scăderile cele mai mari ale populației vârstnice se vor înregistra în UAT-urile care deja sunt afectate de fenomenul îmbătrânirii demografice (Bixad, Bățani, Valea Mare, Poian, Aita Mare).

Din totalul UAT-urilor județului, peste 86% vor avea ponderi de peste 15% ale populației vârstnice și chiar peste 20% (Sfântu Gheorghe, Malnaș, Comandău, Covasna, Târgu Secuiesc, Baraolt, Brateș, Micfalău, Lemnia, Chichiș, Vârghiș, Mereni, Sânzieni, Ilieni, Turia). Doar patru UAT-uri va avea ponderi de sub 12% a populației de 65 de ani și peste (Vâlcele, Belin, Hăghig, Bățani).

Îmbătrânirea demografică poate conduce și la alte probleme cum ar fi rate înalte ale mortalității, costuri mari legate de îngrijirea medicală și chiar costuri sociale având în vedere că o parte din populație nu este salariată în momentul de față, și deci nu va beneficia decât de pensia minimă sau de ajutor social.

4.2. Tendințe de dezvoltare –infrastructură și servicii sociale

În cazul infrastructurii școlare, aceasta ar putea fi îmbunătățită prin înființarea unor unități de învățământ în UAT-urile care au un trend ascendent al populației tinere, cu creșteri de peste 15%, (Vâlcele, Arcuș, Belin și Ilieni).

În ceea ce privește infrastructura sanitară, există două aspecte care ar trebui luate în calcul. Pe de o parte înființarea unor cabinete medicale de familie acolo unde acestea lipsesc (Arcuș, Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa, Ojdula, Zagon), iar pe de altă parte evaluarea necesităților populației vârstnice în acele UAT-uri unde prognoza pentru această grupă de vârstă arată o creștere de peste 20% (Sfântu Gheorghe, Comandău, Târgu Secuiesc, Covasna, Întorsura Buzăului). O altă problemă de care trebuie ținut cont în ceea ce privește infrastructura sanitară este cea a mortalității infantile de peste 15‰ (Brețcu, Bățani, Vâlcele, Comandău, Aita Mare, Barcani, Boroșneu Mare, Valea Crișului). Aceasta poate fi diminuată prin eventuala angajare (măcar pentru o perioadă de timp) a unui medic pediatru care, pe lângă îngrijirea medicală efectivă, să poată informa/instrui mamele. O altă problemă o reprezintă lipsa/insuficiența personalului medical în anumite UAT-uri pentru care ar trebui luate măsuri de atragere a medicilor în aceste zone prin oferirea unor facilități. Luând în considerare toate aceste aspecte, se impune realizarea unei oferte de servicii de sănătate care să răspundă nevoilor prezente și viitoare ale fiecărei comunități locale.

Infrastructura socială va trebui îmbunătățită, atât în cadrul UAT-urilor cu largi comunități marginalizate (Bățani, Belin, Boroșneu Mare, Brăduț, Hăghig, Moacșa, Vâlcele, Dalnic), cât și în UAT-urile în care grupa vârstnică va cunoaște creșteri relative mari.

Bibliografie

1. ADR Centru (2021) Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027, <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/versiunea-finala-a-planului-de-dezvoltare-regionala-centru-2021-2027/>
2. Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Covasna (2023) Registrul Județean de Furnizori Formare Profesională Autorizați, <https://covasna.mmanpis.ro/wp-content/uploads/2023/06/RJFFPA-2023.pdf>
3. Consiliul Județean Covasna (2021) Strategia Integrată de Dezvoltare a Județului Covasna 2021-2030 – Raport final
4. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2021) Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pe anii 2021-2027 (proiect), <https://www.protectiasocialacv.ro/informatii-de-interes-public>
5. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2023), Lista proiectelor selectate și evaluate în cadrul „Programului de colaborare cu organizații neguvernamentale care desfășoară activități de asistență socială, la nivelul județului Covasna, în anul 2023, <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/anunt/2023/04/lista-proiectelor-evaluate-2023.pdf>
6. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2023), Raport anual privind activitățile desfășurate în anul 2022, <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/rapoarte/2023/raport-anual-privind-activitatile-desfasurate-2022.pdf>
7. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2023), Numărul copiilor cu măsură de protecție aflați în sistemul de protecție a copilului Covasna, anul 2022, <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/intpublic/date-statistice/2023/01/date-statistice-pe-anul-2022.pdf>
8. Cucu Maria Alexandra (coord.) (2020), *Raportul național a stării de sănătate a populației României*, Ministerul Sănătății, Institutul Național de Sănătate Publică, Centrul Național de Evaluare și Promovare a Stării de Sănătate, București
9. Direcția de Sănătate Publică, *Baza de date a României: anul 2012*, București
10. DSP Covasna (2022) Raport de activitate, https://www.dspscovasna.ro/sites/default/files/info/rapoarte/raport%20de%20activitate%202022ds_p_cv.pdf
11. DSP Covasna (2022), Rețeaua sanitară, <https://www.dspscovasna.ro/ro/reteaua-sanitara>
12. Dumitrache Liliana, (2004), *Starea de sănătate a populației României. O abordare geografică*, Editura Univers Enciclopedic, București
13. Dumitru S., Corad B., Iamandi-Cioinaru C., Man T.-C., Marin M., Moldovan C., Teșliuc E., Grigoras V., Neculau G., Stanculescu M. S. (2016), *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România*, Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/237481467118655863/Atlasul-zonelor-rurale-marginalizate-s-I-al-dezvoltarii-umane-locale-din-Romania>
14. Harper, S. (2006), *Ageing societies: myths, challenges and opportunities*, Hodder Arnold, New York
15. Ianoș I, Guran L. (1995) *Comportamentul demografic recent al orașelor României*, S.C.G., t XLII, București
16. Ianoș I., coord. (2015), *Instrumente metodologice și didactice în domeniul planificării și dezvoltării teritoriale*. Documentații pentru geografi urbaniști, Editura Universitară, București
17. Inspectoratul Școlar Județean Covasna (2021), Raport privind starea învățământului, <https://isj.educv.ro/sites/default/files/Raport%20starea%20invatamantului%20ISJ%20sem%20I%202020-2021%20semnat.pdf>
18. Institutul național de Statistică, tempo_online <http://statistici.insse.ro/shop/?lang=ro>
19. Institutul Național de Statistică, (2004), *Anuarul Statistic al României*, București
20. Institutul Național de Statistică, *Recensământul populației și locuințelor 2011*

21. Institutul Național de Statistică, Recensământul populației și locuințelor 2021, <https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive-caracteristici-demografice/>
22. Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, <http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/>;
23. Ministerul Muncii și Justiției Sociale (2019) Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale, [2019 - Raport grupuri vulnerabile final.pdf](#)
24. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023) https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/19072021_Camine_persoane_varstnice.pdf
25. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023) https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/11012023_Furnizori_acreditati.pdf
26. Ministerului Muncii și Solidarității Sociale (2023) https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/30012023_Cantine_sociale.pdf
27. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023), <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala/4848>
28. Rotariu T. (2003) *Demografie și sociologia populației*, Editura Polirom, Iași
29. Roussel Louis, (1985), *Demographie et sociologie: deux disciplines solidaire*, European Journal of Population, 1,1
30. S.C. I.H.S. Romania S.R.L (2020) Strategia de dezvoltare a Județului Alba pentru perioada 2021-2027 Analiza socio-economică și demografică a județului Alba - SECȚIUNEA 1- Profil socio-demografic/ Comunitatea
31. Swinkels R. (ed.), Stănculescu S.M., Anton S., Koo B., Man T., Moldovan C. (2014), *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România*, Banca Mondială, Washington
32. Talos Ana Maria (2016), *Stilul de viață și impactul acestuia asupra stării de sănătate a populației. Studiu de caz: județul Ialomița*, Editura Universității din București
33. WHO (2008), *The Global Burden of Disease: 2004 Update*, World Health Organization ,Geneva
34. *** (2014), Strategia de dezvoltare teritorială a României. Studii de fundamentare. Studiul 1. Analiza structurii și evoluției demografice, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, http://sdtr.ro/upload/STUDII/1.%20Sinteza_Analiza%20structurii%20si%20evolutiei%20demografice.pdf
35. *** (2008), Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, <http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/>;

Anexa

Anexa 1. Prognoza populației pe grupe de vârstă (varianta medie) – 2032

	tineri	adulți	vârstnici
Județ	32099	140149	44314
MUNICIPIUL SFANTU GHEORGHE	7679	35510	15540
ORAS BARAOLT	861	5468	1895
ORAS COVASNA	956	6561	2463
ORAS INTORSURA BUZAULUI	1514	6181	1663
MUNICIPIUL TARGU SECUIESC	1902	11425	4288
COMANDAU	47	573	215
BARCANI	806	2614	645
SITA BUZAULUI	813	3125	826
AITA MARE	132	1094	290
BATANI	933	3337	553
BELIN	1049	2245	321
BODOC	495	1800	416
BOROSNEU MARE	651	2310	417
BRATES	58	858	269
BRADUT	1200	3335	830
BRETCU	295	2202	596
CATALINA	442	2154	547
CERNAT	560	2669	727
CHICHIS	175	923	308
DOBARLAU	291	1507	423
GHELINTA	839	3695	810
GHIDFALAU	339	1860	424
HAGHIG	562	1730	280
ILIENI	350	1409	450
LEMNIA	185	1110	372
MALNAS	108	566	237
MOACSA	166	875	210
OJDULA	545	2578	660
OZUN	669	3119	823
POIAN	209	1130	268
RECI	327	1564	425
SANZIENI	813	2741	928
TURIA	635	2362	753
VALEA CRISULUI	404	1784	369
VALCELE	2712	3792	466
VARGHIS	96	1118	325
ZAGON	469	3370	842
ZABALA	531	3072	741
VALEA MARE	142	817	153
MERENI	141	784	245
ARCUS	347	1253	324

BIXAD	183	1071	278
MICFALAU	237	1089	387
DALNIC	141	579	142
ESTELNIC	91	790	172